

UČITELSKÝ MĚSÍČNÍK

2 | 2026

DĚTI A MLADÍ LIDÉ SE DOBŘE
CÍTÍ TAM, KDE JSOU SLYŠENI

PARTICIPACE JAKO CESTA
K WELLBEINGU

DIGITÁLNÍ WELLBEING

Týden pro
wellbeing
ve škole
HLAS MLADÝCH
VE VZDĚLÁVÁNÍ

Wellbeing nelze řešit bez hlasu těch, kterých se to týká!

I letos se redakce Řízení školy připojuje k iniciativě Týden pro wellbeing ve škole a ve spolupráci s Partnerstvím pro vzdělávání 2030+ vydává toto speciální číslo *Učitelského měsíčníku*. V tomto roce se *Učitelský měsíčník* tematicky zaměřuje na participaci žactva a studujících ve vzdělávání a ve vzdělávací politice. Wellbeing totiž nelze řešit bez znalosti názoru těch, na jejichž potřeby chceme reagovat. To se samozřejmě týká nejen žáků, ale i samotných pedagogů a všech, kdo ve vzdělávání působí. Jak se můžete dočíst v úvodním článku od Lenky Felcmanové, podpora participace žáků ve škole je důležitým prvkem podpory jejich osobního wellbeingu. Z mezinárodního šetření PISA 2022 nicméně vyplývá, že jen 63 % žáků v ČR má pocit, že si jich učitelé ve škole váží. To není zrovna povzbudivá zpráva a je to také nejméně ze všech zemí OECD a EU. Další podobná zjištění z mezinárodních šetření najdete v textu od Josefa Basla z České školní inspekce. Měli bychom se žáků a studentů ptát, co je zdrojem tohoto jejich pocitu a jak věci ve škole nastavit tak, aby se tam mohli cítit přijímání. Jinak lze těžko očekávat, že budou mít v životě důvěru k podobným institucím, jako je škola. Bez aktivního zapojení mladých lidí a jejich důvěry ve školu nebude do budoucna jednoduché ani účinně reagovat na nové trendy, které se ve společnosti objevují, jako jsou například moderní technologie. V těch budou mladí lidé pokaždé napřed před školou a bez dialogu s nimi nebude reálné nastavit ve škole takové podmínky, které toto budou reflektovat. O tom se můžete dočíst v textu od Michala Černého z Národního pedagogického institutu, který do tohoto čísla přispěl článkem o digitálním wellbeingu. Najdete zde i několik textů přímo od zástupců mladé generace, a můžete si tak udělat představu, nakolik je ve vzdělávacím systému a společnosti celkově vyslyšen jejich hlas. A že participace mladých začíná být trendem i na úřadech, je popsáno v příspěvku o Panelu mládeže na MŠMT. Přístup „o nich bez nich“ už jednoduše do budoucna nepůjde snadno aplikovat. V rychle se proměňující společnosti čím dál víc platí to, co napsal slavný brazilský pedagog Paulo Freire: „Nikdo nevzdělává nikoho, nikdo se nevzdělává sám, lidé se vzdělávají mezi sebou a svět je jim prostředníkem.“

Přejeme vám příjemné čtení a aby byl i váš hlas slyšen.

Silvie Pýchová,
ředitelka Partnerství pro vzdělávání 2030+

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO

Děti a mladí lidé se dobře cítí tam, kde jsou slyšeni PhDr. Lenka Felcmanová, Ph.D.	2
---	---

KLIMA ŠKOLY

Nejen o mladých, ale s mladými: Jak MŠMT otevřelo dveře participaci Daniel Hájek; Šimon Presser	6
Podpora participace mladých lidí v širším kontextu – pohled žáků a učitelů Josef Basl	8
Ne každá participace mladým lidem prospívá: proč záleží na férovosti a důvěře doc. Mgr. et Mgr. Jan Šerek, Ph.D.	11

ROZHOVOR

Participace jako cesta k wellbeingu: Jan Dvořák o prostoru, důvěře a odpovědnosti mladých lidí Jan Dvořák	13
„Nestačí jen si odškrtnout, že máme školní parlament,“ říká o participaci Klára Kolmanová po pěti letech jejího testování ve školách na Kutnohorsku Klára Kolmanová	15
Když žáci přebírají zodpovědnost, mění se celá kultura školy. Rozhovor s Břetislavem Svozilem ze ZŠ Labyrinth Břetislav Svozil	17

ZAMYŠLENÍ NAD

Mladí nejsou jen budoucnost. Jsou to ti, kdo už dnes hýbou Českem Anna Kačabová	20
Spojka, brzda, plyn a klíče aneb Podíl žáků na řízení školy prostřednictvím školské rady Nikola Křístek	22

POHLEDEM STUDENTA

Participace mladých není luxus, ale nutnost Jana Kovářová	25
V čem tkví síla studentských parlamentů a mohou žáci spolu tvořit vzdělávací politiku? Jan Gondek	27
Jak se učí generace Z: od učebnic k umělé inteligenci Maria Šimůnková	29

PŘEDSTAVUJEME

Školství připravuje šetření wellbeingu žáků na jaro 2026 Mgr. Ludmila Třeštíková	32
Co nabízí mladým lidem a školám Centrum participace České rady dětí a mládeže PhDr. Zuzana Wildová, Ph.D.	34
Co trápí Generaci F? Barbora Kohoutová	36
Young SOFA: Lidskost vyučujících je klíč k wellbeingu žactva Olga Słowik	39

KLIMA ŠKOLY

Jak mladí lidé mění českou politiku: Participace mládeže získává jasnější obrysy – a konečně i podporu Lucie Pavlásková	42
Digitální wellbeing: společná cesta a odpovědnost školy, žáků a rodičů Michal Černý	44
Peer-mediace – děti jako vlastníci svých konfliktů a vztahů Mgr. Eva Růtová	46
Když chce třída mluvit o vztazích a identitě, neberte to jako provokaci Bohdana Rambousková	49

UČITELSKÉ ŘEMESLO

Výuková metoda soutěžního debatování jako prostředek podpory wellbeingu Barbora Lacinová	51
Finalisté Global Teacher Prize – sonda do péče o spokojené žáky a učení Josef Valenta	53

INOVACE A INSPIRACE

Šance do škol: Když děti rozhodují o tom, jak bude vypadat jejich škola Mariana Čapková	55
--	----

Děti a mladí lidé se dobře cítí tam, kde jsou slyšeni

LENKA FELCMANOVÁ

Mít možnost ovlivňovat prostředí, ve kterém žijeme, je klíčová podmínka naplňování základní lidské potřeby bezpečí. Pro děti a dospívající je to obzvláště důležité, protože mají pro ovlivňování toho, co se jim nebo kolem nich děje, omezenější možnosti než dospělí. Když nás něco tíží v práci, můžeme ji změnit. Děti samy ale domov ani školu bez následku opustit nemohou. Podpora participace žáků ve škole je proto důležitým prvkem podpory jejich osobního wellbeingu. Výzkumy dokládají, že pokud mají žáci možnost podílet se na dění ve škole, zlepšuje se jejich sebedůvěra, životní dovednosti i vztahy s vyučujícími a v důsledku i celkové klima školy (Manger a Nowak, 2012).

Obzvláště pozitivní dopady byly zjištěny v souvislosti se zapojováním žáků do plánování, realizace a vyhodnocování aktivit školy podporujících duševní a fyzické zdraví. Žáci, kteří mají možnost participovat na opatřeních směřujících k podpoře wellbeingu a zdraví, vykazují vyšší životní spokojenost a motivaci. Pozitivní dopad byl zjištěn i ve vztahu k jejich celkovému osobnostnímu rozvoji a přístupu k péči o vlastní zdraví (Griebler a kol., 2017). Má proto velký smysl přizývat žáky k dialogu o tom, jaká opatření škola v podpoře wellbeingu zavede, a zapojovat je i do vyhodnocování, zda přináší zamýšlený

efekt. Zvýšíme tím pravděpodobnost, že opatření budou žáky kladně přijata, ale především tím žákům pomůžeme rozvíjet důležité životní dovednosti v péči o vlastní wellbeing a zdraví.

Ve výstupech Partnerství pro vzdělávání 2030+ zaměřených na podporu wellbeingu ve vzdělávání je aktivnímu zapojení žáků věnována velká pozornost. Podpora participace žáků je zakotvena již v základních principech, kterými by se podpora wellbeingu ve škole měla řídit, aby přinášela užitek všem aktérům vzdělávání.

Systémový přístup

Respekt k jednotlivci

Aktivní zapojení

Očekávání úspěchu

Partnerství a spolupráce

Zajištění bezpečí

Opatření založená na důkazech

Respekt k jednotlivci

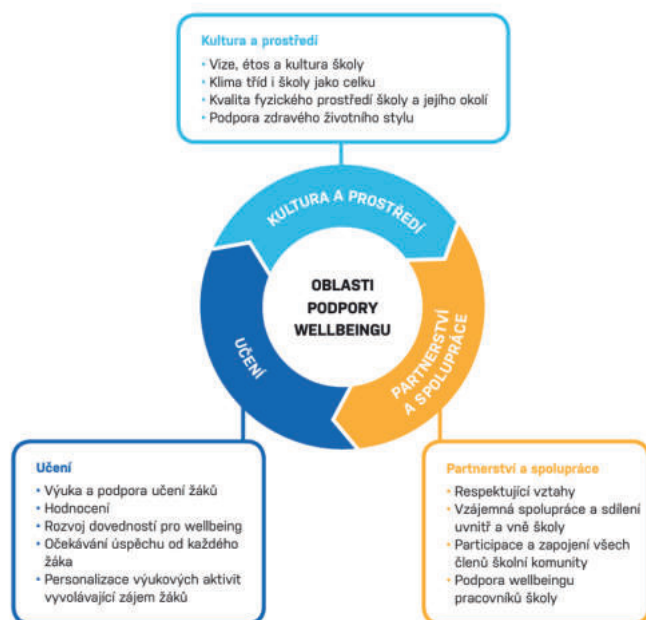
Opatření využívaná ve školách je třeba nastavit tak, aby odpovídala individuálním potřebám jednotlivců a míře podpory, kterou trvale nebo dočasně potřebují. Při volbě a realizaci konkrétních opatření ve prospěch žáků a pracovníků školy je nezbytné brát zřetel na jejich přání a preference. Žáci i pracovníci škol by měli být cíleně podporováni ve svém osobnostním růstu a rozvoji dovedností důležitých pro zlepšování vlastního wellbeingu a odolnosti vůči zátěži.

Aktivní zapojení

Do strategického plánování podpory wellbeingu ve vzdělávání na centrální, respektive krajské a regionální úrovni

je třeba zapojovat zástupce škol a dalších aktérů ve vzdělávání. Do plánování, realizace a vyhodnocování opatření podporujících wellbeing na úrovni školy je třeba aktivně zapojovat žáky a pracovníky školy. Participace a smysluplné zapojení žáků a rodičů ve výuce i ostatních činnostech školy by měly být přirozenou součástí života školy.

V Partnerství pro vzdělávání 2030+ byly dále školám nabídnuty tzv. ukazatele dobré praxe v podpoře wellbeingu všech členů školní komunity s příklady opatření, která škola může k jejich naplňování realizovat. I v tomto dokumentu je řada ukazatelů a konkrétních opatření podporujících participaci žáků na plánování realizované podpory, ale i jejich aktivní zapojení ve výuce. Ukazatele dobré praxe s příklady opatření jsou rozčleněny do následujících oblastí:

Níže jsou v jednotlivých oblastech uvedeny příklady ukazatelů dobré praxe a opatření v podpoře wellbeingu, která podporují zapojení žáků.

Oblast Kultura a prostředí

V této oblasti se jedná zejména o podporu zapojování žáků do tvorby a aktualizace vize školy a přizývání žáků k plánování a vyhodnocování akcí školy. Nezbytnou součástí podpory participace žáků i jejich rodičů je respektující komunikace.

Oblast Učení

V této oblasti se jedná zejména o podporu aktivního zapojování žáků ve výuce a reflexi vzdělávacího pokroku. Dále také o vytváření příležitostí k poznávání individuálních vzdělávacích potřeb žáků a jejich zohledňování při volbě cílů a metod výuky. V neposlední řadě jde i o podporu autonomie žáků a přebírání zodpovědnosti za vlastní učení a dosahování osobních cílů.

Ukazatel dobré praxe	Příklady opatření
Wellbeing žáků a pracovníků školy je klíčovým prvkem vize/étosu školy.	Participativní tvorba vize školy se zapojením pracovníků školy, žáků a rodičů žáků zahrnující oblast wellbeingu a průběžná společná reflexe jejího naplňování. Seznámení všech účastníků (pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci, žáci, rodiče žáků) s možnostmi zapojení do dialogu o vizi školy a způsobech jejího naplňování.
Pracovníci školy a žáci projevují vstřícnost a respekt vůči individuálním odlišnostem členů školní komunity (kulturní odlišnost, zdravotní postižení apod.).	Systematický rozvoj komunikačních dovedností pracovníků školy, sjednocení na základních prvcích komunikační strategie směrem k žákům a pracovníkům školy a její reflexe (komunikace bez poražených).

Ukazatel dobré praxe	Příklady opatření
Ve výuce jsou využívány metody a postupy, které podporují kooperaci mezi žáky, vrstevnické hodnocení, sebehodnocení a pocit úspěchu.	Systematické využívání metod kooperativního učení. Systematické využívání metod a postupů vrstevnického hodnocení a sebehodnocení odpovídajícího vývojové úrovni žáků. Vedení žáků k vzájemné pozitivní zpětné vazbě k chování.
Učitelé uplatňují různorodé metody výuky a hodnocení umožňující diferenciaci očekávání, plnou participaci a zažití úspěchu u všech žáků.	Využívání diferencovaných cílů vzdělávání, kritérií jejich dosahování a diferencovaných úloh dle individuálních možností žáků. Realizace diagnostiky učebních stylů, potřeb a preferencí žáků a využívání metod a učebních aktivit odpovídajících zjištěním u dané třídy/skupiny. Systematické využívání formativního hodnocení (průběžné poskytování formativní zpětné vazby). Systematická podpora stanovování osobních cílů žáků a možností volby (činností, prostředím, způsobů řešení problémů apod.). Využívání portfolií s aspiračními a rozvojovými prvky Systematická realizace konstruktivistické výuky (badatelsky a projektově orientovaná výuka). Využívání metod aktivního učení. Využívání prostředků pro hromadné reakce žáků ve výuce (hromadné odpovídání žáků na otázky, např. prostřednictvím mazacích tabulek, hlasovacích systémů apod.). Cílené vytváření příležitostí ve výuce k dosažení úspěchu pro každého žáka školy. Oslavování dosažení stanovených cílů v oblasti učení i chování společně se žáky s využitím vhodných způsobů pro daný věk.

ÚVODNÍ SLOVO

Ukazatel dobré praxe	Příklady opatření
Žáci a jejich rodiče jsou přizýváni k plánování akcí školy, včetně například škol v přírodě, adaptačních pobytů apod.	Přizývání žáků a jejich rodičů k plánování a vyhodnocování akcí organizovaných školou. Realizace anket s rodiči žáků na začátku školního roku s cílem získat jejich vyjádření k plánovaným akcím školy a možnostem zapojení z jejich strany (doprovod, zapůjčení potřebného vybavení apod.).
Škola oceňuje a odměňuje širokou škálu žákovských úspěchů, snaží se pokrýt co nejširší spektrum talentů a silných stránek žáků.	Cílené vytváření příležitostí pro uplatnění a prezentaci talentů žáků (např. organizace dne talentů, kde má každý žák i učitel možnost prezentovat to, o co se zajímá a v čem se mu daří).
Škola cíleně podporuje žáky v plánování a řízení jejich profesního směřování a při přechodu na vyšší stupně vzdělávání.	Vedení žákovského portfolia, které žáka provází při přechodu na vyšší stupeň vzdělávání.

Oblast Partnerství a spolupráce

Opatření v této oblasti směřují zejména k vytváření formálních příležitostí k aktivnímu zapojení žáků do rozhodovacích procesů a k podpoře neformálních kontaktů

vyučujících se žáky. Zahrnuta je i vrstevnická podpora aktivizující žáky ke vzájemné pomoci. Osvědčuje se také žáky přiměřeně věku zapojovat do řešení problémů a rozhodování ohledně jejich individuálních potřeb a intervencí, které jsou jim nabízeny.

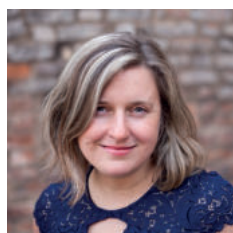
Ukazatel dobré praxe	Příklady opatření
Vztahy a partnerství jsou ve škole podporovány prostřednictvím širokého spektra dohodnutých formálních a neformálních prostředků.	Zřízení žákovského parlamentu nebo rady s možností ovlivňovat pojetí výuky a dění ve škole a průběžná podpora jejich fungování. Pravidelná setkání vedení školy se zástupci žáků za účelem získání zpětné vazby a podnětů k rozvoji školy. Cílené vytváření příležitostí pro neformální setkávání učitelů se žáky o přestávkách, ve školní jídelně (nabídka společné aktivity, společné stolování apod.). Zavedení ranních pozdravů pracovníků školy s jednotlivými žáky (s možností volby formy pozdravu z nabídky). Podpora neformální komunikace a spolupráce mezi žáky navzájem a mezi žáky a učiteli v online prostředí. Zavedení mentorských a buddy programů pro žáky (starší žák nebo vrstevník podporuje jiného žáka nebo žáky). Organizace pravidelných celoškolských setkání. Organizace akcí umožňujících společný zážitek a neformální komunikaci pracovníků školy, žáků a jejich rodičů (tvořivé aktivity, výlety, akce na zvelebení školní zahrady, oslavy dosažených úspěchů apod.). Tripartitní schůzky učitele, žáka a rodičů.
Ve škole je zavedena vrstevnická podpora.	Zavedení mentorských a buddy programů pro žáky (starší žák nebo vrstevník pod vedením dospělého podporuje jiného žáka nebo žáky se zvýšenou potřebou podpory).

Uvedená opatření jsou příkladem konkrétních kroků, které už řada škol realizuje, nicméně mohou být inspirací těm, kteří by se chtěli na podporu participace svých žáků více

zaměřit. Jak bylo zmíněno v úvodu, podpora aktivního zapojení žáků do ovlivňování dění ve škole zlepšuje školní klima pro všechny.

ZDROJE

- GRIEBLER, U., ROJATZ, D., SIMOVSKA, V. a R. FORSTER. Effects of student participation in school health promotion: a systematic review. *Health Promotion International*. 2017, roč. 32, č. 2, s. 195–206. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/heapro/dat090>.
- MAGER, U. a P. NOWAK. Effects of student participation in decision making at school. A systematic review and synthesis of empirical research. *Educational Research Review*. 2012, roč. 7, č. 1, s. 38–61. ISSN 1747-938X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2011.11.001>.
- SRB, V., FELCMANOVÁ, L. a S. PÝCHOVÁ. *Jak zlepšovat učení, wellbeing a rovné šance žáků v ČR prostřednictvím středního článku a dalších opatření: zkušenosti a návrhy z prvního roku projektu Partnerství pro vzdělávání 2030+*. Praha: SKAV – Stálá konference asociací ve vzdělávání, 2021. ISBN 978-80-907826-1-7.

PhDr. Lenka Felcmanová, Ph.D., členka pracovní skupiny Wellbeing, Partnerství pro vzdělávání 2030+, a předsedkyně SOFA (Society for All)

Maslowova pyramida potřeb

Psycholog Abraham Harold Maslow důkladně zkoumal lidské potřeby a došel k závěru, že je lze sestavit do podoby schodů nebo pyramidy.

A stejně, jako je k vystoupení na další schod potřeba nejprve překonat ten předchozí, i naplňování potřeb má svůj řád. Pokud se například necítíme v bezpečí, nemůžeme se naplno učit. Stav, kdy jsou všechny naše potřeby naplněny, nazýváme wellbeing.

Při podpoře wellbeingu ve škole je tedy třeba postupovat schod po schodu. Od zahnání tělesného hladu až po naplnění touhy po nalezení vlastního místa ve světě.

1. SCHOD

Fyziologické potřeby

Když náš mozek věnuje pozornost tomu, že tělu něco chybí, jen těžko se soustředí na učení. Pro správně fungující tělo potřebujeme například dostatečně pít, jíst a hybat se – a to i ve škole. Abychom bez obtíží přijímali nové vjemy, potřebujeme také správnou teplotu a dostatek čerstvého vzduchu. Stejně tak zajít si na záchod, kdy potřebujeme, je podmínkou schopnosti soustředit se nejen na učení.

2. SCHOD

Potřeba bezpečí

Tam, kde se necítíme v bezpečí, se také nedokážeme soustředit. A kde se nedokážeme soustředit, tam se jen těžko něco naučíme. Budovat pocit bezpečí pomáhají například srozumitelná pravidla nebo přehledný program dne. Pociť bezpečí také vychází z toho, když máme možnost ovlivnit, co se s námi děje. Zapojování dětí do dění ve škole tak zvyšuje kromě jiného i jejich motivaci ke vzdělávání.

3. SCHOD

Potřeba sounáležitosti a lásky

Ve škole se učíme o tom, jak funguje svět kolem nás, ale také bychom se měli učit komunikovat – s autoritami i svými vrstevníky. V prostředí, které podporuje vzájemně ohleduplné vztahy a soudržnost kolektivu je pak vstřebávání nových vědomostí mnohem jednodušší. A aby ne, když se neučíme jen z učebnic, ale také od lidí okolo nás.

4. SCHOD

Potřeba uznání

Pochvala za dobře odvedenou práci nás motivuje pokračovat v ní dál. Naplnění potřeby uznání nás podporuje v budování důvěry v sebe sama. Očekávání nás dospělých vůči dětem se stávají sebenaplňujícím proroctvím – vedou buď k úspěchu a zdravému sebevědomí, nebo k neúspěchu a pocitům méněcennosti. V dobré škole učitelé věří v úspěch každého dítěte a neškatulkují je na šikovné a pomalé. Podporují rozvoj potenciálu každého dítěte.

5. SCHOD

Potřeba seberealizace

Děti touží po poznání a objevování nového. Potřebují porozumět světu kolem sebe a najít v něm své místo. Nejlepší cestou je, když dětem umožníme se do učení aktivně zapojit. Projekty, experimenty a diskuse vzbuzují větší zájem než frontální výuka. Z výuky, do které se děti mohou aktivně zapojit a která jim dovolí objevovat své silné stránky a talenty, si do života odnesou více než z výkladu od tabule.

wellbeingveskole.cz

Nesmíme ale zapomínat, že podporu naplňování základních potřeb ke svému wellbeingu potřebují i učitelky a učitelé! Vyučující, jehož wellbeing je ohrožený, nemůže podporovat wellbeing svých žáků a žáků.

Více o wellbeingu, jeho oblastech a možné podpoře těchto oblastí naleznete na webu: www.wellbeingveskole.cz

Nejen o mladých, ale s mladými: Jak MŠMT otevřelo dveře participaci

DANIEL HÁJEK, ŠIMON PRESSER

Často mluvíme o mladých, ale málo s mladými – tato věta zní ve školách i ve veřejné správě čím dál častěji. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se však rozhodlo udělat výrazný krok jiným směrem. V roce 2024 vznikl Panel mládeže MŠMT, poradní tým mladých lidí ve věku 15–26 let, který se přímo podílí na tvorbě strategických dokumentů i na nastavování procesů, které ovlivňují život mladé generace. A protože se pilot osvědčil, zrodila se širší iniciativa: zapojit mladé do rozhodování i na dalších ministerstvech a úřadech.

Když mladí dostanou skutečný prostor

Panel mládeže vznikl při Sekci vzdělávání a mládeže MŠMT jako poradní orgán koordinovaný Odborem pro mládež. Impulzem bylo zahájení příprav **Koncepce podpory mladých lidí v ČR 2025–2030**, tedy klíčového strategického dokumentu, který se dotýká života mladých v celé republice. Záměr byl jasný: nezůstat u konzultací „naoko“, ale vytvořit dlouhodobý, partnerský a funkční model spolupráce.

Panel tvoří 20 mladých lidí ve věku 15–26 let, vybraných na základě otevřené výzvy i nominací odborných organizací. Velký důraz byl kladen na pestrost – regionální, věkovou, genderovou i sociální – a především na zapojení mladých lidí s omezenými příležitostmi ze skupin, které se do podobných procesů často nedostávají. Otázka reprezentace tedy nestojí na tom, kdo se přihlásí, ale kdo by u stolu chyběl. Část členů tak nominovaly partnerské organizace, větší část členů vzešla z veřejné výzvy. Do té se **přihlásilo více než 500 mladých lidí** a ukázali tak, že mládež skutečně má o participaci zájem a chce, aby byl její hlas slyšet.

Participace, která má smysl

První dvouleté funkční období bylo pojato jako pilotní fáze. Cílem bylo nejen zapojit mladé do přípravy Koncepce, ale také nastavit takový model práce, který bude udržitelný i v dalších letech.

Mladí lidé se stali skutečnými partnery – od identifikace klíčových výzev přes práci ve fokusních skupinách až po tvorbu vize a předmluvy strategického dokumentu. Participace tak probíhala v souladu s principy, které doporučuje i mezinárodní odborná praxe: **zapojovat mladé od začátku a průběžně**, nikoli až ve chvíli, kdy už je vše rozhodnuto.

Panel mládeže už dnes stojí za celou řadou dalších výstupů – od tematických stanovisek až po zastoupení mladých na konferencích, diskusích či kulatých stolech. Tento typ reprezentace má zásadní význam: mladí lidé nejen prezentují vlastní zkušenosti, ale přinášejí pohled celého Panelu, čímž rozšiřují prostor pro dialog.

Atmosféru spolupráce dokreslují i reakce mladých účastníků:

„Děkuji za příležitost se zapojit do podpory mladých aktivní formou, tedy dáváním mých názorů, na které se vždy bral ohled. Účast v Panelu mi ukázala, jak obohacující a vlastně významné je se zapojovat. Děkuji za vše.“

„Moc děkuji za skvělý přístup a organizaci. Vážím si toho, že jsem mohl být součástí. Pro nadcházející panely mám dvě velká přání: aby se sešly v podobně přátelské a konstruktivní partě a aby měly to štěstí na skvělé partáky.“

Takové ohlasy potvrzují, že **partnerský přístup má skutečný dopad** – nejen na kvalitu výstupů, ale i na motivaci mladých lidí se dál občansky angažovat.

Významnou roli hrají v projektu partneři. Dům zahraniční spolupráce (DZS) stál u zrodu projektu a mimo jiného finančně podporuje účast mladých členů a členek tak, aby zapojení nebylo překážkou pro nikoho – což je při práci se skupinami s omezenými příležitostmi podmínka úspěchu. Facilitační a organizační roli pak plní kolegové z České rady dětí a mládeže (ČRDM), díky kterým mají jednání spád a směřují ke konkrétním výstupům, se kterými ministerstvo dále pracuje.

Od jednoho ministerstva k systému: širší iniciativa pro Česko

Úspěch Panelu MŠMT ukázal, že zapojování mladých lidí má smysl. Proto vznikla společná iniciativa MŠMT a DZS, realizovaná ČRDM, jejímž cílem je rozšířit tento přístup i na další instituce veřejné správy.

Projekt nabízí ministerstvům, krajům i ústředním orgánům **kompletní podporu při zapojení mladých lidí do rozhodování úřadu**. Forma může být různorodá – od stálých panelů přes kulaté stoly a fokusní skupiny až po inovativní metody, jako by mohl být třeba participativní hackaton. V rámci projektu pomůžeme se vším – od oslovení mladých lidí přes

organizaci setkání a pokrytí nákladů až po zpracování výstupů. Klíčová však zůstává role samotného úřadu: s výstupy reálně pracovat při tvorbě politik.

Díky této podpoře již proběhl například kulatý stůl na ministerstvu životního prostředí na téma dostupného bydlení a dopravy, na ministerstvu pro místní rozvoj na téma rozvoj a kvalita života ve strukturálně postižených regionech či na téma směřování kultury v ČR na ministerstvu kultury.

Jak se o příležitostech dozvědět?

Ať už jste pedagog, pracovník s mládeží, nebo mladý člověk, který chce vědět o aktuálních možnostech zapojení, můžete se přihlásit k **Newsletteru o příležitostech k participaci pro mladé**. Po přihlášení přes jednoduchý formulář na webu MŠMT (msmt.gov.cz/mladez/odkazy) nepravidelně (ne však příliš často, neděste se) obdržíte přehled zajímavých akcí a iniciativ jak na národní, tak na mezinárodní úrovni. Máte-li naopak příležitost, kterou chcete šířit, stačí napsat na mladez@msmt.gov.cz.

Cesta začíná už ve školách

Participace mladých ale nezačíná za dveřmi úřadu – začíná už doma a ve škole. Mezinárodní trendy ukazují, že žákovské parlamenty, školní samospráva či formy projektového rozhodování jsou výbornou přípravou na občanskou angažovanost. A právě školy mohou být místem, kde se mladí učí, že jejich hlas má hodnotu.

Iniciativy, jako je Panel mládeže MŠMT, tento prostor dále rozšiřují a otevírají mladým lidem nové možnosti, jak se aktivně zapojit. Budeme proto rádi, pokud se k tomu přidáte i vy a podpoříte mladé ve snaze prosadit své názory a být slyšet.

Mají totiž co říct.

Daniel Hájek, odbor pro mládež
MŠMT

Šimon Presser, Dům zahraniční
spolupráce

www.rizeniskoly.cz

Kompletní nabídka odborných informací pro oblast školství

Podpora participace mladých lidí v širším kontextu – pohled žáků a učitelů

JOSEF BASL

V článku se věnujeme participaci mladých lidí v širším kontextu podpory a vytváření podmínek pro participaci. Představujeme zjištění z šetření PISA, zaměřeného mj. na tvůrčí myšlení žáků, na oblast jejich wellbeingu a na podporu ze strany učitelů. Pohled učitelů přinášíme s využitím zjištění ze šetření TALIS.

V čem může být důležité tvůrčí myšlení

V České republice byla v květnu 2025 na návrh Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy přijata Koncepce podpory mladých lidí v ČR 2025–2030 (<https://msmt.gov.cz/mladez/koncepce-pro-oblast-mladeze-2025>), v rámci níž je důraz kladen mj. na rozvoj plného potenciálu mladých lidí.

Potenciál je možné vnímat z různých hledisek. Šetření PISA 2022 se v rámci tzv. inovativní domény zaměřilo na tvůrčí myšlení žáků. Bylo zjištěno, že ČR patří k zemím s nejnižší sebedůvěrou žáků ve vykonávání kreativních činností, a nejen to. ČR **patří k zemím s nejnižší otevřeností žáků ke kreativitě**, s nejnižší **zvědavostí** žáků i s nejnižší **houževnatostí** žáků.

Dále bylo zjištěno, že nadpoloviční většina českých žáků se ráda učí novým věcem, ale pouze 31 % žáků uvedlo, že se moc **rádi učí nové věci ve škole** – jedná se o výrazně podprůměrný podíl žáků (o téměř 20 procentních bodů méně, než činí průměr OECD).

Pouze polovina českých žáků uvádí, že je jejich učitelé vybízejí, aby v úkolech přicházeli s originálními (50 %) či kreativními (49 %) řešeními (průměr OECD 64 %, respektive 63 %).

Školní prostředí hraje při budování a rozvíjení kreativity žáků klíčovou úlohu. Žáci by měli vnímat, že jsou jejich učitelé otevření kreativitě a že jim poskytují dostatek prostoru být kreativní. Podíl českých žáků, kteří toto pociťují, je v mezinárodním srovnání výrazně podprůměrný. Jednou z možností, jak žáky ve škole podpořit, je zvyšovat

povědomí o důležitosti kreativity v každodenním životě a jejím významu pro budoucí uplatnění žáků tak, aby se tvůrčí myšlení stalo součástí kultury školy a na kreativitu nebylo nahlíženo pouze jako na doménu umělecky zaměřených předmětů.

Jaký je potenciál podpory žáků ze strany učitelů

Aktivitu žáků v širším kontextu může ovlivňovat to, jaký mají vztah ke škole. V tomto směru máme v rámci ČR poměrně velký potenciál k rozvoji. V šetření PISA 2022 byla mj. zjišťována **sounáležitost žáků se školou**. Žáci vyjadřovali míru souhlasu s jednotlivými výroky. Téměř tři čtvrtiny českých žáků cítí, že do školy patří, snadno si tam nacházejí kamarády. Naopak pětina žáků se ve škole cítí osaměle, čtvrtina pak trapně a nevhodně a jako outsideri. Mohlo by se zdát, že uvedené podíly nejsou úplně alarmující, nicméně podíváme-li se na odpovědi českých žáků v kontextu dalších zemí OECD a EU, uvidíme, že sounáležitost je u nás čtvrtá nejnižší. Obdobně tomu bylo i v minulých cyklech šetření, sounáležitost českých žáků se prozatím nedaří zvyšovat.

Šetření PISA 2022 se nově zaměřilo také na vztah žáků k učitelům. Žáci měli možnost popsat vztah k učitelům ve své škole udáním míry souhlasu s výroky, které uvádíme v tabulce. Vnímání učitelů českými žáky se celkově nachází spíše pod mezinárodním průměrem. Ale např. s výrokem *Učitelé v mé škole si mě váží* v ČR souhlasilo či rozhodně souhlasilo jen 63 % žáků, což je nejméně ze všech zemí OECD a EU.

Tvzení	Podíl žáků (v %)			
	Rozhodně souhlasím	Souhlasím	Nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím
Učitelé v mé škole si mě váží.	7	56	29	8
Kdybych přišel/přišla do třídy smutný/smutná, učitelé by si o mě dělali starosti.	4	33	43	20
Kdybych se odteď za tři roky přišel/přišla podívat do školy, učitelé by mě rádi viděli.	12	59	22	7
Když se mě učitelé zeptají, jak se mám, má odpověď je opravdu zajímavá.	5	44	38	13
Učitelé jsou na mě milí.	8	69	18	5
Učitelé se zajímají o spokojenost žáků.	7	52	31	11
Z učitelů mám strach.	4	15	48	33
Učitelé ve škole jsou na mě zlí.	4	9	58	30

Zároveň se ukazuje, že vyšší sounáležitost se školou jde ruku v ruce s tím, jak žáci hodnotili vztahy se svými učiteli ve škole. Tím se dostáváme ke klíčovému tématu, jímž je nezastupitelná roli učitele v budování příznivého klimatu a v úsilí dosahovat dobrých vzdělávacích výsledků žáků. **Žáci, kteří uvedli lepší vztahy se svými učiteli,** pociťovali vyšší sounáležitost se školou. Lepší vztahy se dále také ve všech zemích pojí s vyšší spokojeností se životem a vyššími ambicemi vzhledem k budoucímu povolání.

TALIS: Když škola naslouchá

Příznivé školní prostředí se musí rozvíjet nejen mezi žáky, ale i mezi učiteli. Vztahy a spolupráce uvnitř pedagogických sborů ovlivňují klima celé školy. Jak ukázala zjištění TALIS, kromě spolupráce mezi učiteli v rámci přípravy, realizace a vyhodnocování výuky jde také o jejich zapojení do koncepčních diskusí a směřování školy. Ztotožnění se s vizí školy znamená větší sounáležitost, vnitřní odpovědnost a zájem na jejím dalším rozvoji. S tím pak souvisí i celková spokojenost s vlastní prací a pozitivním vlivem na žáky.

Učitelé i žáci potřebují vědět, že jejich hlas ve škole něco znamená. Pocit sounáležitosti, možnost spolurozhodovat a otevřená komunikace patří k nejdůležitějším předpokladům wellbeingu ve školním prostředí.

Data z mezinárodního šetření TALIS 2024 ukazují, že v Česku se učitelé cítí být součástí školní komunity méně než jejich kolegové v ostatních zemích EU – a že to souvisí i s mírou jejich spokojenosti a vnímáním podpory ze strany vedení školy.

Co data TALIS říkají:

- 74 % učitelů v ČR má pocit, že je součástí „učící se komunity“ (EU 84 %).
- Pouze 56 % vnímá, že vedení školy podporuje sdílení zkušeností a vzájemnou spolupráci.
- 46 % učitelů může přímo ovlivnit rozhodování školy (EU 52 %).
- Podíl učitelů, kteří považují wellbeing žáků za důležitý, činí v ČR 88 % – nejméně ze všech zemí EU.

Učitelé mají důležitou roli v tom, jak působí na žáky z hlediska podpory a motivace – je proto důležité se mj. věnovat i tomu, jak moc se sami učitelé ztotožňují s **růstovým nastavením mysli** a jak v tomto směru působí na žáky, aby u nich růstové nastavení podporovali.

Pro podporu růstového myšlení doporučujeme využívat metody **formativního hodnocení**, neboť takové hodnocení nepohlíží na výsledky vzdělávání žáků jako na konečný stav, ale jako na proces, v němž může uspět každý žák. Je vhodné učit žáky vhodně **pracovat s chybou** tak, aby ji žáci spíše než za osobní selhání považovali za nepostradatelnou součást procesu učení a osobního rozvoje. Vhodné může také být

KLIMA ŠKOLY

používání **gradovaných úloh**. Jejich využívání má potenciál k tomu, aby každý ze žáků mohl zažít úspěch.

Co se dozvíme o participaci mladých lidí

ČR zahájila v roce 2025 přípravy na účast v mezinárodním šetření **ICCS 2027**, které mapuje znalosti a postoje týkající se oblasti občanství a občanské výchovy. Je zaměřeno na žáky 8. ročníku ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. Součástí cyklu ICCS 2027 je navíc doplňkový modul, zaměřený na žáky 2. ročníku SŠ. Díky účasti v šetření bude mít ČR na konci roku 2028 k dispozici zjištění o tom, **jak moc se mladí lidé orientují v oblasti občanství a občanské výchovy a jak jsou na tom z hlediska občanských kompetencí a participace**.

Mezinárodní šetření PISA

Jedná se o projekt Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Šetření PISA je zaměřeno na populaci patnáctiletých žáků a zjišťuje, jak jsou žáci

připraveni na svůj další studijní nebo pracovní život v 21. století – spíše než na osvojené znalosti se PISA (<https://www.csicr.cz/cz/Mezinarodni-setreni/PISA/O-setreni-PISA>) zaměřuje na schopnost použít znalosti v situacích každodenního života. PISA každé tři roky sleduje hlavní gramotnosti (čtenářská, matematická, přírodovědná). V každém cyklu je i tzv. inovativní doména, která byla v cyklu 2022 zaměřena na oblast tvůrčího myšlení.

Mezinárodní šetření TALIS

Mapuje zkušenosti, názory, postoje učitelů a ředitelů na úrovni druhého stupně vzdělávání (probíhá od roku 2009 a je projektem OECD). Díky účasti v TALIS tak Česká republika může i v kontextu mezinárodního srovnání a mezinárodní inspirace rozvíjet podporu pedagogů a zlepšovat jejich podmínky (<https://csicr.cz/cz/Mezinarodni-setreni/TALIS/O-setreni-TALIS>).

Josef Basl, vedoucí oddělení mezinárodních šetření ČŠI

NEMUSÍTE NA TO BÝT SAMI

POTŘEBUJETE SE PORADIT O SITUACI VE ŠKOLE?
CHCETE SE UJISTIT, ŽE VÁŠ POSTUP JE SPRÁVNÝ?
NEBO JE TOHO PROSTĚ JEN MOC?

ZAVOLEJTE NA LINKU PRO RODINU A ŠKOLU!
STAČÍ VYTOČIT **116 000**.

NAŠI VYŠKOLENÍ KRIZOVÍ INTERVENTI VÁS VYSLECHNOU
A NASMĚRÚJÍ, ABYSTE NAŠLI SPRÁVNOU CESTU.

VOLEJTE
ANONYMNĚ - BEZPLATNĚ - NONSTOP

116 000

Jsme také na facebooku

Řízení školy

Lajkujte

Komentujte

Sdílejte

Soutěžte s námi !

Ne každá participace mladým lidem prospívá: proč záleží na férovosti a důvěře

JAN ŠEREK

Školy jsou někdy považovány za „mikrolaboratoře“ občanské socializace, kde si mladí lidé osvojují první zkušenosti s participací v rámci širší společnosti. Podobně jako u jiných druhů občanské participace se proto můžeme ptát, zda participace ve školním prostředí podporuje jejich wellbeing.

Občanskou participaci můžeme chápat jako aktivní zapojení lidí do řešení různých témat mimo oblast jejich soukromých životů. Nemusí jít pouze o politická nebo celospolečenská témata, ale spadá sem i snaha ovlivnit či změnit, co se děje v rámci komunity, obce nebo právě školy.¹ Podle některých studií může občanská participace mladých lidí představovat způsob, jak posílit jejich wellbeing. Tímto pojmem se rozumí celkový pocit osobní pohody, který má více rovin, sahajících od duševního zdraví (např. ne/přítomnost stresu či úzkosti) po obecný pocit, že někam patřím a fungování okolního světa mi dává smysl.² Pokud tedy hovoříme o vlivu občanské participace na wellbeing, odkazujeme tím k velmi obecné otázce, zda může mít zkušenost s občanskou participací individuální dopady na to, jaký má člověk pocit ze sebe, svého života a okolí.

Ačkoli lze občas narazit na optimistický názor, že občanská participace představuje jakýsi univerzálně aplikovatelný nástroj, jak wellbeing u mladých lidí podpořit, existující výzkumy nabízejí poněkud nuancovanější pohled. Občanská participace má totiž napříč výzkumy na wellbeing někdy pozitivní, někdy nulový, a někdy dokonce (byť spíše ojediněle) negativní vliv. Zdá se, že záleží na typu participace, protože aktivity bližší každodennímu životu a zaměřené na komunitu jsou pro wellbeing prospěšnější než například politické aktivity.³ Pravděpodobně ještě více však záleží na tom, jakou konkrétní zkušenost si mladý člověk ze své participace

odnesl. Například jakou lekci získal o vstřícnosti a důvěryhodnosti autorit či institucí, se kterými přišel v rámci své participace do styku.

Zkušenosti utvářející důvěru vůči autoritám a institucím

Poznatky sociální psychologie ukazují, že když lidé vstupují do interakcí s autoritami či institucemi, důvěra nemusí vznikat pouze ve chvíli, kdy jsou lidé spokojeni s tím, čeho dosáhli nebo jak autority či instituce rozhodly. Všeobecnou spokojenost s konkrétními rozhodnutími je ostatně možné zajistit málokdy. Zvláště v situacích, kdy interakce s autoritami či institucemi nevede ke kýženým výsledkům, do hry vstupují další faktory, zejména to, zda je jednání autorit považováno za férové.⁴

Vnímanou férovost mohou lidé odvozovat z více zdrojů. Podle jedné z možných klasifikací záleží na čtyřech faktorech, z nichž se první dva týkají tzv. **kvality rozhodování** a další dva tzv. **kvality interpersonálního zacházení**:

Neutralita: Pro lidi je obvykle důležité, zda autorita či instituce rozhoduje nestranně, objektivně a čestně. Kriticky vnímají, když se pravidla zdají být pro každého jiná nebo když se autorita zdá být podjatá.

¹ American Psychological Association. (2009). Civic engagement. https://www.apa.org/education/undergra*/civic-engagement. Ballard, P. J. (2014). What motivates youth civic involvement? *Journal of Adolescent Research*, 29(4), 439–463.

² Keyes, C. L. (2006). Subjective well-being in mental health and human development research worldwide: An introduction. *Social indicators research*, 77(1), 1–10.

³ Fenn, N., Sacco, A., Monahan, K., Robbins, M., & Pearson-Merkowitz, S. (2024). Examining the relationship between civic engagement and mental health in young adults: A systematic review of the literature. *Journal of Youth Studies*, 27(4), 558–587.

Mužik, M., Šerek, J., & Juhová, D. S. (2025). The effect of civic engagement on different dimensions of well-being in youth: A scoping review. *Adolescent Research Review*, 10(1), 1–18.

Sciola, A., Geoffroy, M. C., Mazzarello, O., Boruff, J., Talwar, V., & Philippe, F. L. (2025). Youth Civic Engagement and Mental Health: A Systematic Review of Longitudinal Studies. *Adolescent Research Review*, 10(4), 657–681.

⁴ Lind, E. A. (2020). The study of justice in social psychology and related fields. In Lind, E. A. (Ed.), *Social psychology and justice*. Routledge.

Příležitost uplatnit vlastní hlas: Výzkumy z řady prostředí naznačují, že pokud lidé dostanou při rozhodování hlas, zvyšuje to jejich důvěru v danou autoritu či instituci a rovněž ochotu výsledné rozhodnutí přijmout. Nemusí se přitom nutně jednat o přímé hlasování o dané záležitosti. Důvěře přispívá i to, když si autorita člověka poctivě vyslechne, byť konečné rozhodnutí zůstává v jejích rukou.

Motivy autority: Za férovější jsou častěji považovány autority či instituce, které svým chováním dávají najevo, že se zajímají o situaci, potřeby či zájmy lidí. Zvláště v situacích, kdy pravidla dávají autoritám volnost v tom, jak se zachovat, bývají lidé pozorní vůči tomu, zda se projeví motivy jako starostlivost a péče.

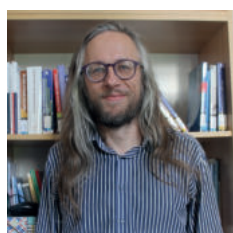
Respekt a důstojnost: Respektující jednání, které nepoškozuje důstojnost člověka, rovněž přispívá k většímu pocitu férovosti a důvěře. S tímto faktorem se úzce pojí pocit uznání, že jsem pro autoritu plnohodnotným partnerem.⁵

Participace ve školním prostředí jako budování důvěry a wellbeingu

Občanská participace ve školním prostředí znamená (více či méně formalizované) zapojení do rozhodování o dění

v rámci školy. V souladu s výše uvedeným lze na školní participaci pohlížet jako na proces, během kterého si mladí lidé utvářejí důvěru vůči škole a autoritám, které ji reprezentují. Setkávají se během participace s nestranným přístupem? Je dostatečně vyslechnut jejich hlas? Snaží se autority upřímně pochopit situaci a potřeby participujících studentů? A odnášejí si studenti pocit, že jsou respektováni a nikdo neohrožil jejich důstojnost? Odpovědi na tyto otázky ovlivňují, zda studentská participace pomáhá budovat jejich důvěru v rámci školy, či ji naopak oslabuje.

Zároveň je to právě důvěra, skrze kterou se participace promítá do wellbeingu studentů. Podle řady studií totiž pozitivní, důvěryplné vztahy studentů k učitelům a škole přispívají k vyššímu wellbeingu.⁶ Stejně jako jiné druhy občanské participace může i zapojení v rámci školy představovat zkušenost s potenciálem ovlivnit wellbeing mladých lidí různými směry. Pokud školní participace přináší studentům zkušenost s férovým jednáním autorit a podporuje vzájemnou důvěru, lze očekávat pozitivní dopady na jejich wellbeing. Naopak zkušenost s neférovým přístupem může tyto pozitivní účinky oslabit či zcela vymazat. Dopady školní participace proto nejsou samozřejmé a odvíjejí se od toho, zda se mladí lidé během ní setkávají s respektem, nestranností a skutečným zájmem o jejich perspektivu.

doc. Mgr. et Mgr. Jan Šerek, Ph.D., vedoucí Institutu pro psychologický výzkum na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity

**Celý časopis je zdarma ke stažení
ve formátu PDF prostřednictvím
tohoto QR kódu.**

⁵ Tyler, T. R. (2012). Justice theory. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (pp. 344–361). Sage.

⁶ McLaughlin, C., & Clarke, B. (2010). Relational matters: A review of the impact of school experience on mental health in early adolescence. *Educational & Child Psychology*, 27(1), 91–103.

Saxer, K., Tuominen, H., Schnell, J., Mori, J., & Niemivirta, M. (2025, August). Lower Secondary Students' Well-Being Profiles: Stability, Transitions, and Connections with Teacher–Student, and Student–Student Relationships. In *Child & Youth Care Forum* (pp. 1–30). Springer.

Participace jako cesta k wellbeingu: Jan Dvořák o prostoru, důvěře a odpovědnosti mladých lidí

Jak podpořit studenty, aby se nebáli mluvit, rozhodovat a ovlivňovat svět kolem sebe? A jak s participací souvisí jejich školní wellbeing? Učitel, skaut a zakladatel projektu Politika nejen pro mladé Jan Dvořák, který v loňském roce převzal Medaili za zásluhy o stát, v rozhovoru popisuje, proč má hlas mladých skutečnou hodnotu, co jim brání se zapojovat a jak může škola vytvářet prostředí, kde se děti cítí bezpečně, respektovaně a kompetentně.

?) Pane Dvořáku, nedávno jste převzal z rukou prezidenta republiky Medaili za zásluhy o stát v oblasti výchovy a školství. Jaké to bylo? Jak jste toto setkání vnímal?

Je to pro mě stále velký šok a pořád to zpracovávám, budu z toho žít asi ještě dlouho. Nikdy by mě nenapadlo, že naši činnost ocení dokonce i sám pan prezident. Jsme za to velmi vděční, s pokorou to přijímáme a vnímáme to jako závazek v naší práci pokračovat a posouvat ji dále. Opravdu si vážím toho, že si vyznamenané pan prezident pozval na Hrad již o několik hodin dříve, a měli jsme tak všichni skutečně výjimečnou příležitost si s panem prezidentem neformálně pohovořit. Setkání bylo velmi příjemné, pan Pavel je velmi lidský a přátelský, byl to pro mě skutečně výjimečný okamžik.

?) Říká se, že podobná ocenění nejsou jen osobní poctou, ale i oceněním celého prostředí, ve kterém člověk působí. Kdo z vašeho okolí by si podle vás zasloužil poděkování společně s vámi?

Od začátku to vnímám jako ocenění práce všech mladých, kteří se na chodu spolku podíleli či podílejí. Bez každého jednoho z nich bych v prostorách Vladislavského sálu nikdy stát nemohl. V další řadě by si poděkování určitě zasloužila moje manželka Klauďie, která mě již od počátků podporovala a byla mnohdy shovívavá, když byla činnost časově náročnější. V neposlední řadě by poděkování zasloužili všichni, kteří se podíleli na mé formaci. Rodiče, učitelé a skautští vedoucí, ti mě vedli k tomu, že se vždy musíme snažit konat dobro dle svého svědomí, pomáhat si a pečovat o naši svobodu, a to v každé době.

?) Projekt Politika nejen pro mladé vznikl z vaší osobní potřeby mluvit s vrstevníky o věcech veřejných. Kdy jste si uvědomil, že z toho vzniká něco většího, platforma, která dokáže opravdu zapojit mladé lidi?

Při studiích vysoké školy jsem došel k osobnímu přesvědčení, že část mladých lidí – tehdy mých vrstevníků – nevěnuje veřejnému dění příliš velkou pozornost. Důvodem pro to u mnohých bylo, že na to zkrátka nemají čas. Tehdy se mi v hlavě začala rodit myšlenka nenápadné platformy, která bude v prostředí mladých na Instagramu otevírat témata související s politikou, vysvětlovat složitější politické pojmy a objektivně informovat o aktuálním dění. Vše ale s cílem nabídnout pouze kvalitní a ověřené informace, které mladým pomohou vytvořit si vlastní názor, nikoli je přesvědčovat o tom „jediném správném“.

Spolek nikdy nezažil nějakou jednu situaci, která by měla charakter totálního prolomení ledů a vystřelení do povědomí mladých. Myslím si, že (nejen) mladí ocenili naši vytrvalost, dlouhodobou a kvalitní práci. Těšila nás každá zpětná vazba, každé sdílení. Myslím, že jsme si začali uvědomovat, že máme ve společnosti mladých místo, zejména tehdy, když nás podpořili někteří populární digitální tvůrci či veřejně známé osobnosti.

Jsem rád, že projekt se neustále posouvá. Dnes je to již oficiálně zapsaný studentský spolek a na jeho aktivitách v různých formách pracuje přibližně 40 mladých lidí. Někteří vytvářejí příspěvky, jiní je poté textově a graficky editují, další se věnují přípravě a nahrávání rozhovorů se zajímavými osobnostmi ve formě podcastů, YouTube videí či otevřených debat na Discordu. Část týmu objíždí střední školy s naším edukačním workshopem „Za sedmero diktaturami“

a pořádá akce pro mladé v „offline“ prostoru. Úžasné na tom je, že všichni tito mladí na projektu pracují dobrovolně a na úkor svého volného času.

Kancelář prezidenta republiky, foto: Zuzana Bönisch, Tomáš Fongus

? Co se podle vás změnilo v tom, jak mladí lidé přemýšlejí o politice a veřejném dění, od doby, kdy jste projekt založil?

Nevím, zda to vlastně dokážu zhodnotit. Mám radost, když vidím, že se v mém okolí nacházejí mladí lidé, kterým není osud jejich regionu lhostejný. Z mého subjektivního pocitu je těchto mladých čím dál více. Také mám radost ze zvyšujícího se zastoupení mladých lidí v politických rolích. Mladí politici totiž kladou důraz na větší otevřenost a srozumitelnost při komunikaci a mají snahu a elán do veřejného prostoru vnášet velmi důležitá témata, jakými jsou například řešení dopadů klimatické změny, dostupnost bydlení, digitalizace či modernizace vzdělávání. Na druhou stranu v politice, ale koneckonců úplně všude, je třeba, aby byly zastoupeny všechny generace s respektem ke zkušenostem, nadhledu či pro inspiraci. Takto dohromady mi to dává největší smysl.

? V českém školství se teď často mluví o participaci žáků. Tedy o tom, jak mohou děti a studenti spolurozhodovat o věcech, které se jich týkají. Jak tuto myšlenku naplňujete vy sám ve škole?

Učím na druhém stupni základní školy a přiznám se, že v mých předmětech – tělesné výchově a matematice – se mi myšlenku participace žáků daří naplňovat jen částečně. Přesto se snažím dávat žákům prostor alespoň v dílčích rozhodnutích v hodině a kladu přitom důraz na vzájemné porozumění, respekt k potřebám druhých a dodržování demokratických principů. Při práci se svou třídou se snažím, aby žáci zažívali, že i jejich názor má váhu. Například když plánujeme školní projekty, třídní výlety nebo i způsob práce v hodině, dávám jim prostor diskutovat a navrhnout řešení.

Velmi si cením i fungování žákovských parlamentů a aktivit, kterými se školy snaží vtahovat žáky do utváření prostředí školy – například prostřednictvím sběru jejich nápadů na zlepšení chodu či vzhledu školy. Myslím, že i kroky tímto směrem mohou mít velký význam, a jsem rád, že v tomto ohledu máme na naší základní škole uvědomělé a příkladu-hodné kolegy a kolegyně.

? Když mluvíte s dětmi nebo mladými lidmi, co jim obvykle brání, aby se zapojovali – ať už do debat, školního života, nebo veřejného prostoru?

Často mám pocit, že dětem a mladým lidem nechybí názory a nakonec ani chuť věci měnit (pokud mají správnou motivaci), ale spíš jistota, že jejich hlas má skutečný význam. Mnozí jsou zvyklí na to, že o nich dospělí rozhodují bez nich – a pak se zdráhají vystoupit z role „těch, co jen poslouchají“. Další překážkou může být obava z reakcí ostatních, že je někdo zkritizuje, zesměšní nebo že „řeknou něco špatně“. S tímto je třeba ve škole pořád pracovat, ale z vlastní zkušenosti vím, že je to nelehký úkol.

? Dá se podle vás „učit demokracie“? Nebo se spíš žije a zažívá?

Myslím, že musíme dětem a mladým ukazovat, že rozhodování jde ruku v ruce se zodpovědností, dále že názory každého mají váhu a v neposlední řadě že kompromis není prohra, ale součást fungujícího společenství. Jde tedy dle mého názoru zejména o předávání zkušeností a vlastní příklad.

? Jak se promítá vaše skautská zkušenost do přístupu k výuce a k vedení dětí?

Skauting zcela určitě formoval mou osobnost a vlastně částečně i cestu, proč jsem se stal učitelem. Naučil mě zodpovědnosti, týmové spolupráci, respektu k ostatním a hlavně jsem si zde dále budoval své hodnoty, které každodenně ovlivňují mé rozhodování. Já se nyní jen pokouším být učitelem, jakého bych si sám přál mít, a doufám, že se mi to alespoň občas daří.

? Váš projekt i vaše práce stojí na dialogu a respektu. Souvisí podle vás participace s wellbeingem žáků?

Určitě ano. Myslím, že participace žáků má velký vliv na to, jak se ve škole cítí, jak vnímají sami sebe a své místo mezi kamarády, ve třídě či ve škole. Věřím, že když žáci mohou spolurozhodovat, když jsou jejich názory skutečně vyslyšeny a respektovány, cítí se sebevědoměji a mají pak snad i větší motivaci učit se novým věcem.

?) V loňském roce Jesenicko zasáhly ničivé povodně. Vnímáte, že podobné situace mohou posilovat občanskou soudržnost a pocit zodpovědnosti mladých lidí za místo, kde žijí?

Rozhodně. Situace jako loňské povodně na Jesenicku ukazují, že krizové okamžiky mohou probudit solidaritu a pocit soudržnosti. Každý pomáhal, jak mohl – ať už rodině, kamarádům, sousedům, nebo prostě těm, kteří na tom byli jen o něco hůře. Pomáhali přirozeně, bez očekávání odměny. Mimochodem podobné zkušenosti s překonáváním výzev v přiměřené míře využíváme i ve skautingu.

?) Kdybyste měl říct, co by podle vás pomohlo školám nejvíc podporovat aktivní a angažované žáky – co by to bylo?

Podle mě je nejdůležitější vytvářet ve školách prostředí, kde mají žáci skutečný prostor pro vlastní iniciativu a rozhodování.

?) A poslední otázka: kdybyste mohl mladým lidem předat jednu myšlenku, kterou považujete za důležitou pro jejich budoucnost, jaká by to byla?

Lhostejnost je jednou z největších slabín člověka, proto se snažme být vnímaví k potřebám druhých, nebojme se konat a nezavírejme oči před nespravedlnostmi.

Rozhovor vedla Mgr. Michaela Váchová, odborná editorka Učitelského měsíčníku.

„Nestačí jen si odškrtnout, že máme školní parlament,“ říká o participaci Klára Kolmanová po pěti letech jejího testování ve školách na Kutnohorsku

Co je a co není skutečná participace? Jak s ní v hodinách začít, na co si dát pozor? A co přináší nová metodika pro zapojování dětí do výuky? To vše přibližuje Klára Kolmanová, garantka programů zaměřených na participaci dětí ve školách v Centru podpory vzdělávání Kutnohorsko.

?) Co pro vás participace ve školním prostředí přesně znamená?

Je to kontinuální proces, jehož cílem je brát děti jako rovnocenné partnery a s ohledem na jejich věk a kompetence je zapojovat do dění ve škole, ať už se jedná o samotné učení, vztahy ve třídě, nebo fyzické prostředí školy. Neznamená anarchii, že mají převzít vládu, ale ani neznamená, že jsou na okraji zájmu a nijak se do rozhodování nezapojují. Participace by měla být součástí kultury školy, její sdílenou hodnotou. Pokud se to daří, může dětem dodat pocit, že škola je také

„jejich“, že není jen místo, kde pasivně přijímají to, co jim systémem autoritativně předává.

?) Pracujete v Centru podpory vzdělávání Kutnohorsko. Jak tam zkoušíte participaci rozvíjet?

V roce 2021 vznikl ve spolupráci se Společností pro kreativitu ve vzdělávání program, který se jmenuje Řešíme společnou výzvu (ŘSV). Stojí na principu, že třída pod vedením pedagoga, který zároveň sám prochází vzděláváním v oblasti

participace, zkusí něco změnit ve své škole nebo třídě. Programem prošlo přes 800 dětí a vznikla k němu i metodika, kterou teď čeká druhé vydání. V tuto chvíli zde program nepokračuje, ale tématu se věnujeme formou workshopů.

? Co jste díky programu Řešíme společnou výzvu zjistili?

Aby byla skutečná participace dětí možná, je třeba naplnit dvě podmínky – zaprvé vnitřní předpoklady pedagoga, tedy aby byl ochotný pracovat sám se sebou, vést s dětmi otevřený dialog a nebál se momentů, kdy přijde i něco nepříjemného. Protože právě takové situace třídu nejvíc naučí, stmelí ji. Ideální je, aby učitelé pracovali ve třídě a zároveň se scházeli s ostatními pedagogy, kteří se na programu také podílejí, a sdíleli potíže i dobrou praxi. Druhou podmínkou je dobrá podpora v samotné škole. Ideální je, aby byla participace součástí kultury školy nebo aby jí vedení a kolegové byli alespoň nakloněni.

? Mluvila jste o tom, že když se mohou žáci na dění ve škole aktivně podílet, spíše tuto instituci přijmou za svou. Jaké další benefity může participace do třídy vnést?

Pokud žáci cítí, že se s nimi jedná partnersky a můžou hodně věcí ovlivnit, včetně třeba struktury svého učení, převezmou za něj větší zodpovědnost. Vzroste motivace žáků, mnohem lépe spolupracují a řeší konflikty, jsou samostatnější.

Jedna paní učitelka třeba nechala děti na základě ŘSV připravit nějaké aktivity pro školu v přírodě. Na začátku se zapojilo jen pár dětí a ostatní je pozorovali, ale pak přišli i oni s tím, že se chtějí zapojit a něco připravit. Paní učitelka je k tomu pustila. I ona odjela ze školy v přírodě se zkušeností, že dětem důvěru předat může a že to děti i ji bavilo, což se pak propsalo i do každodenní výuky.

Ideální je, když se participace stane běžnou součástí každodennosti a nezůstane u jednorázového projektu. Ale právě ten projekt se může stát hřištěm, na kterém si učitel i třída nový přístup vyzkouší.

? Proč se tedy participaci dětí někteří učitelé vyhýbají?

Může za tím být třeba obava ze ztráty kontroly, náš školní systém často stále stojí na autoritativním vedení. Být autoritativní má mnohdy smysl, třeba když jde o bezpečí, ale jindy může být kontraproduktivní. Dalším důvodem může být neshoda na podpoře participace napříč sborem i vedením školy. Pokud v tom člověk nemá oporu, může se snadno stát, že se pro zapojování dětí sice nadchne, ale rychle také vyhoří

nebo se spálí. Zároveň to, jak se učitel cítí ve sborovně, se často zrcadlí i do způsobu, jakým pracuje s dětmi.

? Jak zajistit, aby šlo o bezpečný proces pro všechny strany?

Je dobré dát prostor, který děti dostanou, nějaký rámec. Říct si, jaké máme časové a finanční podmínky, být transparentní a férový, neslibovat dětem nereálné věci. I učitel by si měl nastavit svůj vnitřní rámec a reflektovat, co pro něj je a není komfortní.

? Na mnoha školách jsou s participací dětí spojeny školní parlamenty. Jak je přínosně nastavit?

Pokud jsou dobře vedeny, mohou participaci určitě posilovat. Někdy se ale děje, že fungují jen formálně – žáci přijdou, vyslechnou si, co jim říkají dospělí. Třeba se plánuje vánoční jarmark a učitelé jim řeknou, co má kdo kdy připravit. Úkol splní, ale sami se do vymýšlení té akce nezapojí. U parlamentů je také riziko, že neposílí rovné příležitosti. Děti, které už jsou premianty, tahouny třídy, se někdy stávají v parlamentu nástrojem, jehož prostřednictvím se naplňují představy učitelů, a neberou se moc v potaz hlasy ostatních spolužáků ze třídy. Aby se toto nestalo, je třeba vést jeho členy k tomu, aby skutečně sbírali podněty z celé třídy, od různých typů dětí. Zároveň musí být zachován prostor pro skutečně otevřený dialog. Aby byl parlament nejen místo, kde se plánují nějaké společné akce, ale i místo, kde se mohou žáci bezpečně otevřít a kde jsou skutečně vyslyšeni. Kvalitní podporu tomu, aby parlamenty takto fungovaly, nabízí například organizace CEDU.

? S jakými dalšími chybami se v terénu setkáváte?

Někdy se proces participace rozjede, ale nedotáhne. Udělá se například nějaký dotazník, co by chtěly děti jinak ve škole, žáci ho vyplní, ale velká část věcí se pak nestane a nedostanou informaci, proč se nestaly. Je pochopitelné, že ne vše lze splnit, ale je klíčové to s nimi reflektovat a komunikovat, dokončit ten proces. Je důležité, aby odešly s pocitem, že měly na průběh věcí vliv. Právě moment vlivu někdy podceňujeme – právě vliv přitom uvádí jako jeden ze čtyř pilířů funkční participace i respektovaná profesorka Laura Lundy.

? Napadá vás nějaký příklad?

Jedna třída chtěla například v rámci ŘSV natočit film. Od učitelky se jim dostalo informace, že může jít o náročný proces, ale žáci na své volbě trvali. Pedagožka to přijala a dala jim

pokyn zjistit, co bude k natočení filmu přesně třeba. Třída zjistila, že by se toho musela hodně naučit, potřebovala by drahou techniku a věnovat projektu hodně času i mimo školu. A došla k tomu, že původní plán nebyl úplně realistický, ale že by mohla udělat třeba jen nějaké kratší video. Nakonec byli všichni spokojeni. Jinými slovy: otestovali si svoje hranice, zjistili, že někdy jsou věci v reálném životě jinak. Pedagog je procesem citlivě provedl, neřekl hned na začátku, že to je úplně nesmysl, ale nechal je projít si tou zkušeností a hodně vše reflektovali.

? Kdyby chtěl nějaký pedagog začít rozvíjet participaci u sebe ve třídě, čím by měl začít?

Přečíst si naši metodiku. (smích) Ne, vážně – vznikla na základě naší několikaleté práce v CPV Kutnohorsko s kolegou Matyášem Grimmichem, je volně dostupná na webu www.cpv-kh.cz a chystáme teď její druhé vydání. Najdete v ní například „checklisty“, jak si svoji situaci zmapovat. Jak prozkoumat, jak to jako učitel teď u sebe ve třídě mám, co už dělám, k čemu jsem momentálně ochotný děti pustit a k čemu

ne. Kromě metodiky je možné se na nás obrátit ohledně individuální konzultace nebo třeba domluvit webinář.

? Je dnes participace módní věc?

Požadavek na aktivní zapojení dětí do výuky není úplnou novinkou, klade se na něj ale větší důraz a je i součástí nového rámcového vzdělávacího programu. Přesto participace na mnoha školách nefunguje ideálně. Jak uvádí např. průzkum ČŠI z roku 2017¹, většinou aktivity stále navrhuje a řídí dospělí a s dětmi je jen částečně konzultují, a to nejčastěji při mimoškolních aktivitách. K obsahu a cílům výuky se mohou vyjádřit minimálně. Samozřejmě čest výjimkám!

Klára Kolmanová je garantkou programu Řešíme společnou výzvu a programů na rozvoj participace ve školním prostředí v Centru podpory vzdělávání Kutnohorsko. Působí jako koordinátorka pro děti a mládež a také regionálních průvodců škol tamtéž. Působí také jako arteterapeutka, lektorka, výtvarnice.

Rozhovor vedla Lucie Römer, Centrum podpory vzdělávání Kutnohorsko.

Když žáci přebírají zodpovědnost, mění se celá kultura školy. Rozhovor s Břetislavem Svozilem ze ZŠ Labyrinth

Jak vypadá škola, kde mají žáci skutečný vliv na dění kolem sebe a nejsou jen „ti, kterým se něco říká“, ale ti, kteří věci opravdu ovlivňují? Ředitel brněnské ZŠ Labyrinth Břetislav Svozil popisuje, jak ve škole pracují s participací tak, aby dávala smysl. Od spoluvytváření pravidel a plánování výuky až po studentské iniciativy, které přerůstají rámcem školy. Mluví o prostředí postaveném na důvěře, otevřené komunikaci a společné zodpovědnosti. Ale také o tom, proč hranice nemají být pevné čáry, ale něco, co se vyvíjí společně s lidmi, kteří v prostoru školy žijí. A přidává i praktický pohled na to, kde může participace začít, aby nebyla jen hezkou myšlenkou, ale skutečnou součástí kultury školy.

¹ https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematicke%20zpravy%20vy%2004-F_TZ-Participace-zaku-a-studentu-na-fungovani-a-rozvoji-skoly-15-6-FINAL_kor.pdf

?) Motto vaší školy „My jsme ti, na které jsme čekali“ jako by vystihovalo i vztah žáků ke škole samotné. Jak u vás vypadá zapojení žáků do rozhodování o věcech, které se jich skutečně týkají?

Jde vlastně o poměrně klíčovou větu. Neví se přesně, který domorodý kmen ji vyslovil poprvé, ale nese v sobě jasný vzkaz – iniciativu a odpovědnost. Nečekáme na nikoho, kdo přijde a zachrání nás. Pokud chceme žít spokojeně a aby se nám dařilo, můžeme to ovlivnit sami. Jde o změnu myšlení oproti bývalému režimu, který říkal: *nevyčnívej, zařad se, sám nic nezmůžeš*. My naopak vedeme děti k tomu, aby zodpovědnost přebíraly od začátku, aby chápaly, že když na sobě budou pracovat a rozvíjet se, mohou měnit svět. K tomu ale potřebují prostředí postavené na svobodě, samostatnosti i jasných hranicích – a právě na jejich tvorbě by se měly samy podílet.

?) A kdybyste to měl popsat konkrétně?

Od společného rozhodování o tom, kam se pojede na výlet nebo jak budou vypadat třídní a školní pravidla, až po činnost školního parlamentu, návrhy nových seminářů, předmětů či stáží – společně hledáme cesty, jak tyto nápady naplnit, diskutujeme, plánujeme. Snažíme se o otevřené a bezpečné prostředí pro všechny. Máme studenty, kteří vedou kroužky, spolupracují s vysokými školami a zapojují se do různých projektů. Svůj návrh si ale musí vždy obhájit. My pak hledáme rovnováhu mezi jejich iniciativou a podporou, kterou jim můžeme poskytnout. Chceme propojovat svět školy a svět mimo ni, oba musíme dobře znát, abychom se mohli navzájem obohacovat.

?) Zmínil jste hranice?

Ty by podle mého názoru měly být variabilní, ne nepřekročitelné. Vyvíjejí se spolu s námi, ale je důležité, aby panovala shoda a chuť je v případě potřeby měnit. Klíčová je neustálá reflexe všeho, co děláme. Vyvádí nás to z pohodlí a lenosti, nutí přemýšlet, zda překážky, které vnímáme, skutečně existují. Často jsou jen v nás.

?) Jak se podle vás liší opravdová participace od pouhého „dávání prostoru“ žákům? Jak poznáte, že jejich hlas má skutečný dopad?

U opravdové participace jde především o smysl. Jako žák, rodič i učitel bych měl rozumět vizi školy a vědět, že ji mohu ovlivňovat, rozvíjet, že nejsem jen pasivní příjemce. Důležité je, aby s participací šla ruka v ruce také zodpovědnost.

?) V Labyrinthu vedete žáky k tomu, aby sami plánovali, hodnotili a reflektovali své učení. Mění se nějak jejich vztah ke škole a k učení, když za něj skutečně přebírají zodpovědnost?

To je ošidná otázka. Děti, které jsou v takovém systému od začátku, jej považují za přirozený. Když k nám ale přijde žák z jiné školy, bývá často „v Jiříkově vidění“, překvapený, vděčný, s větší pokorou i chutí se zapojit. Proto u čtyřletého gymnázia záměrně chceme, aby část žáků přišla zvenku, přinášejí nové impulzy a inspirují ostatní.

?) Jak se podle vás proměňuje vzdělávací prostředí?

Dnes mají žáci v mnoha oblastech více informací než učitelé. Je proto zásadní si uvědomit, že ve vzdělávacím procesu se učíme všichni. Učitel i žák, navzájem. Společně rosteme. Úlohou pedagoga je vytvářet příležitosti, aby žáci mohli vyniknout ve svých talentech a zájmech. Dříve fungovalo předávání informací mezi generacemi, dnes je to jiné. Učitel musí reflektovat svou roli a tam, kde nestačí, zapojit odborníky či instituce. My v Labyrinthu mluvíme o vzdělávacím ekosystému: obrovské bohatství je v žácích i rodičích. Když je zapojíme, máme všechno, co potřebujeme pro kvalitní učení.

?) V Labyrinthu funguje i silná kultura důvěry a otevřené komunikace. Jak se pracuje s okamžiky, kdy se žáci a dospělí na věci dívají jinak?

Důležité je hrát férovou hru. Všichni známe společně nastavená pravidla a je přirozené, že se někdy poruší. Je to dobře, nutí nás to přemýšlet, zlepšovat proces učení a komunikovat. Vznikají u nás určité dohody, například mezi žákem a učitelem, až když se problém dostane za určitou hranici, vtahujeme do toho rodiče.

?) Velmi zdůrazňujete spolupráci mezi žáky, učiteli, rodiči i širší komunitou. Jak jste dospěli k takové kultuře školy a co pomáhá ji dlouhodobě udržet?

O všechny vztahy se musí pečovat a pečování musí být z obou stran. Snažíme se vytvářet příležitosti, abychom se mohli často formálně i neformálně potkávat, a zároveň podporujeme „rodičovské“ iniciativy, které podporují naši společnou kulturu. Postupně vznikl skvělý „rodičovský parlament“, který má mnoho cílů, ale ten nejdůležitější je právě péče o kulturu školy.

Celá škola a stejně tak i jednotlivé části fungují na principu systému. Vidíme podstatu a z toho vychází naše aktivity. To

znamená, že když se něco nedaří, tak se nesnažíme „pouze“ vyřešit daný problém, ale daleko více času věnujeme příčině, která vedla ke vzniku problému. Řešíme, jaká část systému „není v pořádku“ a jak nastavíme systémové mechanismy, které by měly pomoci, aby se situace vyřešila a již nejlépe neopakovala.

?) Když se ohlédnete zpět na těch deset let, co vás na cestě nejvíc překvapilo? Co jste se o vzdělávání (a možná i o sobě) naučil?

Překvapuji se každý den. Spíš napíšu, co mě nepřekvapilo, ale utvrdilo. Že principy, na kterých jsme školu „stavěli“ fungují, i když to někdy trvalo déle, než jsme očekávali. Do Brna jsme přicházeli z venkova s relativně malou znalostí prostředí a dnes můžeme říci, že spolupracujeme s klíčovými aktéry na tom, aby se všude děti učily lépe, aby učitelé lépe učili, aby vedení lépe vedlo a zároveň abychom si dokázali uvědomovat své limity a mysleli i na sebe.

?) A na závěr: Pokud byste měl poradit kolegům z jiných škol, kteří chtějí začít posilovat participaci žáků, ale nevědí, odkud začít – jaký by byl podle vás první, malý, ale účinný krok?

To je velmi těžká otázka. Vše souvisí s kulturou školy. Pokud není nějak jasně nastavena, může pokus o jakoukoliv participaci probíhat nahodile nebo individuálně. Pokud chceme něco změnit, musíme to prvně změnit v sobě. Vycházet z nastavení kultury, kdy všichni mluvíme stejným jazykem. Až poté můžeme umožňovat vyšší míru samostatnosti, zodpovědnosti i svobody. Máme základní podmínky bezpečného prostředí pro všechny. Je dobré začít už před vstupem do školy. Vytvořit edukační skupiny, kam jsou vtaženi i rodiče, abychom se vzájemně poznávali, zjistili, co nám jde, nejde, na čem můžeme společně zapracovat. Je to takový hodně tekoucí organismus.

Rozhovor vedla Mgr. Michaela Váchová, odborná editorka Učitelského měsíčníku.

Logopedický kufr

Komplexní soubor aktivit a pomůcek pro předškolní vzdělávání

Materiál obsahuje:

- karty s oromotorickými cviky a příběhem,
- více než 200 obrázkových karet,
- ilustrované pracovní listy různé úrovně obtížnosti,
- prstové maňásky Mluvílka a Povídku,
- metodickou příručku s informacemi a aktivitami.

Autorky: Mgr. Ivana Hrubá Eliášová, Mgr. Eva Kolesová,
PhDr. Mária Košútová, Mgr. Adriana Sugárová
Ilustrátor: Libor Drobný
Materiál jsme ověřovali v: MŠ Na Pěšinách Praha, MŠ Velký Biel

Logopedický kufr je preventivní nástroj na podporu komunikačních schopností dětí v mateřské škole. Nenahrazuje logopedickou diagnostiku a terapii, kterou realizuje logoped.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska představují názory a stanoviska autorů a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Domu zahraniční spolupráce. Evropská unie ani poskytovatel grantu za ně nenesou odpovědnost.

pasparta

Mladí nejsou jen budoucnost. Jsou to ti, kdo už dnes hýbou Českem

ANNA KAČABOVÁ

Když mluvíme o participaci mladých lidí, často zazní věta, že „jsou budoucnost této země“. Panel mladých na konferenci Podnikavost jako klíč k odolné společnosti, kterou pořádala Asociace podnikavé Česko, ukázal, že jsou plnohodnotnou součástí přítomnosti. Nečekají, až je někdo „pustí ke slovu“. Hledají cesty, jak nést zodpovědnost za sebe i za svět kolem sebe – a potřebují důvěru a prostor, ne pochybnosti a nálepky.

Co je to vlastně participace a co o ní víme? Je to způsob, jak nechat při rozhodování zazní mnoho hlasů. Má více úrovní a nedá se uspěchat. A jak je to s participací mladých lidí ve školách i mimo ně – daří se jí, anebo se děje jen naoko? Ze všech diskusí, které jsem na toto téma vedla – s mladými lidmi, pedagogy i řediteli –, mi vyplynul jeden hlavní závěr: participaci se daří pouze tam, kde jsou na začátku splněny dvě podmínky: důvěra a schopnost představit si výsledek (že „to půjde“ a že to mladí „zvládnou“). Jakmile pak studenti sami začnou utvářet dění kolem sebe – nejen ve škole –, je vyhráno. A participaci (a podnikavosti) se daří stále víc. Ostatně i o tom hovořili mladí lidé...

Od prvního nápadu k místu u stolu

Bára Stárek popsala, jak se z jednorázového nápadu stalo Korzo Národní, které obohatilo oslavy svátku 17. listopadu o pohled a přístup mladé generace. Na začátku byla snaha „předat vztah k demokracii“ vrstevníkům a dnes má *Díky, že můžem* sedmdesátičlenný tým a šestnáct projektů. Podnikavost a účast mladých pro Báru znamená „odvahu převzít zodpovědnost – nejen za sebe, ale i za své okolí“. Zároveň odmítá soudy o „sněhových vločkách“ a připomíná, že u mladých je „dlouhodobě vidět obrovský potenciál, se kterým se dá pracovat“.

Karolína Prušková, studentka brněnského EKO gymnázia, ukazuje, jak se může participaci dařit přímo ve škole. V osmém ročníku vytvořila se spolužáky aplikaci iPsych, která pomáhá vrstevníkům s psychickými problémy. „Podnikavý člověk vidí příležitosti tam, kde ostatní vidí problém,“ říká. Tým studentů se propojil s Linkou bezpečí či projektem *Nenech to být* a svůj úspěšný projekt prezentovali v centrále Googlu v Dublinu. Participace pro Karolínu není spojena jen s občanskou angažovaností, ale už s momentem, kdy studenti převzou iniciativu a řeší skutečný problém ve svém okolí.

Podobně přemýšlí Karolína i o učení. Aby pomohla spolužákům se studiem, tvoří kartičky, kvízy a „pomáhá propojovat si informace s věcmi, které se skutečně staly“. Když stojí „před

celou třídou“ a vysvětluje svůj postup, je to také forma participace a podnikavosti.

David Jokeš přináší další perspektivu – systémovou. Z programátora a lektora kroužků pro děti se dostal až do Future Mindset Board České spořitelny, kde šest mladých lidí spoluvytváří strategii banky. Základ podnikavosti podle něj není v ambici založit „obří firmu“. Je v bodě, kdy zjistíte, že dokážete vytvořit něco vlastního. Když nabízel školám kroužek programování, „vůbec neřešil, jestli musí založit firmu“. Prostě to zkusil. A jeho vzkaz dospělým je jednoduchý: neodrazujte mladé dřív, než začnou.

Nikola Jankůjová přináší zkušenost z programu DOFE a Panelu mládeže při MŠMT. Program jí otevřel nové příležitosti a pomohl najít vlastní cestu. „My jsme také součástí přítomnosti,“ připomíná. Podle ní je klíčové „pustit nás do praxe. Zariskovat a pustit do praxe i ty nezkušené“, jinak se mladí těžko učí nést odpovědnost. Zásadní je i podpora vrstevníků: „Když se mladí s podobnými hodnotami spojí, dokážou ovlivnit velké věci.“

Daniel Kvak ukazuje, že hlas mladých může měnit i tak konzervativní oblast, jako je zdravotnictví. V Karvině si řekl, že bude „prostě makat“ po svém. Od firmy zaměřené na tvorbu elektronické hudby přešel ke založení start-upu *CareBot*, který dnes pomáhá lékařům v nemocnicích v několika evropských zemích. Často od lékařů a akademiků slyšel „to nepůjde“. Rozhodl se ale tyto projevy nedůvěry nebrat příliš vážně a uspěl. Odmítá nálepku líné mladé generace a připomíná, že Češi obecně jsou velmi pracovití. Tematizace péče o psychické zdraví podle něj není projevem generační slabosti, ale spíše projevem odvahy toto téma konečně nepřehlížet.

Co mají jejich příběhy společného

Všechny ukazují dvě důležité věci. Mladí lidé často přicházejí s konkrétními řešeními výzev, které identifikují kolem sebe, u svých vrstevníků nebo v širší společnosti. A pokud je poblíž někdo, kdo jim v určité fázi dá důvěru, aby jejich

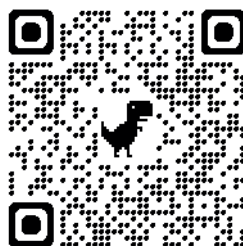
nápady neskončily „v šuplíku“, rodí se nejen tato nová řešení a projekty, ale mění se i samotní mladí lidé – otužují se v podnikavosti a odolnosti. Zároveň však mladí jedním hlasem upozorňují, že (vzdělávací) systém jejich energii často podceňuje – někdy to je přísná školní docházka, jindy ironická poznámka o „sněhových vločkách“ nebo hluboce zakořeněný zvyk rozhodovat o mladých bez nich.

Participace mladých neznamena pozvat je jednou za rok na pódium. Znamená to dávat jim trvalý prostor ve školách, organizacích, firmách i veřejné správě. Nechat je zkoušet, dělat chyby a růst v rolích, kde mají skutečný vliv.

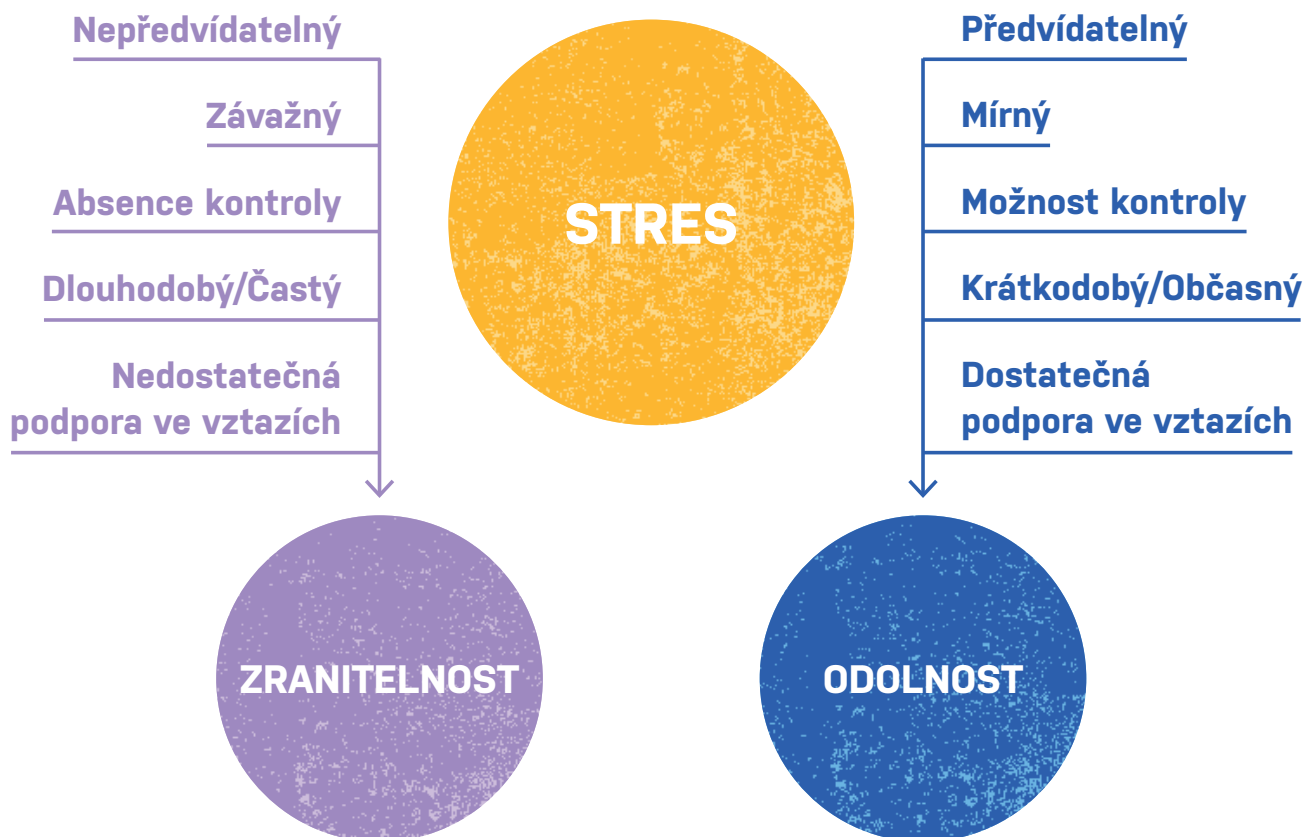
Pokud chceme odolnou společnost, nestačí mluvit o mladých jako o „naší naději“. Potřebujeme s nimi sdílet

rozhodování už dnes. Podnikavost v jejich pojetí není jen cesta k byznysu – je to schopnost všimnout si problémů, převzít za ně odpovědnost a hledat řešení. A právě tam začíná participace, která může opravdu změnit Česko.

Celý záznam panelu mladých najdete zde:

Anna Kačabová, ředitelka Asociace podnikavé Česko

Spojka, brzda, plyn a klíče aneb Podíl žáků na řízení školy prostřednictvím školské rady

NIKOLA KŘÍSTEK

Školská rada je kontroverzní složka vzdělávacího systému. Nadaná vysokými pravomocemi, křehká vůči vnitřním i vnějším tlakům, osamělá bez systémové podpory. Od ledna 2026 k ní dostávají klíče i žáci středních škol. Článek popisuje příležitosti i rizika, které tato změna může obsahovat.

Bez větší společenské diskuse vstupuje v účinnost radikální změna ve volebním systému – potažmo fungování – školských rad (ŠR). Žáci na středních školách (dále jen žáci) mají právo ve své kurii volit členy školské rady, kandidovat ve volbách, vykonávat mandát člena ŠR a tím se podílet na správě školy.

Jde o velkou příležitost pro mladé dospělé převzít odpovědnost za prostor, ve kterém tráví podstatnou část svého mládí. Zároveň jde o velkou výzvu pro vedení školy i ostatní školní aktéry, aby se s takto vysokou mírou participace mladých lidí v tomto sdíleném prostoru vyrovnali.

Spojka, plyn i brzda – školská rada jede

Školská rada je místo pro partnerský dialog zástupců všech školních aktérů. Žáci se v ní potkají se zástupci pedagogických pracovníků a zřizovatele, jednájí také s ředitelem školy a jím pověřenými pracovníky. ŠR má trojí agendu, kterou níže ve zjednodušené podobě rekapitulujeme.

Plyn – spolutvorba budoucnosti školy

Ačkoliv to není běžná praxe, zákon ukládá řediteli a ŠR, aby společně vytvářeli vizi a strategii školy. Žáci – členové ŠR tak mají možnost promlouvat do budoucí podoby vzdělávání a souvisejících služeb školy, připomínkují změny ve školních vzdělávacích programech, navrhují a schvalují (!) změny ve školním a stipendijním řádu. Rozhodují také o tom, zda na škole má probíhat (nebo také zda má přestat) kombinovaná výuka.

Spojka – místo pro odladění napětí ve škole

Novela školského zákona zdůrazňuje, že ke školské radě mohou mířit „podněty, oznámení a stížnosti“ týkající se vzdělávání a poskytování školských služeb. Kromě inspekčních zpráv nově projednává i výsledky šetření ČŠI. Samostatně rovněž komunikuje se žákovskou samosprávou.

Žáci se tak mohou účastnit projednávání konkrétních záležitostí školy – dialogu s ředitelem či kýmkoliv dalším, koho ŠR na své jednání pozve. Podílejí se na rozhodování o tom, jak s danou situací naložit (zprostředkovat komunikaci mezi stranami, které se nemohou nebo nechťejí vyslyšet, vést ke smírnému řešení nebo naopak důsledně trvat na vyvození patřičných důsledků, pomoci najít školního mediátora nebo nezávislého experta na danou věc apod.).

Brzda – když škola jede mimo dráhu

S oprávněním podílet se na koncepci školy souvisí pravomoc připomínkovat rozpočet, nahlížet do hospodaření, schvalovat výroční zprávu školy. ŠR tak má možnost ověřovat, zda a jak se naplňuje strategie školy.

Po projednávání stížností ze strany školních aktérů a výsledků šetření ČŠI se ŠR může průběžně a vytrvale tázat vedení školy, zda a jak realizuje případné dohody či nápravná opatření.

Diskuse ve školské radě může vést nakonec i k tomu, že ŠR podá podnět zřizovateli či jiným orgánům, které kontrolují konkrétní procesy ve škole (ČŠI, inspektorát práce, státní zastupitelství, finanční úřad atd.). ŠR zde vystupuje jako orgán školy nezávislý na vůli ředitele. Má dokonce pravomoc iniciovat konkurz na místo ředitele školy, který pak zřizovatel ke konci funkčního období ředitele musí vyhlásit.

Je zřejmé, že asertivní školská rada může mít ve škole skutečně silné slovo. Žáci se mohou naživo učit demokratické procedury, seznamovat s procesy školy i dalších organizací – rozvíjet svou občanskou kompetenci, právní gramotnost, vlastní charakter. Zároveň se mohou dostávat do dějů a tlaků, na které nemusí být připraveni, které jim mohou komplikovat život ve škole a které jim nakonec mohou také vzít chuť se podílet na správě veřejných věcí někdy v budoucnu.

Vložení klíčů do zámek: od legislativy k realitě participace

Zákonodárci s novelou školského zákona vytiskli klíče žákům pro jejich participaci na správě školy. Teď jde o to, zda bude možné vložit klíče do příslušných zámeků.

Vrata garáže – zřizovatel a volební řád

Volby probíhají podle volebního řádu. Ten vydává zřizovatel školy. Naštěstí i bohužel není jednotný must, jak má volební řád vypadat. Na jeho kvalitách záleží, s jakou odpovědností a důvěrou se účastní voleb žáci a zákonní zástupci, jak kvalitní kandidáti budou ochotni jít s kůží na volební trh, jaký budou mít garantovaný prostor pro prezentaci svých priorit atd.

Volební řád určuje počet mandátů. Zřizovatel rozhoduje, zda se v žákovské kurii utkají žáci a zákonní zástupci o jedno, dvě, či tři místa (vyšší počet je možný, ale velmi neobvyklý). Rozhoduje se, zda bude mít žákovská kurie oddělené mandáty alokované pro zástupce žáků a zástupce zákonných zástupců.

Za největší příležitost ovlivnit složení školské rady považujeme možnost využít netradiční volební mechanismy (např. D21 – model s více hlasy), které podporují kandidáty schopné oslovit voliče i mimo jejich „bublinu“ a reprezentovat širší voličskou základnu.¹

Dveře od auta – ředitel školy a podmínky pro práci ŠR

Stejně jako má ředitel zajišťovat podmínky pro rozvoj pedagogických pracovníků školy, má povinnost vytvářet podmínky pro činnost školské rady. Kromě včasného dodávání úplných podkladů, neinvazivního vystupování na jednání (nezávislé!) školské rady apod. by měl myslet i na provozní potřeby tohoto důležitého (strategického – kontrolního – mírotrvného) orgánu školy. ŠR potřebuje a má mít přístup k právním či kurikulárním konzultacím, facilitaci, supervizi, školením – stejně jako to mají členové vedení nebo pedagogického týmu. K tomu více u dalšího zámku.

Směrem k žákovským voličům a kandidátům má ředitel možnost významně ovlivňovat podobu voleb. Málokdy mu volební řád ukládá, jak vstřícně má organizovat průběh voleb, jak zajistit tajnost hlasování a jeho nezávislý přezkum, jaký prostor a v jakém čase mají dostat kandidáti pro komunikaci s voliči, jak je vlastně ŠR voličům prezentována.

Novelizace školského zákona prakticky ve všech bodech posílila pravomoci školské rady. Ředitel má ve škole nezávislý orgán, který může jeho práci významně ovlivňovat.

A naopak – ředitel může svými kroky činnost ŠR podporovat i znesnadňovat. To se týká spolupráce s ŠR jako celkem, ale také jednání ředitele se členy ŠR – zde „jeho“ žáky – na úrovni ředitel–žák a učitel–žák. Tíži nesení více rolí znají členové odborů, zástupci pedagogických pracovníků v ŠR... a nyní čeká na mladé lidi, kterým může být i 15 let. Odpovědnost za takový vztah samozřejmě primárně nese silnější strana.

Zapalování – školská rada jako sebranka nebo jako tým

Mladí dospělí – žakovští členové školské rady – vstupují mezi starší dospělé. Matematicky budou v menšině. Pravděpodobně nebudou mít dostatečné zkušenosti a osvojené informace v takové míře jako jejich kolegové. Budou se postupně a pomalu orientovat ve věcné části práce ŠR i v jejích procesech.

Podobně jako u juniorních manažerů nebo členů sportovních týmů potřebují pomocnou a ochrannou ruku. Ve školním prostředí zapouští kořeny institut provázejícího učitele, žakovští reprezentanti v ŠR si zaslouží provázejícího člena ŠR.

Nelze však automaticky počítat s tím, že zvolení žáci vždy přijdou do fungujícího týmu. Naopak, většina školských rad nepracuje tak, aby dostala očekáváním definovaným školským zákonem a/nebo školních aktérů, kteří hledají oporu při nesouladném jednání s vedením školy. Ať je to příčina, následek, nebo souběh těchto okolností, školské rady zároveň bývají zatíženy implicitním napětím mezi svými členy. Nejčastěji se ono napětí projevuje způsobem, který je pro mladé lidi matoucí. Procedurální komplikace a nejasnosti, nedostatečné plánování práce, verbální mikroagrese, manipulace apod. jsou poměrně běžnými jevy v nikách ŠR. Nelze se tomu divit. ŠR jako instituce má obecně velké pravomoci a mizivou podporu. Naplnění poslání ŠR vyžaduje násobně větší pracovní nasazení, než jsou obvyklá dvě setkání během jednoho roku. Stejně tak budování důvěry mezi členy, kteří vstupují do ŠR nekoordinovaně. Proces formování opravdového týmu si žádá vůli, čas a podporu. Jen málokdy se tyto zdroje v jedné ŠR protnou.

Nad tím, zda budou školské rady schopné bezpečně a účinně zapojit mladé lidi do spolurozhodování o přítomnosti a budoucnosti školy, proto visí velký otazník.

Participace jako riziko pro mladé členy a příležitost pro celou ŠR

Zapojování mladých lidí do rozhodování o „jejich“ škole je nepochybně skvělý a potřebný ideál. Školské rady však během 20 let své existence ani zdaleka neplní poslání definované

¹ Více informací na www.skolskerady.cz/encyklopedie/volebni-rad-skolske-rady.

školským zákonem. Najdou se výjimky, ale jsou to výjimky. Může nás proto snadno napadnout, že není odpovědné pozvat do této struktury mladé lidi, kteří tam prožívají formující zkušenosti pro svět dospělých a svět organizací.

Třeba se ale spustí jiný efekt. Právě zranitelnost mladých členů ŠR může vzbudit odpovědnost u odpovědných dospělých (ředitel či seniorní členové ŠR). Davidogoliášovský sentiment u spolužáků i fandících dospělých může přinést větší zájem o volby do ŠR a zároveň pozornost k práci ŠR v konkrétní škole. Mladí členové mohou mít větší odvahu otevírat nepříjemná témata a být důslední v jejich řešení. To může

přinést i některé destruktivní momenty, ale ŠR je početný orgán a má prostor vše přeměřovat do konstruktivních rovin.

V programu Školské rady.CZ připravujeme klub pro mladé členy ŠR, aby měli možnost využívat podporu zvnějšku. Není ale jisté, kolik zdrojů budeme moci na tuto činnost uvolnit. Snažíme se proto alespoň poskytovat obecné informace o problematice ŠR formou online encyklopedie a odpovědí na dotazy z terénu. Juniorní i seniorní členové ŠR, voliči i kandidáti, zřizovatelé i ředitelé tak mohou mít společnou informační základnu, na které mohou spolu/pracovat. Protože participace je hlavně a především... práce.

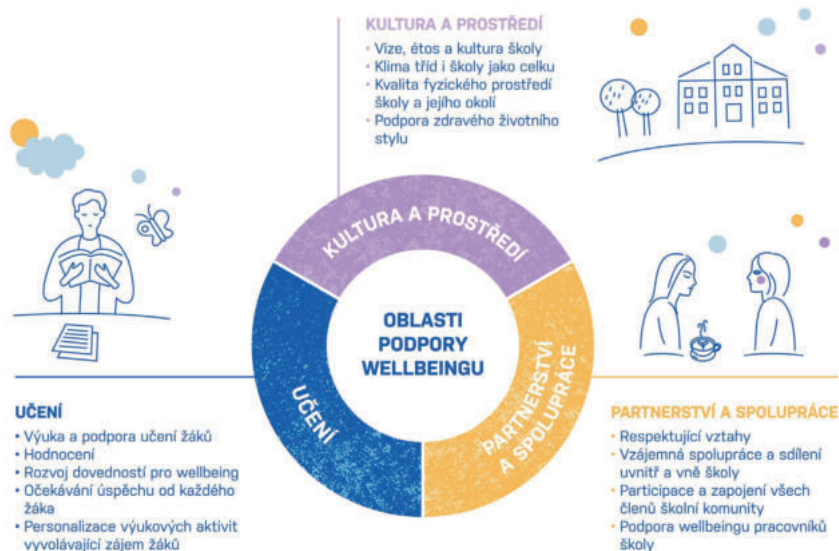

Nikola Krístek, odborný garant programu Školské rady.CZ, evaluátor a konzultant – Restorativní škola, z. s.

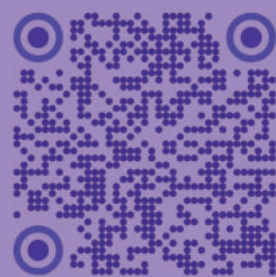
Oblasti podpory wellbeingu

K podpoře wellbeingu ve vzdělávání vedou opatření zaměřená na následující oblasti:

Wellbeing
ve škole

Autoevaluační
nástroj
pro školy

Participace mladých není luxus, ale nutnost

JANA KOVÁŘOVÁ

Data ukazují, že mladí chtějí participovat, ale často nemají prostor ani podporu a paradoxně pro ně bývá překážkou škola. Aktivní studenti balancují na hraně vyčerpání. Posun může přinést metodické ukotvení parlamentů a začlenění participace jako součásti vzdělávání.

Mladí lidé chtějí změnit věci kolem sebe, ale kde začít? Kde mohou být slyšet? Proto se participace stává stále zásadnějším tématem. Jako jedna ze sedmi mluvčích Republikového fóra parlamentů dětí a mládeže, které propojuje mládežnické parlamenty napříč republikou, přináším stručný pohled na hlavní překážky a možnosti, jak najít cestu k občanskému vzdělávání.

Chceme participovat, nemáme kde

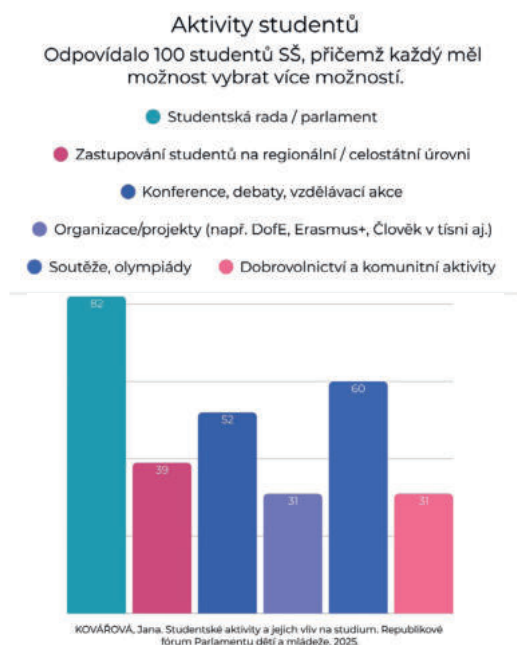
Zkušenosti Republikového fóra PDM z praxe ukazují, že mladí lidé mají velký zájem zapojovat se do dění kolem sebe, ale často nevědí, kde začít. Parlamenty a žákovské rady fungují na mnoha školách, ale jejich práce se k širší skupině studentů dostává jen omezeně. Nedostatečná prezentace činnosti a málo lákavé formy zapojení způsobují, že se přidávají buď ti, kteří se o participaci zajímají už předem, anebo ti, na které to „zbude“.

Z mého průzkumu mezi aktivními středoškolskými studenty vychází, že mladí participující lidé se ve svém volném čase věnují celé řadě aktivit. Od školních parlamentů přes soutěže a debaty až po vzdělávací akce. Mnozí kombinují více aktivit najednou a věnují se jim pravidelně každý týden. Přesto nejsou zmíněné činnosti na všech školách vnímány jako součást vzdělávacího rozvoje.

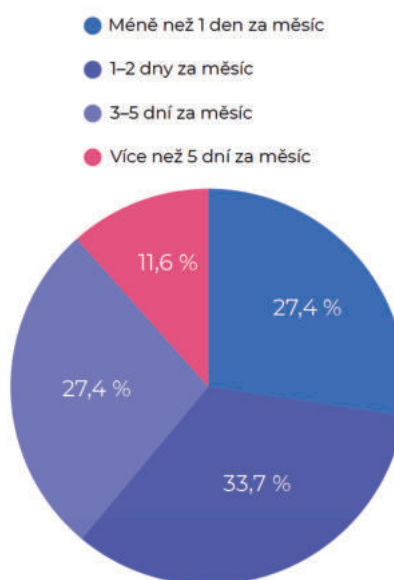
Problematicky vnímáme také nejednotné ukotvení parlamentů mládeže. Zatímco některé školy nebo obce mají jasné stanovené kompetence a pravidla, jinde fungují spíše neformálně. Tím vznikají výrazné regionální rozdíly, někde mají mladí mnoho příležitostí, ale jinde téměř žádné. Je potom otázkou, zda je méně aktivní parlament lepší než nic nebo zda může špatné vedení způsobit více škody než užitku. Ze zkušenosti totiž vyplývá, že první špatná zkušenost s participací může člověka definitivně odradit od dalšího snažení.

Škola – místo rozvoje, nebo bariéra?

Škola by měla být místem, kde mladí lidé poprvé zažijí, že jejich hlas má hodnotu. Ze sdílení praxe víme, že se ale často setkávají s tím, že jejich zapojení není podporováno. Jedním z nejčastějších problémů je neochota škol uvolňovat studenty (a omlouvat absenci) na vzdělávací a participativní akce. Přestože většina aktivních žáků chybí jen minimálně, musí svou nepřítomnost neustále vysvětlovat a řešit obtížné omlouvání absence.

Absence aktivních studentů středních škol

KOVÁŘOVÁ, Jana. Studentské aktivity a jejich vliv na studium. Republikové fórum Parlamentů dětí a mládeže, 2025.

POHLEDEM STUDENTA

Podpora ze strany škol bývá slabá i po návratu z aktivit. Mladí popisují tlak na rychlé dohnání učiva (což participující akceptují) a malou vstřícnost k tomu, aby mohli navázat na výuku bez zbytečné zátěže, přestože právě díky aktivitám získávají důležité dovednosti, které ve škole často nerozvíjejí.

Podpora aktivních mladých se tak mezi školami výrazně liší. Některé dokážou studenty motivovat, jiné jejich zapojení stále vnímají jako obtíž. Pokud má občanské vzdělávání fungovat, školy musí lépe porozumět tomu, jaký přínos to může mít pro studenty, pro školu i společnost.

Hledání cest

Aby se mladí stali přirozenou součástí rozhodování ve společnosti, předkládáme pět návrhů:

1. **Pevné ukotvení parlamentů mládeže v rozhodovacích procesech obcí a krajů.** Mladí potřebují jasnou metodiku, a tedy jistotu, aby jejich zapojení nebylo závislé jen na ochotě jednotlivých institucí či jednotlivců.
2. **Posílení důvěry v mladé lidi a otevřená komunikace o tom, co dělají a jaký to má přínos.** Jen tak mohou být jejich aktivity vnímány jako rovnocenná součást veřejného dění.
3. **Lepší propojení mladých se samosprávami a politiky.** Participativní rozpočty a společné projekty dávají prostor poznat, jak funguje místní rozhodování, a přinášejí konkrétní zkušenosti.
4. **Debaty o snížení volebního věku na 16 let u vybraných typů voleb.** Mladí by tak mohli dříve ovlivňovat prostředí, ve kterém žijí, a získat pozitivní zkušenost s občanskou odpovědností.
5. **Modernizace vzdělávání.** Revize rámcových programů by měla posílit práci s technologiemi, finanční a mediální gramotnost či začlenění aktivní participace jako přirozenou součást vzdělávání.

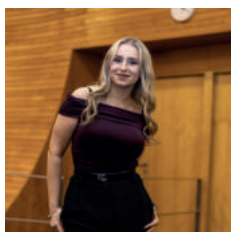
Tyto kroky by nyní mohly pomoci k tomu, aby se mladí cítili slyšeni.

Duševní zdraví jako podmínka participace

Když mluvíme o participaci a občanském vzdělávání, často zapomínáme na jednu základní věc: aby se mladý člověk mohl aktivně zapojovat, potřebuje mít dostatek psychické pohody a prostoru. Pokud je neustále pod tlakem nebo se cítí nejistě, je pro něj velmi těžké věnovat energii aktivitám, které vyžadují iniciativu a odpovědnost. K tomu se přidává i realita dneška. Dlouhé čekací doby na odbornou pomoc, vysoké nároky školy a téměř nepřetržitá přítomnost sociálních sítí, která často vytváří další stres a srovnávání. V takové kombinaci mladí lidé přirozeně ztrácejí kapacitu se plnohodnotně zapojit.

U aktivních mladých se navíc často objevuje vyčerpání, přerůstající ve vyhoření. Když má někdo chuť věci měnit, bere na sebe víc a víc činností i odpovědností, až je toho najednou příliš. Jako někdo, kdo se s mladými aktivními lidmi setkává pravidelně, vidím, jak často balancují na hraně vyhoření, včetně mě samotné. Snažíme se zvládat školu, participaci i osobní život, často bez podpory a porozumění. Duševní zdraví je při aktivním zapojení zatěžováno více, než si většina lidí uvědomuje, a stává se jedním z hlavních faktorů, které rozhodují o tom, zda mají mladí energii a prostor se skutečně zapojovat.

Participace mladých by měla být běžnou součástí školy i celé společnosti, ne privilegiem. Pokud chceme rozvíjet společnost, ve které žijeme, musíme dát prostor těm, kteří o budoucnosti budou už brzy rozhodovat.

Jana Kovářová, mluvčí Republikového fóra parlamentů dětí a mládeže, studentka FSV UK

**CENTRUM
PARTICIPACE**

www.rizeniskoly.cz

Kompletní nabídka odborných informací pro oblast školství

V čem tkví síla studentských parlamentů a mohou žáci spolutvořit vzdělávací politiku?

JAN GONDEK

Studentské samosprávy se v českých školách objevují stále častěji, ale jejich skutečný vliv se výrazně liší. Zatímco někde jsou jen formalitou, jinde dokážou zásadně ovlivnit život školy i atmosféru mezi žáky, pedagogy a vedením. Proč má smysl dát studentům reálný prostor, co všechno se díky tomu může změnit a jakou roli v tom hraje kvalitní metodická podpora?

Síla studentského hlasu

Žáci a studenti již desítky let ukazují, že chtějí být více slyšet a mají co říci. Vysokoškoláci a středoškoláci to u nás nejsilněji prokázali v roce 1989, nebyla to ale jejich poslední velká manifestace. Podobně jich tisíce vyšly do ulic ještě v časech nedávných, v roce 2019, a to proti zavedení povinné maturity z matematiky, nebo na konci roku 2023 proti škrtání v PHmax a platech nepedagogů. Studující se umějí postavit nejen za svoje zájmy, ale i za zájmy pedagogů a dalších pracovníků škol. Pěkným příkladem může být také Středoškolský sněm hl. m. Prahy, který v roce 2018 prosadil 100 milionů do rozpočtu metropole na navýšení platů kuchařek ve školních jídelnách.¹

(Ne)dobrá praxe. Kde získat podporu?

Hlas studujících se v posledních letech posiluje skrz rozšiřování studentských samospráv (všeobjímající termín pro žákovské parlamenty, senáty apod.) ve školách napříč republikou. Bohužel jsou tyto orgány často pouze formálního charakteru. Důvodem není jen nezáměr vedení a pedagogů, ale také neznalost efektivních metod a nástrojů pro založení a podporu studentských samospráv.

Studenti a žáci z mé zkušenosti potřebují jak podporu vedení školy a pedagogů a setkávání s nimi, tak nezávislý, bezpečný prostor pro diskuse a lídry z vlastních řad. Ten se ale nevytvoří sám od sebe a často vzniká kontinuitou. Metodicky v tom může učitelům a ředitelům skvěle pomoci svými manuály na založení a chod samosprávy Česká středoškolská unie (ČSU; <https://stredoskolskaunie.cz/vzorova-samosprava/>), v případě zájmu o personalizovanou konzultaci či návštěvu školy studentský ombudsman ČSU Michal Ševčík. Z osobních rozhovorů se stovkami žáků středních

a základních škol napříč republikou mi vyplynulo, že mnoho školních parlamentů se stále schází jednou či dvakrát za rok nebo jsou pouze hláskou troubou vedení školy. Takový orgán pak logicky nevyvolá větší zájem žáků o dění ve škole. A je to promarněná šance pro rozvoj instituce.

Zasedání Středoškolského sněmu hl. m. Prahy na pražském magistrátu

K čemu tedy samosprávy jsou?

Studentské samosprávy jsou skvělý nástroj pro sbírání informací o aktuálních problémech žactva. Měly by ale být hlavně rovnocenným partnerem pro vedení školy, jinak o ně žáci nebudou mít zájem. Pokud studentský parlament dlouhodobě organizuje akce pro své spolužáky, je s nimi v pravidelném kontaktu a jeho členové zároveň vyjíždějí získávat zkušenosti na krajské studentské parlamenty a akce národních vrstevnických iniciativ, jako je Česká středoškolská unie, studentský parlament dokáže společně s vedením školy

¹ <https://www.prazskypatriot.cz/prazsti-stredoskolaci-podporili-vice-penez-pro-zamestnance-skolnich-jidelen/>

POHLEDEM STUDENTA

a pedagogickým sborem formulovat vize instituce a podílet se na strategickém a koncepčním chodu školy.

V dnešním stále rychleji se měnícím světě už však dle mého názoru nestačí zapojovat žáky pouze do tvorby vizí školy, ale i do práce na ŠVP a v širším kontextu také do revizí VP. Trh práce, technologie a životní styl se dnes mění takovým tempem, že není mnoho jiných cest, jak obsah vzdělávání udržet dobově relevantním. Je potřeba zapojit jeho příjemce, mladé lidi, kteří se s měnící se dobou musejí srovnávat nejvíce. Kouzlo tvorby společných vizí a plánů tkví ve změně paradigmatu vztahu mezi žáky a pedagogy. Například na frýdecké obchodní a průmyslové střední škole vyjíždějí pod vedením ředitele a akreditovaného lektora Martina Tobiase žáci dohromady s učiteli na společné vzdělávací a školně-koncepční víkendové pobyty².

Parlamenty a občanské vzdělávání

Samosprávy studujících mají také velký význam v oblasti občanského vzdělávání. Zástupci tříd skrz aktivitu v parlamentu rozvíjejí své občanské kompetence, ale také soft skills – veřejné vystupování, prezentační dovednosti, finanční gramotnost nebo projektové řízení. Prvek občanského vzdělávání může mít přesah i do celé školy, pokud se volby vedení studentské samosprávy účastní všichni studující. Mohou si v praxi vyzkoušet úskalí voleb – ne každý kandidát se skvělým PR pak bude ve funkci opravdu pracovat pro dobro svých voličů.

Žáci a vzdělávací politika na národní a regionální úrovni

Tvorby kurikula a dalších součástí vzdělávací politiky by se z výše uvedených důvodů měli žáci a studenti účastnit i na úrovni státu. Orgány a organizace, jako je Panel mládeže MŠMT nebo již zmiňovaná Česká středoškolská unie, zvládnou delegovat dobře připravené studenty do odborných panelů či jiných orgánů pracujících na kurikulu. Osobně jsem se jako studentský zástupce zapojil do příprav RVP Lyceum 2.0 a dokázal jsem přinést nejen svůj vhled, ale také názory desítek dalších mladých lidí, se kterými jsem spolupracoval a konzultoval tuto

reformu. V blízké době nás čekají revize RVP pro gymnázia a odborné střední školy, kde by právě hlas žáků měl silně znít.

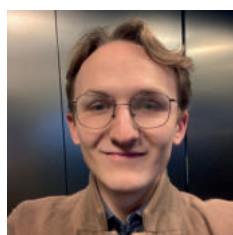
Kulatý stůl PSP ČR ke školským radám iniciovaný ČSU

Také krajské studentské parlamenty představují značný potenciál zapojení žáků do vzdělávací politiky. V některých krajích už teď parlamenty úzce spolupracují s radními pro školství na řešení aktuálních problémů středních škol v regionu. Podobně pak městské parlamenty, které sdružují primárně žáky základních škol, mohou dobře sloužit radním pro školství jako poradní orgány pro přípravu systémových změn na základních školách.

Legislativa a závěr

Aby se studentské samosprávy a zapojení středoškoláků do rozhodování staly systémovou praxí, je kromě každodenní práce žáků a pedagogů na participaci „v terénu“ potřeba studentský hlas ukotvit legislativně. Školským žákovským samosprávám je ve školském zákoně věnována jedna věta³ a o městských či krajských parlamentech se nezmiňuje vůbec.

Z příkladů z mnoha středních škol napříč Českem zároveň víme, že fungující školní parlamenty hájí zájmy studujících, zlepšují celkové klima ve škole a tím posilují dnes tak propírané bezpečné prostředí a duševní zdraví žáků.

Jan Gondek, student FSV UK se zaměřením na vzdělávací politiku, předseda dozorcí rady České středoškolské unie

² <https://pojfm.cz/projekty/rozvoj/leader-in-me/568-7-navyku-pokracuje>

³ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Jak se učí generace Z: od učebnic k umělé inteligenci

MARIA ŠIMŮNKOVÁ

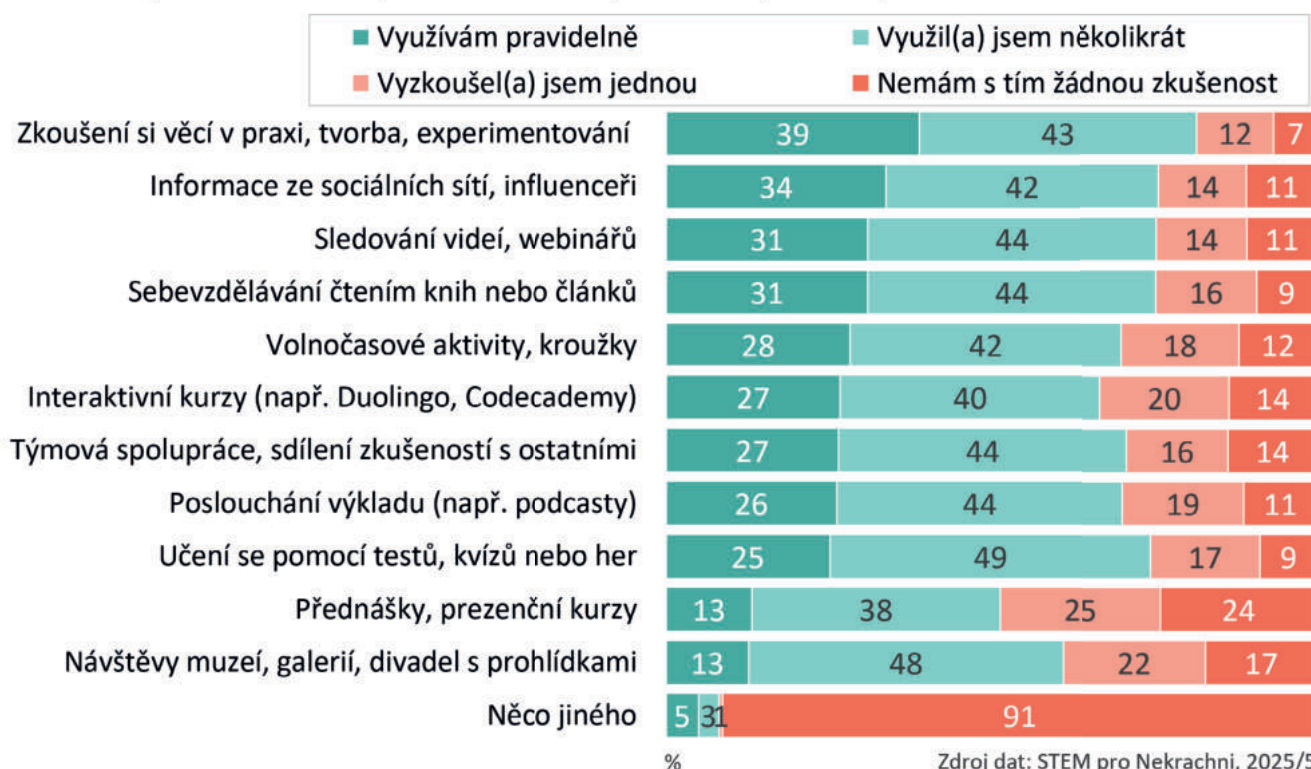
Technologie mění naše učicí návyky. Pro naši generaci (Gen Z) už nejsou vzdělávací materiály pouze pracovní listy a vzdělávacím prostředím rozhodně není jen škola. Učíme se z krátkých videí a příspěvků na sociálních sítích, v diskusích na Discordu, Redditu a X, ptáme se odborníků a teď hlavně generativní umělé inteligence (např. ChatGPT). Jak se tedy vlastně učíme? V Nekrachni jsme na jaře 2024 a poté i na jaře 2025 provedli dva výzkumy ve spolupráci se STEM, které mapují, jak generace Z (11–25 let) vnímá vzdělávání – školní i celoživotní.

Kdy nás učení baví?

Škola je pro nás spíše místem pro budování vztahů než pro získávání znalostí, které jsou využitelné v praxi. Více než 40 % z nás si myslí, že **učení ve škole není dostatečně užitečné**

a důležité věci se musíme naučit jinde. Například jak prakticky zacházet s financemi – což je přesně důvod, proč jsme na konci střední školy založili Nekrachni. Když nás ale škola s klasickými metodami přestane bavit, kam se obrátíme? Naše cesty za znalostmi jsou pestré.

„Jaká je Vaše zkušenost s následujícími způsoby získávání nových dovedností, práce na sobě nebo zlepšování se v tom, co Vás baví? Připomínáme, že nám jde stále o učení se mimo školu.“

Zdroj dat: STEM pro Nekrachni, 2025/5

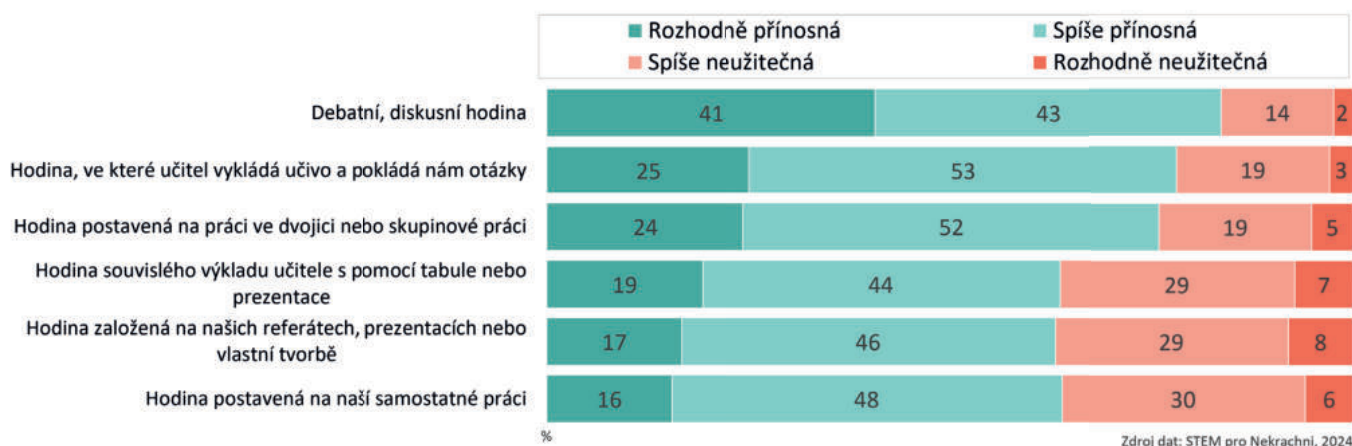
POHLEDEM STUDENTA

Mobil: nepřítel, nebo nástroj?

81 % z nás přiznává, že během vyučování podléhá pokušení koukat na telefon. U těch nejmladších (11–13 let) je to dokonce 90 %, ať už tak činí pravidelně, nebo občas. Dokážeme si ale sami přiznat, že je pro nás mobil skutečně rušivým elementem?

Takže co nás opravdu udrží soustředěné i přes všechna rozptýlení?

„U následujících způsobů výuky uveď, jak by pro tebe taková hodina mohla být přínosná, to znamená, že by se ti dobře sledovala a zapamatoval/a by sis z ní informace:“

AI využíváme k učení – ale ve škole téměř vůbec

Podle dat z jara 2025 má s AI nástroji, jako je ChatGPT, zkušenost **45 %** mladých lidí (ve věku 15–25 let), mezi středoškoly to je dokonce **65 %**. Během školní výuky je však prakticky nevyužíváme.

89 % z nás věří, že učitelé by měli technologie používat častěji, pomáhají nám lépe si učivo zapamatovat. Současně ale **71 %** z nás má obavy, že technologie oslabují naši schopnost samostatně pracovat. Tato zdrženlivá skepse je zdravá a je ideální výzvou pro učitele: spolupřetvářet s námi kritické uvažování, nejen náhrady.

Co z toho plyne pro výuku?

Debaty, ne diktát

Nejvíce přínosnou formou jsou pro nás **debatní a diskusní hodiny** (84 % je považuje za přínosné). Chceme aktivně zkoumat, diskutovat, tvořit – ne pasivně poslouchat.

Data nám ukázala, že **způsob výkladu má dle žáků na naši pozornost mnohem větší vliv než samotný mobil. Otázka je, zda to není spíše tím, že si vliv telefonu a sociálních sítí na svou pozornost neuvědomujeme.** Nejvíce si pamatujeme to, co si sami vyzkoušíme nebo zpracujeme při skupinové či samostatné práci. Teprve poté následuje výklad, který slyšíme, vizuální stránka je až na třetím místě.

AI jako partner, ne náhrada

Naučte nás s AI **kriticky pracovat**. Data z jara 2025 ukazují, že 91 % mladých lidí věří, že používání AI nástrojů nám šetří čas, ale jen 42 % si myslí, že zvládneme poznat, kdy je výstup AI přesný a fakticky správný.

Nebojte se sociálních sítí

62 % z nás sleduje influencery a edukativní kanály, abychom získali nové informace, nejvíce na **YouTube, pak na Instagramu a TikToku**. Místo toho, abyste se proti tomu stavěli, to zkuste využít. Například zadejte úkol vytvořit vzdělávací video, najděte dohromady se žáky kvalitní kanály nebo se zeptejte: „Co sledujete a co vás učí?“

Závěrem: učme se společně

Milé učitelky a učitelé, nechceme vaši práci zjednodušit ani ji zkomplikovat. Chceme se učit smysluplně, interaktivně a s nástroji, které jsou nám přirozené. TikTok, Instagram, ChatGPT nejsou nepřátelé vzdělávání. Pomáhají nám.

Možná je čas přestat bojovat s našimi telefony a místo toho společně s námi přemýšlet, jak je využít pro lepší učení. Zkuste nám dát úkol vytvořit vzdělávací video. Dejte nám prostor diskutovat v online komunitách. Učte nás používat AI kriticky, nezakazujte ji. A především – ptejte se nás, co funguje a co ne.

Maria Šimůnková je zakladatelkou a ředitelkou neziskové organizace Nekrachni, která se věnuje finanční gramotnosti mladých lidí. Tento článek vychází ze dvou rozsáhlých kvantitativních výzkumů: výzkumu mezi 1 536 respondenty ve věku 11–19 let o učicích návycích ve škole (duben 2024) a výzkumu mezi 1 561 respondenty ve věku 15–25 let o celoživotním vzdělávání

(květen 2025), obou realizovaných ústavem STEM. Dostupné na webových stránkách jakseucimemy.cz, kontakt: simunkova@nekrachni.cz.

Nekrachni je nezisková vzdělávací organizace, která si klade za cíl pomoci mladým lidem orientovat se ve světě peněz a finančně dospět. Pomocí aplikace a výukových materiálů šíří osvětu mezi mladými lidmi a rozvíjí u nich finanční gramotnost a pomáhá jim s ekonomickým začleněním. Díky působení v oblasti vzdělávání z pozice mladých lidí, jak se jejich učení a priority mění. Proto se rozhodla směřovat i do výzkumné činnosti a zjišťovat pohled mladých na klíčová témata. Více informací o projektu: <https://jakseucimemy.cz>

Maria Šimůnková, zakladatelka a ředitelka Nekrachni

KNIŽNÍ TIP

Třídní učitel jako partner vedení školy

Irena Trojanová, Zuzana Svobodová

Kniha přináší nejen legislativní vymezení role třídního učitele a popis jeho činností, ale především konkrétní a použitelné nástroje pro každodenní praxi – od nastavení kompetenčního modelu přes hodnocení a motivaci až po přípravu třídních schůzek, triád a vedení rozhovorů s rodiči. Pomůže vedení školy jasně formulovat očekávání, nastavit podporu i systém odměňování. Zároveň však poskytuje třídnímu učiteli jasný rámec pro jeho práci – aby věděl, co je jeho úkolem, co může ovlivnit a na co má nárok.

Knihu jsme pokřtili na konferenci Škola jako místo setkávání v sekci Škola pro 21. století za přítomnosti obou autorek.

Školství připravuje šetření wellbeingu žáků na jaro 2026

LUDMILA TŘEŠTÍKOVÁ

K plánování šetření vede ministerstvo mj. i zjištění, že čeští žáci jsou na tom v mezinárodním srovnání velmi špatně ve vztahu ke škole. Chceme proto prozkoumat různé aspekty wellbeingu, které se na tomto stavu mohou podílet, a případné souvislosti analyzovat v lokálním kontextu detailněji.

MŠMT připravuje šetření, které bude využitelné pro plánování dlouhodobějších opatření pro zvýšení wellbeingu žáků ve školách a umožní monitoring vývoje a efektivitu realizovaných opatření v rámci politiky školství. Bude ve shodě se strategickými dokumenty MŠMT, tj. se Strategií vzdělávací politiky ČR 2030+ (Strategie 2030+) a s Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2023–2027 (DZ ČR 2023–2027). Umožní cílenou tvorbu strategických dokumentů na další období a jejich následné vyhodnocování v oblasti wellbeingu žáků. Lokalizovaný výzkumný nástroj dále umožní sledovat vývoj a dopad případných opatření a poskytnout zatím chybějící indikátor pro Monitorovací rámec stavu a vývoje vzdělávací soustavy ČR.

Jak je to ve strategiích MŠMT dnes

Ve **Strategii 2030+** se wellbeingu věnuje především kapitola **1.6, Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie**. Mezi hlavními cíli tato kapitola explicitně zmiňuje:

- zajistit, aby RVP kladly důraz na rozvoj osobních a sociálních kompetencí napříč kurikulem;
- posílit princip participace a autonomie žáků ve školách;
- posílit bezpečné klima na úrovni škol;
- posílit participaci rodičů na fungování školy.

V **DZ ČR 2023–2027** se tématu wellbeingu explicitně věnuje průřezové opatření **3.4, Well-being, duševní zdraví, bezpečné prostředí a podpora pohybových aktivit**, i když téma wellbeingu vstupuje i do dalších oblastí. Podle OECD je třeba opatření zaměřit hlavně na rozvoj sociálně-emočních dovedností a strategií zvládání stresu, aby lidé lépe čelili náročným situacím a věděli, kde hledat podporu.

Dle DZ ČR 2023–2027 lze „[w]ell-being jednoduše chápat jako duševní a fyzické zdraví a pocit celkové pohody. Je proto ve škole podstatný jednak pro žáky, kterým

pomáhá se do školy těšit a dosahovat v ní lepších výsledků v učení, ale také je možností uvědomit si a projevit vlastní osobnost (sebeurčení) včetně aktivní participace na dění ve škole (možnost spolurozhodovat o záležitostech, které se žáka dotýkají). Zároveň je podstatný i pro pedagogický sbor též jako prevence proti syndromu vyhoření. Problémy s duševním zdravím se výrazně zhoršily zejména s návratem žáků do školy po skončení pandemie a např. současná nejistota i válka na Ukrajině mají dále na well-being obecně neblahý vliv“.

Celá kapitola je obsáhlá a všímá si různých souvislostí mezi wellbeingem a dalšími aspekty práce školy. V kapitole jsou jak **doporučení pro MŠMT a jeho strategie, tak i pro kraje a zřizovatele, stejně jako pro samotné školy**. Více můžete najít na: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-cr-2023-2027>

Co a kdy budeme zjišťovat

Cílem je pokrýt v dotazníku možné prediktory, které mají potenciál wellbeing žáků především v souvislosti se školním prostředím ovlivňovat, s důrazem na formulační srozumitelnost a relevanci otázek pro žáky v definované cílové skupině. Vycházeli jsme z rešerší předchozích studií na téma wellbeing žáků, cílů strategických dokumentů a dále jsme se snažili zahrnout vnímání opatření, která jsou v českých školách aktuálně realizována a mohou wellbeing žáků ovlivňovat.

Dotazníkové šetření proběhne v **období od 9. 2. do 27. 3. 2026. Cílovou skupinou** budou vybrané třídy **na 2. stupni základních škol a ve středních školách**, s realizací na reprezentativním vzorku škol.

Dotazník se bude zaměřovat také na řadu témat souvisejících s každodenním životem žáků. Patří sem identifikace stresových faktorů jak ve školním, tak mimoškolním prostředí, otázky týkající se digitálního wellbeingu a kvality spánku, dostupnosti blízkého dospělého ve

škole či školního psychologa. Dále se dotazník bude věnovat rozvoji sociálních kompetencí ve škole, stresu spojenému s volbou střední školy a spokojenosti s touto

volbou (s ohledem na věkově specifické otázky při přechodu mezi ZŠ a SŠ), volnočasovým aktivitám žáků a jejich sebepojetí.

Mgr. Ludmila Třeštíková, vedoucí oddělení strategií, sekce vzdělávání a mládeže, MŠMT

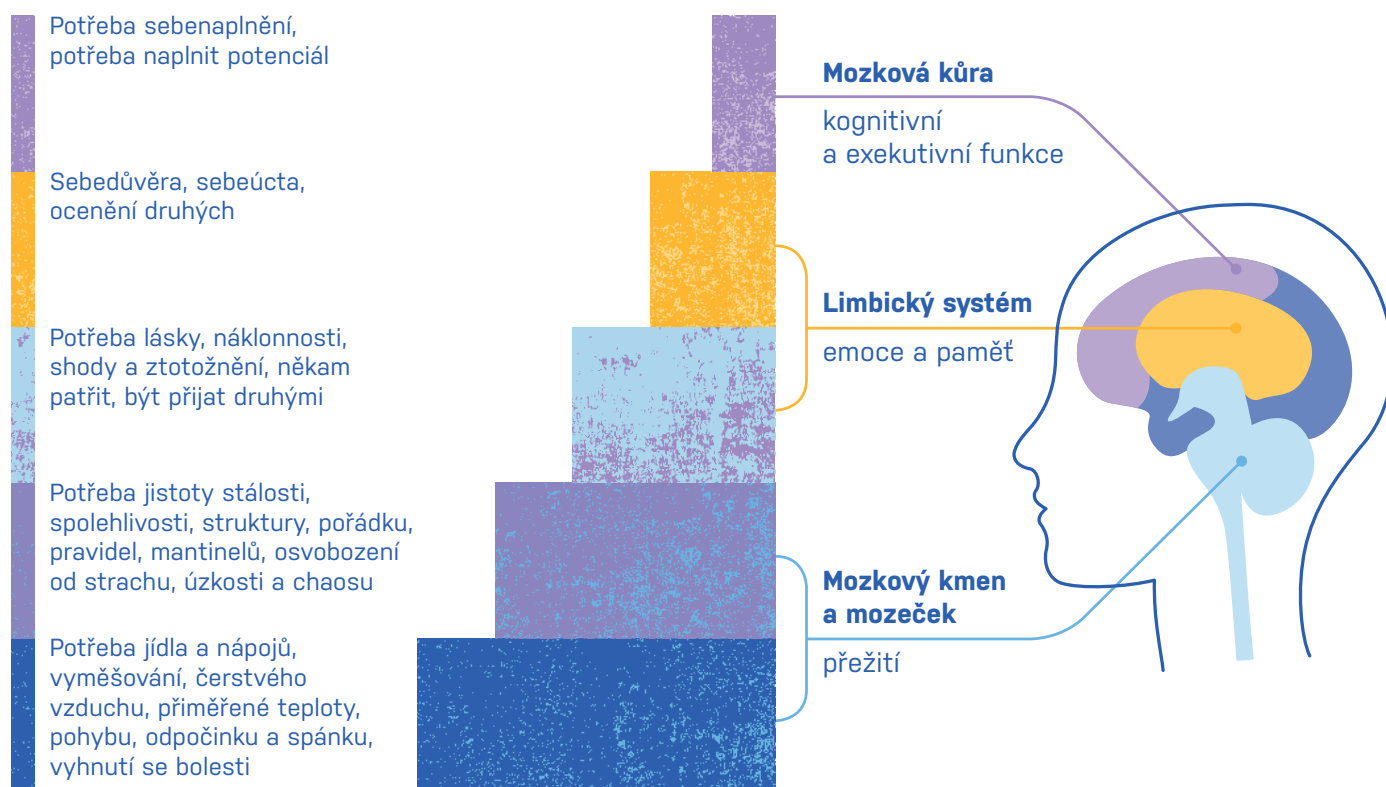

PLUS PRO NAŠE ŠKOLSTVÍ

Mozek a základní lidské potřeby

Maslowova pyramida potřeb

(Society for All, 2023)

Co nabízí mladým lidem a školám Centrum participace České rady dětí a mládeže

ZUZANA WILDOVÁ

Participace mladých lidí má zásadní význam pro rozvoj demokratické společnosti. Když mladí dostanou příležitost vstupovat do rozhodování o věcech, které se jich týkají, učí se chápat politiku, rozvíjejí komunikační schopnosti a kritické myšlení. Pro instituce je to zase příležitost slyšet perspektivy, které často odhalí problémy i nápady, jež by je samotné nenapadly. Aktivní účast navíc posiluje pocit sounáležitosti, odpovědnosti i mezigenerační porozumění. Společnost, která mladé zapojuje, je díky tomu odolnější vůči jednoduchým řešením a populismu a lépe se orientuje ve složitých tématech. Proto má smysl vytvářet mladým lidem dostatek příležitostí být slyšet – a brát jejich hlas vážně.

Centrum participace České rady dětí a mládeže je místo, které tyto snahy pomáhá systematicky rozvíjet. Jeho úkolem je propojovat mladé lidi s institucemi veřejné správy a vytvářet bezpečný prostor pro dialog napříč tématy, generacemi i úrovněmi řízení. Co si pod tím představit konkrétně? A proč by školy měly vědět, že taková platforma existuje?

Co je Centrum participace?

Centrum participace vzniklo jako reakce na rostoucí potřebu posílit dialog mezi mladými lidmi a veřejnými institucemi. Jeho cílem je, aby názory, zkušenosti a potřeby mladých byly slyšet tam, kde vznikají rozhodnutí ovlivňující jejich životy – ve školství, dopravě, zdravotnictví, na úrovni měst, krajů i státu.

Centrum je apolitické, vyvážené a otevřené všem mladým lidem. Slouží zároveň jako nástroj občanského vzdělávání – mladí lidé se v jeho aktivitách učí, jak funguje politika a veřejná správa, jak argumentovat, formulovat stanoviska, spolupracovat, hledat kompromisy a prezentovat výstupy lidem s rozhodovací pravomocí.

Tvoří ho tři hlavní projekty:

1) Participace ve veřejné správě

Instituce jako ministerstva či města mohou díky Centru participace zakládat poradní panely mládeže, pořádat kulaté stoly nebo fokusní skupiny a zapojovat mladé lidi do tvorby strategických dokumentů a konkrétních rozhodnutí. Například při přípravě Koncepce pro oblast mládeže MŠMT byli mladí lidé plnohodnotnými partnery – připomínkovali priority, navrhovali témata a podíleli se na formulaci opatření. Zadavatelem

projektu je Dům zahraniční spolupráce (DZS), příspěvková organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a vznikl ve spolupráci s MŠMT. Centrum participace zajišťuje organizaci, komunikaci s účastníky, facilitaci a zpracování výstupů.

2) Republikové fórum parlamentů dětí a mládeže

Fórum sdružuje školní, městské i krajské parlamenty a vytváří prostor, kde mohou sdílet zkušenosti, vzdělávat se a ovlivňovat podobu žákovské participace v celé republice. Na jeho setkáních, kterých se účastní okolo 150 zástupců krajských, městských i školních parlamentů dětí a mládeže a kde probíhají vzdělávací workshopy, diskuse a setkání s politiky, vznikají společná stanoviska, která jsou dále předávána veřejné správě a odborným institucím. Pro školy je Fórum zároveň místem, kde mohou získat metodickou podporu, inspiraci i kontakty.

3) Dialog EU s mládeží (Strukturovaný dialog)

Dialog EU s mládeží (dříve Strukturovaný dialog s mládeží) je celoevropský proces, který dává mladým lidem možnost mluvit do toho, jak se tvoří politiky týkající se mládeže, od místní úrovně až po EU. Mladí lidé, organizace, školy i politici se v jeho rámci setkávají na workshopech, konferencích, kulatých stolech nebo v online konzultacích, kde společně pojmenovávají problémy, navrhuji řešení a formulují doporučení. Každý osmnáctiměsíční cyklus má své téma vycházející z Evropské strategie mládeže a Cílů mládeže EU, například inkluze, udržitelnost nebo prostor pro participaci. V Česku koordinuje Dialog EU s mládeží Česká rada dětí a mládeže, která zajišťuje výběr a podporu mladých delegátů, sběr podnětů od stovek mladých lidí v terénu i předávání výstupů směrem k ministerstvům a evropským institucím. Dialog tak není jen „diskuse

pro diskusi“, ale promyšlený mechanismus, jehož výsledkem jsou konkrétní doporučení Rady EU, vliv na národní koncepcce a strategie i změny na místní úrovni, třeba ve školách nebo obcích.

Například během českého předsednictví EU v roce 2022 se na Evropské konferenci mládeže v Praze setkala téměř 350 účastníků z celé Evropy, včetně ředitelů odborů ministerstev, poslanců a mladých delegátů. Jejich společné návrhy se následně promítly do doporučení Rady EU v oblasti mládeže.

Příklady dobré praxe: Co se už povedlo?

Poradní panel mládeže MŠMT

Pilotní panel mládeže pomáhal připravit Koncepci pro oblast mládeže. Tvořilo ho 20 mladých lidí různého věku, regionálního původu i sociálního zázemí.

Výsledek? Mladí lidé

- spoluurčovali tematické priority koncepce,
- přinesli návrhy na posílení participace, prevence duševního zdraví či rozvoje klíčových kompetencí,
- posílili svůj kritický pohled na politiku mládeže.

Republikové fórum: co trápí parlamenty mládeže

Na společném celostátním setkání vznikla stanoviska k participaci mladých lidí ve všech regionech napříč Českou republikou, na kterých se shodlo všech 150 účastníků. Tyto výstupy budou předány ministerstvům a krajům. Zástupci parlamentů si zvolili sedm mluvčích, kteří společně se svými pracovními skupinami zajišťují kontinuitu Republikového fóra a jeho činnost mezi velkými setkáními celé platformy.

Ministerstvo zdravotnictví: fokusní skupina mladých žen

Skupina mladých žen diskutovala o tématech jako menstuační chudoba, dostupnost antikoncepce nebo dopady zdraví na školní a pracovní život. Výstupy prezentovaly na odborné konferenci ministra zdravotnictví. Některá témata se nyní promítají do následných aktivit ministerstva.

EU a TY – workshopy na školách

Síť vyškolených mladých ambasadorků vede dvouhodinové interaktivní lekce o fungování EU. Studenti si zkusí debatu a získají informace o příležitostech, jako je Erasmus+.

Proč to může zajímat školy?

- Participace rozvíjí u žáků a studentů komunikaci, kritické myšlení, argumentaci, spolupráci i občanské kompetence – od

vedení diskuse a práce ve skupině až po formulování stanovisek a doporučení, která mohou skončit v reálných dokumentech, jako je Koncepce pro oblast mládeže nebo strategie jednotlivých resortů.

- Školní parlamenty mohou díky Centru participace získat metodickou podporu, sdílet zkušenosti v Republikovém fóru parlamentů dětí a mládeže, zapojit se do celostátních setkání a učit se, jak být skutečnými partnery vedení školy.
- Zapojení do národních a evropských aktivit (Dialog EU s mládeží, projekty typu EU a TY) přináší škole viditelnost, možnost prezentovat svou dobrou praxi a budovat kontakty s dalšími školami, organizacemi i veřejnými institucemi u nás i v zahraničí.
- Pro žáky je participace a účast na ní silnou motivací – vidí, že jejich názory nekončí v šuplíku, ale dostávají se na ministerstva, do strategických dokumentů, na odborné konference i evropské platformy, a zároveň získávají zkušenosti, které se jim hodí v dalším studiu, práci i veřejném životě.

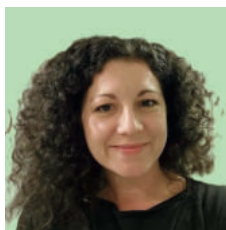
Jak se může škola zapojit?

- přihlásit svůj školní parlament do Republikového fóra přes webové stránky republikoveforum.cz
- pozvat facilitátory na workshop – o participaci, EU nebo demokratické kultuře
- vytvořit vlastní konzultace či žákovské panely k tématům školy – k tomu připravujeme metodický materiál
- zapojit žáky a studenty jako delegáty nebo ambasadorů
- vyplnit formulář „Zapoj se!“ na webu centrumparticipace.cz

Zapojit se mohou žáci, studenti i mladí lidé ve věku **13–30 let** – stačí zájem a chuť být slyšet.

Závěrem

Centrum participace – to nejsou projekty o „mladých“, ale s mladými. Ukazují, že když mladí lidé dostanou možnost vstoupit do debat o vzdělávání, klimatu, zdraví či fungování státu, přinášejí promyšlené, praktické a často velmi inovativní návrhy. Školy jsou přirozeným prostředím, kde se kompetence k občanství rodí. Zapojením do aktivit Centra participace tak mohou školy nabídnout svým žákům nejen vzdělávání, ale i skutečný hlas ve společnosti.

PhDr. Zuzana Wildová, Ph.D.,
koordinátorka Národní pracovní skupiny pro strukturovaný dialog s mládeží

Co trápí Generaci F?

BARBORA KOHOUTOVÁ

Nejspíš znáte generaci Z, mileniály i nejmladší alfy, ale slyšeli jste už o Generaci F? Podle spolku Díky, že můžem, který za tímto konceptem stojí, se jedná o skupinu, do které může patřit každý bez ohledu na věk. Generace F, tedy Generace Future (v překladu budoucnost, pozn. autorky), spojuje (nejen) mladé lidi, kterým záleží na naší budoucnosti. A z výzkumu ve spolupráci s analytickým ústavem STEM vyplývá, že ačkoli mladí věří (36 %), že mohou svou vlastní aktivitou přispět k řešení problémů naší země, mají o její směřování značné obavy.

Necelých 80 % mladých má pocit, že starší generace nerozumí jejich potřebám. Na druhou stranu mladí přiznávají, že ani oni nerozumějí potřebám starších – s tímto tvrzením se ztotožňuje přibližně polovina mladých lidí. Jenže z mezigeneračního neporozumění žádné řešení nevznikne. Proto je základní myšlenkou Generace F spojení sil, dialog a respekt. Pro spolek Díky, že můžem je tento přístup velmi důležitý, i proto byl vzájemný dialog loňským mottem Korza Národní. Abychom si porozuměli, musíme se spolu zkrátka bavit. Mladá generace ale bohužel často není slyšet a její potřeby, obavy i přání jsou upozadovány. Z výzkumu vyplývá, že 67 % mladých si myslí, že zastoupení jejich zájmů je v politice nedostatečné. Spolek Díky, že můžem, který se v rámci svých aktivit zaměřuje především na připomínání hodnot svobody a demokracie a na mladé lidi, se proto spojil s analytickým ústavem STEM, aby postoj mladých pořádně zmapoval. Na jaře roku 2025 tak vznikl reprezentativní výzkum, jehož výsledky nám pomáhají pochopit priority nás mladých a vidět svět našima očima.

Zdroj: Archiv Díky, že můžem (autor Štěpán Filip)

Čeho se bojíme?

Mladí ve věku 17–29 let se na hlavních výzvách společnosti shodují i se staršími věkovými skupinami. Nejvíce je trápí nedostupné bydlení a vysoké životní náklady. Mladí však ve srovnání se staršími sledují jako větší téma ochranu přírody a klimatu a nerovné postavení LGBTQ osob. Mezi obavy mladé generace patří témata jako:

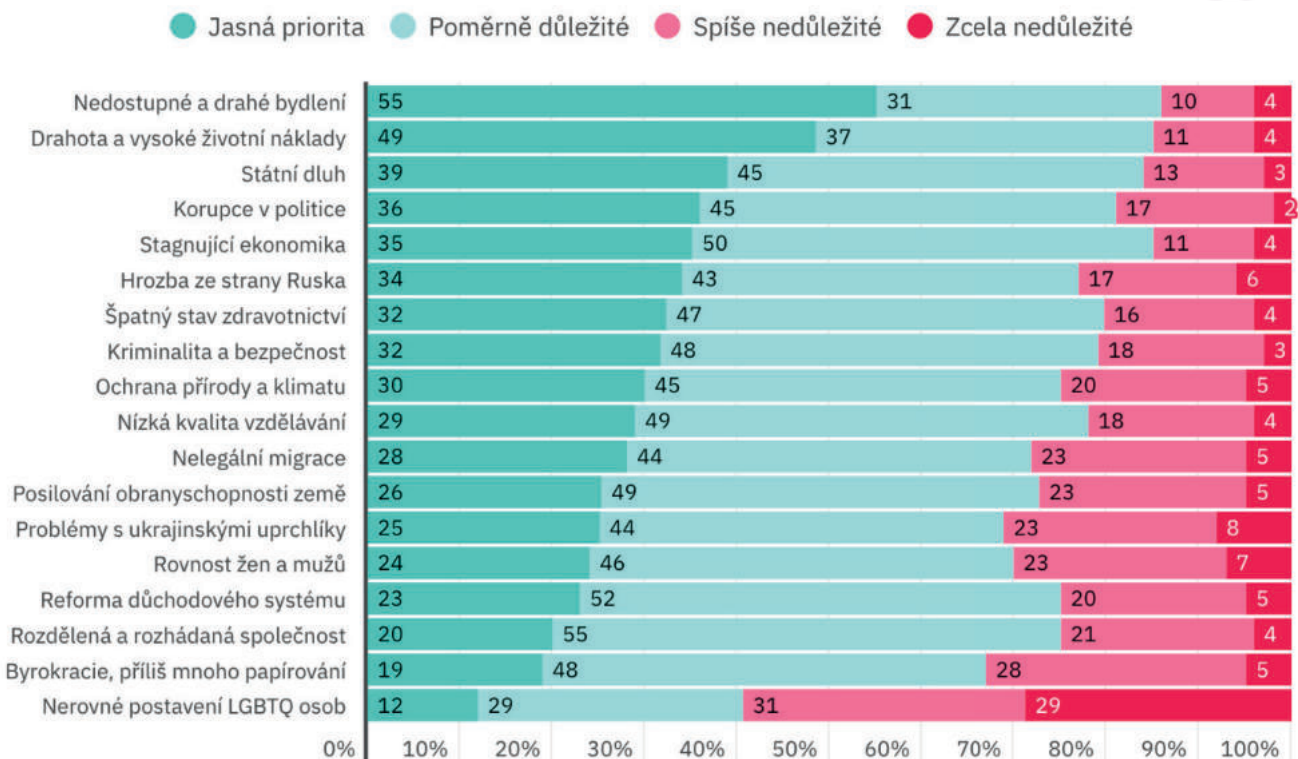
- nedostupné bydlení,
- náklady na živobytí,
- problémy české ekonomiky,
- bezpečnost,
- geopolitická situace,
- vzdělání,
- moderní technologie,
- dopad sociálních sítí na společnost,
- lidská práva,
- změna klimatu,
- získání dobře placené práce.

Nejdůležitější jsou pro mladou generaci ve srovnání s jinými tématy ale především problémy spojené s každodenními starostmi, jako právě zmiňované vysoké náklady na živobytí a nedostupné bydlení. Také čekají, že tato nejpalčivější témata bude naše společnost i stát řešit přednostně. Jaké jsou priority mladých ve věku 17–20 let? S ohledem na jejich životní situaci vnímají nejvíce ze všech jako prioritu kvalitu vzdělávání, nejvíce se obávají o nalezení dobré pracovní pozice.

Mladí a politika

Na základě dat sesbíraných na jaře roku 2025 si 67 % lidí myslí, že zastoupení zájmů mladých lidí v politice je nedostatečné. Mladí také cítí, že se příliš neorientují v politickém dění. 58 % mladých lidí má podle výzkumu pocit, že se nevyzná v politice. Zájem o politické dění přitom vyjádřilo 51 % mladých. I přes nižší zájem o politické dění je mezi mladými ale značná část těch, kteří věří, že mohou svou vlastní aktivitou přispět k řešení problémů naší země. Myslí si to 36 % mladých, což je nejvyšší procento ve srovnání se staršími generacemi.

MLADÍ LIDÉ (17-29 let): „U následujících oblastí a problémů uveďte, nakolik jsou podle Vás důležité pro naši zemi. Nakolik by se jim měla naše společnost věnovat či je řešit?“

A jaký mají mladí lidé názor na demokracii? Ve srovnání s ostatními generacemi jsou vůči demokracii nejvíce optimističtí. Podíl mladých, kteří jsou s demokracií spokojeni, je stejný jako podíl znejistěných (přes 40 % v obou případech). Mezi mladými je také nejméně těch, kteří demokracii vůbec nevěří, konkrétně je to 15 % z nich.

Shodujeme se ale na tom, že ohledně vývoje celé společnosti či státu cítíme obavy. Převládá dojem, že se věci v naší zemi ubírají nesprávným směrem (54 %). Necelá třetina mladých (29 %) si myslí, že situace v České republice nesměřuje nikam.

Nejspokojenější generace s obavami o budoucnost

I přes všechny obavy a problémy jsou mladí nejspokojenější věkovou skupinou. 83 % lidí ve věku 17–29 let je celkově spokojeno se svým životem, z toho 14 % velmi spokojeno. Mezi mladými je také jasná shoda, že ČR je bezpečnou zemí a dobrým místem k životu. Necelé dvě pětiny mladých se označují za optimisty, což je nejméně ze všech věkových kategorií. Pětina se označuje za pesimisty, nejpočetnější část mladých si ale ohledně své budoucnosti nepřipadá ani optimistická, ani pesimistická. Budoucnost jako nejistou vidí 45 % lidí ve věku 17–29 let.

83 %

mladých lidí je se svým životem spokojeno

64 %

mladých do 29 let není optimisty ohledně budoucnosti

17 %

mladých do 29 let si myslí, že situace v ČR se vyvíjí správným směrem

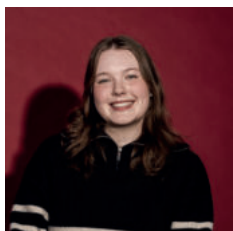
*ve srovnání s ostatními generacemi, duben 2025, Zdroj dat: STEM pro Díky, že můžem (2025/3)

Tak co s námi bude?

Mladí lidé jsou nejspokojenější skupinou, záleží jim na jejich budoucnosti a také nejvíce věří, že ji dokážou ovlivnit a řešit její problémy. Ohledně budoucnosti mají však značné obavy. Trápí je vysoké náklady na živobytí, nedostupné bydlení, obavy mají ohledně hledání dobré práce a záleží jim na kvalitě vzdělávání i bezpečnosti. Ve srovnání se

staršími jsou více citliví na témata jako životní prostředí a práva LGBTQ osob. V mnoha ostatních ohledech se ale jejich postoj dost shoduje. Proto bychom měli hledat průsečíky a vzájemné pochopení. Protože jedině tak můžeme najít funkční řešení – spolu a s ohledem na budoucnost v tomto světě.

Zdroj dat: STEM pro Díky, že můžem (3/2025)

Barbora Kohoutová, komunikace vzdělávacích projektů Díky, že můžem

DÍKY ŽE MŮŽEM

www.rizeniskoly.cz/registrace

Využijte naplno své předplatné!

V aplikaci Řízení školy najdete další inspirativní články, odborné rady i praktické funkce a služby:

- všechny články časopisu od jeho vzniku,
- aktuality a legislativa,
- přehledné vyhledávání a filtrování,
- ukládání oblíbených článků,
- sledování autorů či témat.

Stačí se registrovat na www.rizeniskoly.cz/registrace

Pokud se vám po přihlášení na webu licence nespustí, napište nám na redakcers@rizeniskoly.cz s IČ vaší školy.

Řízení školy

www.rizeniskoly.cz

Young SOFA: Lidskost vyučujících je klíč k wellbeingu žactva

OLGA SŁOWIK

Wellbeing je dnes klíčové téma, které přímo ovlivňuje výsledky i atmosféru ve školách. Jaké faktory jej podle samotných studujících určují nejvíce? A jaká je v tom role učitelky/učitele? Skupina Young SOFA, poradní orgán organizace SOFA složený z dospívajících, provedla mezi svým spoliužactvem průzkum, který jasně ukázal, jak zásadní je pro duševní pohodu ve třídě vztah s vyučujícími a jejich nálada. Přinášíme vám unikátní vzkazy přímo z lavic.

Proč dávat mladým prostor? Young SOFA jako platforma pro změnu

V SOFA (Society for All) se dlouhodobě věnujeme tématu wellbeingu dětí a dospívajících. Nedávno jsme tento zájem systematicky ukotvili vytvořením poradního orgánu – skupiny Young SOFA, která sestává ze studujících ze základních a středních škol.

Proč tato platforma vznikla? Abychom umožnili mladým lidem aktivně se podílet na rozhodování o tématech, která se jich bezprostředně týkají, primárně v oblasti duševního zdraví a školního prostředí. Formát setkání je nastaven tak, aby žactvo a studující rozvíjeli také své dovednosti v oblasti participace a kritického myšlení, s důrazem na hodnoty, jako jsou respekt a sociální spravedlnost.

Skupina Young SOFA má za sebou intenzivní start: tři setkání, jedno vystoupení na odborné konferenci a první průzkum, který účastnice z vlastní iniciativy vedly přímo mezi svým spoliužactvem. Zaměřily se v něm na to, jak vztahy s učitelkami a učiteli ovlivňují jejich osobní i třídní wellbeing.

Bezpečné prostředí: Co studující ve škole nejvíce tíží?

První setkání Young SOFA se konalo na začátku listopadu 2025 a ukázalo, jak pestrá a angažovaná skupina se sešla. Do Prahy přijeli mladí z Olomouce, Českých Budějovic, Chomutova a dalších měst, někteří se připojili online.

Během setkání, které pomohly vytvořit v bezpečném a přátelském duchu psycholožky Kateřina Nováková a Kristýna Šeniglová, pojmenovali účastnice a účastníci hlavní obavy ve školním prostředí. Diskutovali o tom, co je pro ně ve škole nejdůležitější, a nejvíce prostoru věnovali těmto tématům: přístup vyučujících k žactvu, bezpečný prostor ve školách pro sdílení a nabídka mimoškolních aktivit.

Zazněla také řada dalších okruhů, kterým se bude skupina do budoucna věnovat, například: vzájemný respekt studujících a vyučujících, šikana, vysoké požadavky a stres, digitalizace nebo podpora nově příchozích.

Anketa „Jak se cítíme“: Hledá se vyučující s respektem a nadšením

Účastnice Young SOFA provedly mezi svým spoliužactvem anketu s pěti otázkami s cílem zjistit, jak vnímají vztahy s pedagožkami a pedagogy. Celkem získaly 108 odpovědí, převážně od středoškolského studentstva.

První otázka zněla: „Jak bys popsal/a dobrého učitele / dobrou učitelku?“

Z odpovědí vyvstal jasný obraz pedagoga, který je nadšený pro svůj obor a umí ono nadšení předat dál a zároveň je hluboce respektující a vstřícný vůči žactvu. Jako nejdůležitější se opakovala slova, jako jsou respekt, férovost, empatie, vstřícnost, lidskost, znalost tématu a zájem o ně,

naslouchání, pochopení pro žactvo, schopnost diskuse, schopnost nadchnout žactvo pro témata, různé učební metody, ochota pomoci, inspirativnost a charakter.

Studující své představy o dobré vyučující / dobrém vyučujícím formulovali velmi konkrétně:

- „Chce přiměřený výkon, umí se bavit i o všedních věcech. Předmět ho má bavit, má mu rozumět, dokáže udělat látku zajímavou.“
- „Baví se s námi o problémech naší doby, snaží se nás pochopit, rozvíjí skupinovou práci a nedělá jen výklad. Baví ho/ji učit, dokáže naslouchat, ochota pomoci.“
- „Snaží se rozumět studentstvu, vyžaduje zpětnou vazbu – ideálně anonymně, studenty se inspiruje, aby jim výuka byla bližší.“

Nálada vyučujících je nakažlivá. A co studující stresuje?

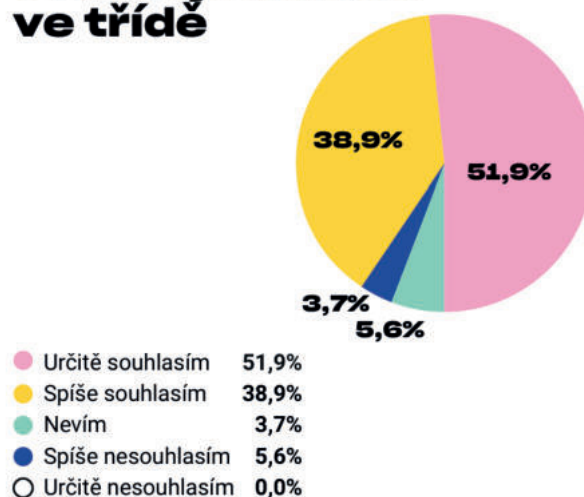
Další otázka se zaměřovala na to, jak by měl/a učitel/ka vytvářet bezpečné prostředí. Zde se opakovaně objevovaly odpovědi zdůrazňující potřebu spravedlnosti a předvídatelnosti.

Studující vícekrát zmínili, že vyučující by měl/a být vstřícný/vstřícná a neměl/a by nikoho zesměšňovat ani pomlouvat.

Jako zbytečně stresující a kontraproduktivní vnímali studující přepadovky neboli neohlášené testy či psaní testů kvůli „špatné náladě učitelky/učitele“.

Právě nálada vyučujících se ukázala jako extrémně důležité téma pro respondentky a respondenty průzkumu. Více než 90 procent souhlasilo s tím, že momentální nálada učitelky/učitele zásadně ovlivňuje náladu a atmosféru ve třídě.

Momentální nálada učitele/učitelky ovlivňuje náladu ve třídě

Vzkaz od studujících: Děkuje, že jste. Nebojte se být lidmi

Na závěr průzkumu byli mladí lidé dotázáni i na to, co by učitelkám a učitelům vzkázali. Přes Young SOFA vám předáváme těchto několik inspirativních myšlenek:

- „Jste skvělí, že to s námi vydržíte, nebojte se být lidmi, dělat chyby, objevovat a chtějte to samé po nás.“
- „Buďte pozorní k sobě i okolí, pokud nejste v pohodě vy, nejspíš nebudou ani ostatní. Držte se.“
- „Studenti jsou také lidé, možná trochu zaostalí (to k dospívání patří), a hodně věcí si neuvědomujeme, ale naopak toho hodně umíme ocenit. Každý student má co nabídnout.“
- „Nejsme všichni stejní. Každý má jiné tempo, jiné cíle.“
- „Vzpomeňte si, když jste vy byli na našem místě.“
- „Děkuje, že vás máme. Jste hrdinové!“

Zjištění Young SOFA potvrzují, že wellbeing se buduje v každodenních interakcích, respektu a lidskosti mezi katedrou a lavicí. Skupina Young SOFA bude ve své práci pokračovat – na rok 2026 máme naplánovaných dalších 9 setkání a pokračovat budeme i v dalších letech.

Rádi budeme s *Učtelským mšsíčníkem* sdílet další poznatky a doporučení pro praxi.

Projekt Young SOFA je podpořen z programu GEAR UP!, financovaného EU, jehož realizátorem v ČR je České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS).

Olga Słowik, SOFA (Society for All)

Jak můžeme ve škole podporovat

digitální wellbeing

Kultura a prostředí

- Všimáme si, jak technologie ovlivňují naše prožívání i prožívání ostatních, aby nám to pomohlo nastavovat podmínky pro bezpečné a respektující prostředí ve škole.
- Nastavujeme společná digitální pravidla a hodnoty, aby každý věděl, jak se bezpečně a s respektem chovat v offline i online prostoru.
- Podporujeme rozvoj seberegulace u žáků a žákyň i dospělých, aby technologie nenarušovaly wellbeing, a naopak pomáhaly zdravému fungování ve škole.

Partnerství a spolupráce

- Provázíme žáky a žákyň digitálním světem, aby v něm nezůstávali sami a měli jistotu podpory dospělých.
- Ladíme digitální pravidla v komunikaci s rodiči, aby byla očekávání doma i ve škole konzistentní a srozumitelná.
- Podporujeme pedagogy i rodiče v rozvoji digitálního wellbeingu, aby dokázali technologie používat uvážlivě a s ohledem na potřeby dětí.

Učení

- Učíme rozpoznávat přínosy a rizika digitálního prostředí, aby žákyň a žáci dokázali technologie používat uvědoměle a s porozuměním.
- Využíváme technologie smysluplně při učení, aby podporovaly soustředění, porozumění a konstruktivní práci s chybou.
- Střídáme online a offline činnosti, aby byla zachována zdravá rovnováha a podpora kvalitního učení.

Opatření pro podporu digitálního wellbeingu prostupují všemi oblastmi podpory wellbeingu ve škole, protože digitální wellbeing není oddělenou agendou. Je součástí toho, jak ve škole žijeme, učíme se a spolupracujeme.

Více
o digitálním
wellbeingu

Jak mladí lidé mění českou politiku

Participace mládeže získává jasnější obrysy – a konečně i podporu

LUCIE PAVLÁSKOVÁ

V české společnosti dlouho panoval pocit, že mladí lidé se o veřejné dění nezajímají. Statistiky ale ukazují něco jiného: zájem existuje, jen mladí často neměli kde a jak svůj hlas uplatnit. To se však začíná měnit. Česká republika stojí na prahu výrazné proměny toho, jak se mladí zapojují do debaty o směřování země – a jak je stát ochoten jejich hlas opravdu brát vážně.

Participace mládeže: od hezkého slova k činu

MŠMT v nové *Koncepci podpory mladých lidí v ČR 2025–2030* přichází s jednoduchým, ale ambiciózním cílem: vytvořit prostředí, kde mladí lidé nejen „smějí mluvit“, ale kde se jejich názor skutečně propisuje do rozhodnutí.

Participace je chápána šířeji než jen jako účast na volbách nebo práce v žákovském parlamentu. Podle OECD jde o škálu zapojení – od informování mladých přes konzultace až po skutečné spolum rozhodování. Právě poslední úroveň je něco, co Česku dosud citelně chybělo.

Panel mládeže: poprvé mají mladí u ministerstva skutečný prostor

Jedním z nejvýraznějších kroků vpřed je vznik **Panelu mládeže MŠMT**. Dvacet mladých lidí, vybraných z více než 500 uchazečů, se stalo historicky první platformou, kde mladí pravidelně konzultují politiku ministerstva, navrhuji změny a hodnotí dopad jednotlivých opatření.

Důraz na **rozmanitost** – regionální, sociální, genderovou i tematickou – není jen formální. Panel sdružuje mladé lidi z odlehklých regionů, studenty i pracující, rodiče, lidi s migračním pozadím, členy menšin, členy LGBTQ+ komunity či mladé s hendikepem. Jejich zkušenosti reprezentují mnohem pestřejší obraz české společnosti, než jaký měl stát dosud k dispozici.

A co je klíčové: MŠMT má povinnost vracet panelistům **zpětnou vazbu**, ze které se dozvědí, jak jejich podněty dopadly. Tato „feedback loop“ je přesně to, co v ČR dlouhodobě chybělo.

Kde to vážne? Nedůvěra, regionální nerovnosti a strach institucí

Navzdory pokroku existují problémy, které brzdí rozvoj participační kultury v České republice:

- **nízká důvěra mladých v politiku** – mnozí stále cítí, že jejich hlas nic nezmění;
- **nerovné podmínky mezi regiony** – některé obce mají aktivní žákovské parlamenty a participativní rozpočty, jiné neposkytují mladým ani základní prostor;
- **obavy úřadů** – ministerstva i obce často nevědí, jak mladé oslovit, jak vybrat zástupce nebo jak s nimi efektivně pracovat;
- **riziko tokenismu** – tedy situace, kdy „zapojení“ mladých slouží jen jako kulisa pro veřejný obraz instituce.

Právě proto vznikají metodiky, školení a nové podpůrné nástroje a MŠMT rozjelo iniciativu, která má pomoci ostatním resortům zakládat vlastní mládežnické panely. Na rozdíl od minulosti tak mladí začínají být bráni jako nepostradatelný partner, který může významně ovlivnit veřejná rozhodnutí.

Kraje a obce: místo, kde se rozhoduje o každodenním životě mladých

Koncepce podpory mladých lidí v ČR 2025–2030 jasně ukazuje, že budoucnost participace nebude psána ve velkých pražských kancelářích, ale ve školních třídách, kulturních domech a obecních zasedáčkách.

Školy mohou podporovat žákovské parlamenty, obce mohou vytvořit dětské rady či participativní rozpočty pro mládež. A právě zde vzniká největší prostor pro změnu: tam, kde mladí vidí okamžitý dopad svého zapojení, roste i jejich motivace a sebevědomí.

„V Říčanech realizujeme od roku 2023 participativní rozpočet Změň to! pro mladé lidi od 12 do 25 let,“ říká **Adéla Ambrožová, koordinátorka participace v Říčanech**, a dodává. „Jde nám především o zapojení mladých lidí a jejich originální a neotřelé nápady. Mohou si vyzkoušet celý proces od prvotní idey po sepsání nápadu do podoby projektu, přemýšlet nad rozpočtem, lokací, spolupracovat s městem a odprezentovat projekt na veřejném setkání, vymyslet kampaň a podílet se i na realizaci v případě výhry.“

Tomáš Rákos, zakladatel a CEO společnosti Participation Factory, který se déle než dekádu věnuje projektům posilujícím participaci mladých a který mimo jiné pomáhal pilotovat první školní participativní rozpočty v Říčanech u Prahy, k tomu dodává: „Zjednodušeně řečeno, v západní Evropě už je dávno normální nechat cílovou skupinu mladých lidí mluvit skoro do veškerých veřejných politik, kde jejich názor a postoj dává smysl poslouchat. Obce, města, kraje, ale i národní vlády nebo parlamenty běžně pracují s panely mladých. Nejde jen o to, dát studentům možnost ovlivnit fungování a podobu vlastních škol. Je důležité je vtáhnout do plánování měst, veřejného prostoru, ale také strategií a agend, jako jsou například sport, klima nebo sociální témata.“

Evropský vítr do plachet: inspirace ze zahraničí

Koncepce podpory mladých lidí v ČR 2025–2030 se neopírá jen o domácí zkušenosti. Česká republika čerpá z evropských strategií, ze spolupráce s OECD či Radou Evropy. Z tvrdých dat i inspirací, jak funguje participace v Rakousku, Německu nebo Belgii.

Zásadním trendem je tzv. **youth check**, systematické posuzování dopadů veřejných politik na mladé lidi. Česko zatím tuto praxi nezavedlo, ale debata je otevřena a mezinárodní tlak sílí.

Co bude za pět let jinak?

Pokud se naplní cíle *Koncepce*, mohli bychom v roce 2030 vidět Česko, které:

- má funkční mechanismy zapojování mladých na všech úrovních,
- běžně zohledňuje hlas mladých v politice,
- dokáže reagovat na potřeby různých skupin mládeže,
- má více dat, méně domněnek a více kvalitních nástrojů,
- posílilo důvěru mladých v instituce – díky tomu, že jejich hlas má reálný dopad.

Stručně řečeno: místo ad hoc aktivit vznikne **systém**, který má jasná pravidla, pravidelné vyhodnocování a skutečný vliv.

A co mohou udělat mladí?

Možná nejdůležitější poselství celé *Koncepce* je adresováno přímo mladým lidem: **Nebojte se ozvat. Váš hlas je potřebný, platný a žádoucí. A jste to právě vy, kdo nejlépe rozumí svému životu.**

Participaci si v praxi vyzkoušeli i účastníci fóra mládeže „Region pro mladé“, které na konci listopadu uspořádala Univerzita Karlova. Cílem dvoudenní akce, které se zúčastnily desítky mladých lidí, bylo zjistit, co mladí lidé v regionu potřebují, jaké mají priority a jak mohou sami ovlivňovat politická rozhodnutí.

Závěr: Klíč k budoucnosti leží ve společném dialogu

V době, kdy se společnost polarizuje a instituce ztrácejí důvěru, může být právě skutečné zapojení mladých lidí jedním z nejdůležitějších stabilizačních prvků. Česká republika má jedinečnou příležitost proměnit politickou kulturu – a udělat to ruku v ruce s generací, která bude za několik let rozhodovat o nás všech.

„Participace rozvíjí v mladých lidech principy aktivního občanství a občanské společnosti. Vtahuje je přímo do dialogu o dění v jejich okolí a ukazuje jim, že jejich hlas má smysl,“ říká **Tomáš Rákos**.¹

Lucie Pavlásková, konzultantka, Impact

¹ Článek vznikl s využitím informací z MŠMT ČR.

Digitální wellbeing: společná cesta a odpovědnost školy, žáků a rodičů

MICHAL ČERNÝ

Digitální wellbeing je dnes jedním z ústředních témat vzdělávání. Nejde přitom ani tak o množství času u obrazovek, ale o schopnost využívat technologie vědomě, zdravě a odpovědně. Téma je zároveň výrazně polarizující – většina otázek nemá černobílá řešení a odpovědi se obvykle pohybují na škále mezi „ano“ a „ne“

Nabízíme proto soubor tezí, které mohou pomoci nahlížet problematiku komplexně a do debaty vtáhnout také žáky a mladé lidi, jejichž zkušenosti a pohledy jsou pro hledání rovnováhy zásadní. Teze vycházejí z činnosti pracovní skupiny digitálního wellbeingu v Národním pedagogickém institutu (NPI).

Desatero digitálního wellbeingu

Digitální wellbeing je součástí wellbeingu celkového. Přesto se od něj liší tím, že je mimořádně senzitivní na proměnu digitálního prostředí, návyků, služeb a nástrojů. Floridi zdůrazňuje, že většinu času žijeme onlife – ve světě spojujícím online a offline realitu do jednoho celku. Rozlišovat online a offline svět často není vůbec možné.

Digitální wellbeing můžeme definovat následovně: „Digitální wellbeing je stav, ve kterém rozpoznáváme přínosy a rizika našeho vlastního způsobu užívání digitálních technologií v aktuálních podmínkách. Na základě toho digitální technologie zapojujeme do svého života způsobem podporujícím naše celkové zdraví, osobnostní rozvoj a odpovědnost vůči sobě, svému okolí a světu.“ Tato definice zdůrazňuje, že problematika wellbeingu je spojena také se sociálními, kognitivními, spirituálními, fyzickými i emocionálními faktory. Zasahuje celého člověka.

Mohou sice existovat nějaká doporučení či cesty k tomu, jak digitálního wellbeingu dosahovat, jsou činnosti dominantně patologické, **ale většina práce na digitálním wellbeingu je spojena s potřebou sebereflexe a hledáním** toho, co danému žákovi či žákyni vyhovuje, s jakými pocity se jim práce s technologiemi pojí. Digitální wellbeing záleží také na sociálním a kulturním prostředí daného jedince. Je nezbytné pracovat s reflektovanou, intenzivní účastí žáků a žákyň na pojmenovávání konkrétních problémů i hledání jejich řešení.

Vzdělávání může mít jak **pozitivní vliv** na digitální wellbeing v úzkém slova smyslu, tak může podpořit rozvoj dalších kompetencí a dovedností, které jsou s ním spojeny, jako je

informační a mediální gramotnost, sociální kompetence, schopnost sebeřízení či kritického myšlení. Na druhé straně je jen omezeně vhodné učit o digitálním wellbeingu. To, co funguje, je důraz na participativní zapojení vzdělávaných, sdílení jejich zkušeností, pohledů a práce s jejich vlastním prožitkem. Participativní metody výuky jsou zde nezastupitelné.

Důležitější než čas strávený u obrazovek je **kvalita činností, které na digitálních zařízeních vykonáváme**, a jejich sociální kontext. Čas věnovaný učení nebo cenným sociálním interakcím digitálnímu wellbeingu typicky přispívá. Naopak čas věnovaný činnostem, které vnímáme jako neproduktivní, jako např. doomscrolling, mu škodí. Rozhodující je tedy, co děláme. Současně platí, že i kvalitní činnosti musí mít svou míru.

Digitální kompetence žáků i žákyň, stejně jako vyučujících, jsou podstatným prvkem přispívajícím k digitálnímu wellbeingu. Jsou spojeny s pocitem bezpečí, jistotou a efektivitou práce, uměním řešit problémy atp.

Zákazy mobilních telefonů nebo dalších technologií mohou působit lákavým dojmem, ale **jde dlouhodobě o nevhodnou strategii**, která přispívá k růstu nerovnosti ve vzdělávání, přenáší zátěž na rodiče a omezuje možnost diskuse a sdílení mezi dospělými a dětmi. Tento stav není dlouhodobě ani efektivní, ani spravedlivý. Na nastavování pravidel by se měli podílet všichni, koho se týkají.

Rámcové vzdělávací programy s wellbeingem, a to i digitálním, počítají. Každá škola se nachází ve specifických podmínkách z hlediska velikosti, sociálního klimatu a dalších faktorů, což vede k potřebě téma uchopovat odlišně.

Digitální wellbeing souvisí s mnoha sociálními faktory – s tím, co dělají spolužáci a spolužačky, vyučující, rodiče, ale také s designem aplikací. Není možné přenášet veškerou zodpovědnost za něj pouze na jednotlivce, ale je třeba současně pracovat se skupinou (například třídní) a reflektovat celé sociálně-kulturní prostředí.

Umělá inteligence bude mít (a již má) na digitální wellbeing podstatný vliv, který musíme brát v potaz. Nejde jen o schopnost efektivně využívat nástroje, ale reflektovat a zvládat proměnu každodennosti, se kterou je spojena. Učit se hledat hranice svého lidství, spokojenosti a vlastních hodnot. Je důležité se nebát diskutovat se žáky a žákyněmi o tom, jaké nástroje a s jakou zkušeností využívají.

Odpovědnost nesou i technologické firmy

Technologické firmy často navrhují aplikace tak, aby udržely naši pozornost co nejdéle – i na úkor wellbeingu. Je důležité hledat cesty k větší společenské odpovědnosti a bezpečnějšímu digitálnímu prostředí.

Podpora školám: koncepce, opatření i plakáty pro žáky a učitele

Digitální wellbeing není jednou provždy daný soubor pravidel – proměňuje se spolu s technologiemi i každodenním životem mladých lidí, a proto vyžaduje průběžnou reflexi, otevřenost a hledání vyvážených řešení.

Proto NPI připravil vedle desatera také další podpůrné výstupy: koncepci digitálního wellbeingu ve vzdělávání, sadu inspirativních opatření a plakáty, které budou od roku 2026 dostupné na polovině českých základních a středních škol. Tyto materiály podporují nejen školy, ale i participaci mladých a tvorbu společné kultury digitálního prostředí, ve kterém se cítíme dobře.

Další informace najdete na webu NPI digitalizace.rvp.cz v části Napříč předměty.

Michal Černý, garant témat digitální wellbeing a DigCompEdu, NPI

Digitalizace ve vzdělávání
Národní pedagogický institut ČR

Digitální wellbeing

Digitální wellbeing je stav, ve kterém rozpoznáváme přínosy a rizika našeho vlastního způsobu užívání digitálních technologií v aktuálních podmínkách. Na základě toho digitální technologie zapojujeme do svého života způsobem podporujícím naše celkové zdraví, osobnostní rozvoj a odpovědnost vůči sobě, svému okolí a světu.

Fyzická oblast

Ve fyzické oblasti se projevuje schopností smysluplně a přiměřeným způsobem využívat digitální technologie pro rozvoj zdravého životního stylu a fyzického zdraví, zejména ve vztahu k pohybovým aktivitám, spánkovému a dennímu režimu či způsobu stravování. Závisí na péči o zdravý životní styl obecně.

Kognitivní oblast

V kognitivní oblasti se projevuje schopností rozvíjet vlastní poznání, kritické a tvůrčí myšlení a dosahovat stanovených cílů. Prostředkem k tomu je získávání, zaznamenávání, vytváření a vyhodnocování informací v digitálním prostředí. Závisí na obecném kognitivním rozvoji nutném pro orientaci a porozumění světu.

Emocionální oblast

V emocionální oblasti se projevuje schopností používat digitální technologie pro podporu budování pozitivního sebepečení a regulace emocí tak, aby člověk zdravě naplňoval své potřeby a nabýval důvěry v sebe i druhé. Závisí na porozumění vlastním emocím, rozvoji seberegulace a odolnosti obecně, včetně využívání funkčních strategií pro zvládání různých životních situací s cílem udržení emočního zdraví a celkové pohody.

Sociální oblast

V sociální oblasti se projevuje schopností využívat digitální technologie pro komunikaci a sdílení způsobem, který pomáhá navazovat a udržovat kontakty, rozvíjet smysluplné mezilidské vztahy a podporovat vzájemný respekt, spolupráci a důvěru ve společnosti. Závisí na rozvoji vztahů a komunikačních a sociálních dovedností obecně.

Duchovní oblast

V duchovní oblasti se projevuje schopností smysluplně využívat digitální technologie pro poznávání, sdílení a uplatňování hodnot, etických principů a norem tak, aby přispívaly k naplňování smyslu našeho života v souladu s odpovědností vůči sobě samým, našemu okolí a světu. Závisí na celkovém rozvoji duchovního života.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY

Koncepcí digitálního wellbeingu
vznikla ve spolupráci s organizací
Partnerství pro vzdělávání 2030+.

Partnerství
2030+

wellbeingveskole.cz

Peer-mediace – děti jako vlastníci svých konfliktů a vztahů

EVA RŮTOVÁ

Dovednost předcházet konfliktům a účinně je řešit je snem všech školních aktérů, včetně dětí samotných. Článek přibližuje peer-mediaci jako metodu a zároveň instituci, která žáky zmocňuje a posiluje jejich participaci na řešení věcí, které se jich týkají. Vychází z desetileté zkušenosti v terénu a nabízí pohled pod pokličku, která je zatížena až příliš mnoha očekáváními. Snaží se také vypořádat s některými zavádějícími představami o tom, jak peer-mediace vypadá, jak, komu a v čem může pomoci.

Sebeurčení jako výchozí princip

Mediační přístup k řešení konfliktů je vnějším projevem hlubší hodnoty. Jedná se o podporu všech účastníků dané situace, aby měli co největší vliv na to, jaká bude jejich budoucnost. Nazývá se to poněkud krkolomně: sebeurčení. Při častém používání si na toto označení nakonec zvykneme.

Při mediaci drží otěže procesu jednání mediátor. Jsou to ale účastníci, kteří rozhodují o tom, zda a s jakou dohodou z mediace odejdou a jaký má být jejich vzájemný vztah v budoucnu.

Peer-mediace v objetí laických představ

Kolem peer-mediace (vrstevnické/žakovské) je řada mýtů. Jejich pojmenováním a odladěním se pokusím přiblížit žitou realitu fungování peer-týmů u nás. Na každé škole funguje peer-mediace trochu jinak. Model, který předkládám, se ukázal jako nosný během mnohaleté pilotáže. Rezonuje s pojetím, ke kterému postupně došli také naši kolegové v dalších evropských zemích.

V peer-mediaci nejde tolik o mediaci

Mediaci často do škol přináší externisté – mediátoři, kteří se soustředí na proces obecné mediace a její techniky. Obvykle touží své řemeslo předat dětem a mladým dospělým. Těm nepochybně prospěje, když se s postupy a principy práce mediátora seznámí. S peer-mediací má však „dospělácká mediace“ pramálo společného.

Peer-mediace je daleko víc o pozorování, vyhodnocování, rychlých rozhovorech ve frontě na oběd či v šatně, dobře položené otázce, nabídnuté empatii... Peeři oproti mediátorům pracují v týmu, působí průběžně na celé škole a věnují se především prevenci. Nejčastěji fungují „tady a teď“.

Nemohou být přísně nestranní a neutrální. Nemohou zachovávat stoprocentní mlčenlivost.

Peer-mediace není individuální služba. Je to školní systém. Systém, který pomáhá proměňovat vztahovou kulturu školy.

Peer-mediátor není akční hrdina, ale hrdina všedního dne

Pohled na peer-mediaci možná zkreslují i propagační videa, zejména z anglofonních zemí, kde do simulovaných konfliktních situací na hřišti či o přestávce vstupují děti v neonové vestičce s nápisem peer-mediator. S vážným výrazem drží psací podložku a pronášejí rituální formulky o tom, jaká je jejich role a jak není moudré jejich podporu odmítnout. Necháme stranou, zda to tak v amerických či britských školách opravdu probíhá – naše pojetí peer-mediace každopádně vypadá úplně jinak.

Peer-mediátoři v českých školách působí daleko civilněji a méně invazivně. Většinu času píše pozorují, co se kolem nich děje. Zdaleka ne vždy přímo vstupují do konkrétních situací. Sledují, zda se někdo necítí osamělý, jestli se někomu neděje příkoří, uplatňují cit (posilovaný tréninkem a supervizí) pro identifikaci konfliktů v různých podobách, fázích, intenzitě a projevech.

Peer-mediátor není osamělý bojovník, ale týmový hráč

Peeři pracují v celoškolském týmu pod vedením dospělého koordinátora (který je současně interním školním mediátorem). Na společných setkáních si předávají informace o tom, co se děje u nich ve třídě a celkově ve škole, dávají si zpětnou vazbu a vzájemnou podporu. Nejzávažnější situace přebírá koordinátor. Může je následně postoupit školnímu poradenskému pracovišti, může se také věci věnovat ve své roli školního mediátora či zvolit jinou cestu. Méně složité případy zůstávají v režii

peer-mediátorů. Domluví se, co by mohli spolužákům nabídnout a kdo z nich odpracuje jakou část dané situace. K samotné mediaci, kdy se u kulatého stolu setkají dvě strany přiznaného konfliktu a postupně procházejí fázemi mediačního setkání, dochází spíše sporadicky. Často pomůže jen všimnout si a projevit zájem, jindy stačí oddělený rozhovor s účastníky konfliktní situace anebo prostě vědomí, že je někdo poblíž a je připraven pomoci.

Peeři ale nejsou jen v reaktivním módu. Připravují pro spolužáky osvětové akce zaměřené na budování pozitivních vztahů a rozvoj efektivní komunikace. Jako facilitátoři vedou sdílecí kruhy v nižších ročnících nebo diskusně-řešící kruhy ve svých třídách. Představují třídám i rodičům svou roli a pomáhají nováčkům, aby se stali funkční součástí peer-týmu. Aktivně ztělesňují hodnoty, jako jsou mj. respekt a odpovědnost k sobě samému, k druhému, k vlastní skupině i školnímu společenství.

Dvojitá participace u peer-mediace

Peer-mediace z principu posiluje účastníky vztahově náročných situací, aby byli těmi, kdo navrhuje a přijímá řešení. Vrstevníci pomáhají svým spolužákům, aby zvládli, co mohou zvládnout sami.

Vedle toho vytváří peer-tým institucionální vrstvu ve škole, která je jistou formou žákovské samosprávy. Má obvykle odlišnou agendu od rozšířenějších žákovských parlamentů. Podporuje princip sebeurčení na individuální úrovni a soustředěně zvyšuje úroveň kultury komunikace a mezilidských vztahů napříč třídami i školou. Orientuje se na podporu konkrétních dětí a (třídních) kolektivů, pracuje kazuisticky, spolupracuje s preventivními institucemi školy (ŠPP, třídní učitelé).

Někdy se školní konfliktní situace odehrávají v asymetrických vztazích (žák–učitel, žák – celá třída, učitel – celá třída apod.). Tehdy je v duchu mediačního přístupu důležité, aby peeři hledali zájmy a potřeby všech aktérů dané situace, byli průvodcem stranám sporu. Žákovské parlamenty by naopak měly být připraveny hájit a prosazovat zájmy a potřeby žáků vůči jiným institucím a rolím ve škole. Jde tak o žákovské instituce s odlišným posláním. Proto v případě jejich sloučení (což se občas děje) ztrácejí něco z vlastní esence. V ideálním případě na škole fungují obě žákovské instituce, vědí o sobě, spolupracují a navzájem si dávají podporu.

Slyšet a být slyšen

Žáci potřebují zažívat, že jejich hlas je slyšet. Že je účinný. Že mají právo poznat a popsat své potřeby a vstoupit do dialogu či vyjednávání s druhými. V tomto může dětem a mladým dospělým peer-mediace diskrétně, trpělivě, a přitom

mohutně pomáhat. Neděje se to veřejnými proklamacemi, vypisováním práv do pravidel třídy nebo školního řádu. To vše je důležité, ale spíše až později. Na začátku potřebujeme otevřenost a zájem věci řešit. Je to postojová věc, tvarovaná zkušenostmi v daném prostředí. Jejich prožívání stojí na zážitcích z rozhovorů, z pocitu sounáležitosti v kruhu sdílení, z opakované zkušenosti, že někomu není jedno, jak mi je. Že je možné najít řešení, pokud tomu dám čas a energii. Drobná práce peer-týmu dokáže kultivovat komunikaci ve škole a plošně zvyšovat konstruktivní zájem o řešení věcí, které se žáků týkají.

Peer-mediace je autonomní formou žákovské participace a zároveň způsob, jak participaci v jiných formách posilovat.

Žáci potřebují zažívat, že jejich hlas je slyšet. Že je účinný. Že mají právo poznat a popsat své potřeby a vstoupit do dialogu či vyjednávání s druhými.

Peřeři ze základní školy v Jiříkově (Šluknovský výběžek) pod vedením interní školní mediátorky a zástupkyně ředitelky Šárky Kontárové působí také jako figuranti při výcvicích dospělých školních mediátorů. Na fotografii s Evou Růtovou. Foto: Restorativní škola, z. s.

Inspirativní zdroje k žákovské mediaci:

- Školní mediace: restorativní způsob řešení konfliktů jako cesta ke zlepšování vztahů ve škole – 4. část: Žákovská (peer) mediace – Eva Růtová, *Řízení školy*¹
- Co se stalo? Jak se cítíš? A co potřebuješ k tomu, aby ti bylo líp? Mediovat konflikty učí už děti na školách – rozhovor s Evou Růtovou pro *HateFree*²
- O peer-mediaci se studentkou Vivianou Toledo – rozhovor s Vivianou Toledo, *Institut pro restorativní justici*³
- Jak se dobře pohádat? Mediace školám pomáhá řešit konflikty – *Heroine, EDUzín*⁴
- www.skolnimediace.cz/clanky

O autorce

Eva Růtová vedla pilotní ověřování zavádění mediace do prostředí českých škol (probíhalo pod Úřadem vlády ČR v letech 2015–2020). Školní mediaci a peer-mediaci nadále rozvíjí v rámci organizace Restorativní škola, z. s. Vzdělává žáky v oblastech komunikace a řešení konfliktů a provází další školy při komplexním zavádění mediace do života školy.

Restorativní škola, z. s. / platforma Školní mediace.CZ

V České republice se rozvoji školní mediace dlouhodobě věnuje Restorativní škola, z. s. Vede výcviky pro externí i interní mediátory a koordinátory peer týmů. Poskytuje supervizní a konzultační služby, pomáhá s implementací různých forem školní mediace, včetně peer mediace, do prostředí konkrétních škol. Je součástí evropské platformy pro peer mediaci a Evropského fóra pro restorativní justici.

www.skolnimediace.cz

Mgr. Eva Růtová, Restorativní škola, z. s., ředitelka organizace, garantka programu Školní mediace a peer-mediace

PUBLIKACE

Školy, které posilují odolnost
Inspirace pro základní a střední vzdělávání

WELLBEING JAKO CESTA K ODOLNOSTI

Vyšší wellbeing zvyšuje schopnost zvládat zátěž.

Škola s dobrým klimatem podporuje odolnost celé komunity.

Prostor pro růst, bezpečí a podpora nejsou opakem odolnosti, jsou jejím základem.

CO POSILUJE ODOLNOST?

Bezpečné a podporující prostředí
Prostor pro chyby
Partnerská komunikace ve škole

Participace žactva: zapojení do plánování a rozhodování

Spolupráce celého školního týmu a napojení na komunitu.

¹ <https://www.rizeniskoly.cz/casopisy/rizeni-skoly/skolni-mediace-restorativni-zpusob-reseni-konfliktu-jako-cesta-ke-zlepsovani-vztahu-ve-skole-4-cast-zakovska-peer-mediace.m-11865.html>

² <https://www.hatefree.cz/clanky/co-se-stalo-jak-se-citis-a-co-potrebujes-k-tomu-aby-ti-bylo-lip-mediovat-konflikty-uci-uz-deti-na-skolach>

³ <https://restorativni-justice.cz/o-peer-mediaci-se-studentkou-vivianou-toledo/>

⁴ <https://www.heroine.cz/inspirace/jak-se-dobre-pohadat-mediace-skolam-pomaha-resit-konflikty>

Když chce třída mluvit o vztazích a identitě, neberte to jako provokaci

BOHDANA RAMBOUSKOVÁ

LGBT+ témata a školní výuka? To je rozbuška, jejímž rizikům se mnozí vyučující raději vyhnou. Obávají se reakce rodičů, možná i několika jedinců ve třídě a v některých případech i nesouhlasu vedení školy. Pře o to, zda témata jako intimita, mezilidské vztahy a identita patří do výuky, nebo jsou nebezpečnou ideologií, právě probíhají na mnoha frontách. A zcela v nich zaniká hlas samotných studujících.

Právě tento hlas je přitom zásadní, protože na rozdíl od hádek dospělých odráží to, v jaké realitě dnešní mládež žije. Dospívající mají velký zájem povídat si s vyučujícími o lásce, vztazích, o hledání svého místa v životě. Když se třída ptá na genderovou identitu nebo coming out, není to provokace či snaha odvést pozornost od probírané látky. Je to projev zájmu a hledání odpovědi ve světě, jehož společenské nastavení vůči LGBTQ+ identitě se v poslední době posouvá směrem k větší negativitě – a mladí lidé to dobře cítí.

Ve škole se odehrává studium i rozvoj osobnosti. Proto by dospívající měli být nejen příjemci učební látky, ale aktivně se účastnit školního života a spoluvytvářet bezpečnou atmosféru školy. Je žádoucí, když chtějí být slyšet, mít možnost klást otázky a zkoumat témata, ve kterých zdaleka ne všichni vyučující cítí pevnou půdu pod nohama – sexualita a LGBTQ+ identity jsou učebnicovým příkladem.

Škola jako prostor pro rozvoj identity

Období dospívání je emočně náročné a probíhá při něm intenzivní budování identity. Mladí lidé hledají sebe sama i své místo ve společnosti. Strašně moc chtějí někam patřit, ale zároveň cítí potřebu se vůči druhým vymezovat. Školní třída se v tomto věku stává příhodnou laboratoří, kde se testuje prezentace identity a reakce okolí na ni. Pokud je přitom slyšet i queer hlas, třídě to přináší zkušenost s rozmanitostí a větší empatii.

Když ale vyučující reagují na otázky přicházející z lavic mlčením, vysílají signál, že některá témata nejsou legitimní. Vzniká propast mezi katedrou a třídou a studující se pro odpovědi obrátí jinam. Internet je nechá nahlédnout, kamkoli si budou přát, a nebude je za to soudit. Ovšem vystaví je přitom manipulacím, zvrácenému obsahu i zneužívání.

Z českého výzkumu *LGBT+ studující a témata ve školách* (2022) mezi vyučujícími vyplynulo, že téměř třetina jich nikdy se svou třídou nemluvila o vztazích, genderu nebo sexuální orientaci – prostě proto, že to nepovažovala za důležité. To je velká škoda,

protože tato témata jsou významná pro budování zdravé identity dospívajících.

Zapojení studujících jako jejich nejlepší ochrana

Když mluvíme o participaci mladých, nejedná se jen o příležitost spoluvytvářet školní řád nebo zasedat ve studentském parlamentu. Na úrovni běžného každodenního života je to možnost zapojit se do života třídy, v bezpečném prostředí postaveném na důvěře a vzájemném respektu, bez obav z hrožících konfliktů. K tomu studující, ať už se otevřeně hlásí k LGBTQ+ identitě, nebo jsou teprve na cestě ke coming outu, potřebují jistotu, že nebudou vyčleněni na okraj. Tento pocit se podaří vytvořit právě tehdy, když se vyučující tématům vztahové, genderové a sexuální rozmanitosti nevyhýbá, naopak je umí přirozeně začlenit tam, kde je to vhodné.

Takový otevřený přístup prospívá celému třídnímu kolektivu. Podporuje empatii, posiluje soudržnost, předchází šikaně či vyčleňování. Pomáhá pěstovat respektující přístup ke všem marginalizovaným skupinám, nejen k LGBTQ+ lidem. Je to přirozená škola respektu k lidské rozmanitosti.

Při komunikaci se třídou je však důležité zajímat se o to, jak se cítí všichni studující. Není žádoucí soustředit se jen na ty, kdo se hlásí ke queer identitě, protože takový přístup by mohl vyvolat negativní reakci ostatních. Dospívání je křehké období plné silných emocí. Prostor by měl dostat každý, kdo o něj má zájem.

Škola může být bezpečnějším místem než rodina

Ve zmiňovaném výzkumu Univerzity Karlovy se polovina vyučujících domnívala, že sexuální orientace je soukromé téma, které do školy nepatří. Pro mnohé mladé LGBTQ+ lidi, kteří nemají podporující rodinu nebo jsou doma přímo vystaveni homofobním postojům, bývá ale právě vyučující jedinou dospělou osobou, již se mohou se svou identitou svěřit. Škola pak

KLIMA ŠKOLY

může být jediným místem, kde zažijí pocit přijetí – a to může být život měnící moment, který mladému člověku dodá potřebné sebevědomí pro úspěšné studium a veřejné zapojení.

V podobné situaci jsou ale i heterosexuální studující, jejichž rodina z různých důvodů selhává v komunikaci o tématech důležitých v době dospívání. Pokud ve škole cítí bezpečí a jistotu, mohou zde pokládat otázky z oblasti sexuálního zdraví, zdravých mezilidských vztahů apod., které by jinak zůstaly nezodpovězeny.

Učimolgbt.cz – nástroj pro vyučující

Učit o vztazích, identitě a genderu není snadné. Vyučující jsou často pod tlakem, bez podpory nebo vhodných nástrojů. Právě

proto vznikl web **ucimolgbt.cz**, který vyučujícím nabízí studijní materiály, kurzy a metodické listy k využití ve výuce. Cílem je podpořit školy v budování prostředí, v němž LGBTQ+ témata nejsou rozbuškou, ale běžnou a uznávanou součástí výuky i vztahů.

Prague Pride

Organizace pomáhá mladým lidem s coming outem v online LGBT+ poradně **sbarvouven.cz** a na webu **ucimolgbt.cz** nabízí vyučujícím školení a podpůrné materiály, které jim pomohou začlenit LGBT+ témata do výuky.

Bohdana Rambousková, tisková mluvčí spolku Prague Pride

Konference Změňme klima

V lednu proběhl už šestý ročník konference Změňme klima: konference plné příběhů mladých lidí, kteří se aktivně snaží chránit klima. K publiku od 12 let mluvilo jejich vrstevnictvo: reportérka Kateřina Fialová, greenfluencer Tadeáš Čech nebo Ekotým ze ZŠ Úprkova.

Děti a mladí lidé na konferenci opakovaně jezdí načerpat motivaci a pocit vzájemnosti. Všichni máme společný cíl a pospolitost se i letos dala krájet.

Všechny krátké přednášky i záznam panelové diskuse si můžete zdarma pustit na www.ekoskola.cz/konference.

Výuková metoda soutěžního debatování jako prostředek podpory wellbeingu

BARBORA LACINOVÁ

Konstruktivní argumentace, kritické myšlení, mediální gramotnost, uvědomění si vlastních názorů a postojů, schopnost prezentace, naslouchání a spolupráce jsou klíčové dovednosti, které mohou výrazně přispět k posílení wellbeingu žáků. Soutěžní debatování je výuková metoda, která přitažlivě a efektivně podporuje rozvoj nejen těchto, ale i mnohých dalších užitečných dovedností.

Co je soutěžní debatování?

Soutěžní debatování je celosvětový koncept výukových programů. V České republice započal své fungování v polovině 90. let minulého století, zřizovatelem a organizátorem programu je od té doby Asociace debatních klubů, z. s. Cílem činnosti organizace je zejména napomáhat aktivnímu sebevzdělávání v oblastech rozvoje klíčových kompetencí, podporovat rozvoj osobnosti dětí a mládeže, prohlubovat znalosti, rozvíjet toleranci a pozitivní mezilidské vztahy. Za tímto účelem je také koncipována samotná výuková metoda.

Soutěžní debatování se od otevřených diskusí liší dvěma aspekty, které zvyšují efektivitu učení i motivaci žáků. Prvním je, jak už název napovídá, aspekt soutěže. Ten některé žáky vede k důkladnější přípravě. Ve výuce ale rozhodně není nutný a debata se v celé své podobě může odehrát, aniž by byl určen vítěz. Klíčovým prvkem je především existence jasně stanovených pravidel, tzv. formátu.

V Česku se v rámci výukových programů využívá formát debaty Karl Popper, inspirovaný myšlenkami filozofa Karla R. Poppera. V tomto formátu proti sobě stojí dva tříčlenné týmy, kterým je zadáno společensky kontroverzní téma, tzv. teze. Tým afirmace debatu zahajuje a jeho úkolem je přednést argumenty podporující tezi. Tým negace má za úkol tezi a argumenty afirmace problematizovat. Strany jsou určeny losem, takže žáci nutně neobhajují svůj vlastní názor. Mluvčí týmů se střídají po jednom, přičemž každý projev je časově omezen (standardně na 6 minut, v rámci výuky obvykle kratší). Mezi projevy je prostor pro dotazy. Po debatě následuje komplexní zpětná vazba a nakonec volná diskuse, během níž žáci vyjadřují své vlastní názory nebo je společně hledají.

Výuka dovedností a podpora wellbeingu

Účastnit se soutěžní debaty neznamena pouze mít projev. Jedná se o komplexní výukový proces, který začíná dlouho před debatou a končí dlouho po ní. Dovednosti, které mají žáci možnost se v rámci tohoto procesu naučit, jsou hodnotné a mohou výrazně přispět k podpoře jejich wellbeingu. Co takový proces obnáší, co se žáci učí a jak mohou dovednosti pro podporu wellbeingu využít?

- Rešerše před debatou: Žáci se před debatou rozsáhle informují o tématu. Opakovaná rešerše a její vhodné vedení učí žáky mediální gramotnosti. Žáci se učí pracovat s důvěryhodnými zdroji a informace posuzovat a ověřovat. Tato dovednost jim pomáhá nepodléhat dezinformacím a neověřeným tvrzením.
- Příprava obou pohledů: Žáci si připravují argumentaci pro i proti. Musí tedy hledat objektivní argumenty i pro názor, se kterým nesouhlasí. Za tímto účelem se musí snažit oponenta pochopit. Tato dovednost pomáhá žákům nejen umět respektovat i člověka s odlišným názorem, ale třeba i uzavírat díky vzájemnému pochopení kompromisy.
- Příprava argumentace: pomáhá žákům usouvztažnit velké množství získaných informací a uvést je do srozumitelné a prezentovatelné podoby. Tato dovednost je klíčová ve chvíli, kdy potřebují vyjádřit své myšlenky nebo potřeby. Často jsou neorganizované a zahlcující, ale když je žáci dokážou uchopit a srozumitelně vyjádřit, mohou být pochopení a vyslyšeni jinými.
- Provedení argumentace: V debatě mluvčí intenzivně zapojují kritické myšlení, protože vyhodnocují logiku, etiku, přesvědčivost a faktickou správnost argumentace oponenta. Dovednost nahlížet na prezentované kriticky je klíčová především proto, aby se žáci dokázali bránit manipulaci.

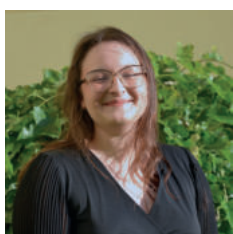
- **Prezentace a rétorika:** Žáci cvičí sebevědomý projev a do-
držování základních rétorických a formálních zásad. Učí
se tak stát si za tím, co si připravili a co chtějí sdělit.
- **Strach z projevu:** V debatě má každý jasně vymezený
prostor, do kterého nikdo nesmí zasahovat. Žáci tak mo-
hou bezpečně trénovat vystupování a překonávat obavy
z projevu, aby se později nebáli vyjádřit.
- **Mezi další dovednosti** pak patří například: týmová práce
a schopnost kooperace, schopnost umět se dobře zeptat
i odpovědět, dávat i přijímat zpětnou vazbu, zpracovat
zpětnou vazbu do své práce a mnohé další.

Soutěžní debata pomáhá žákům rozvíjet ucelenou sadu do-
vedností, které využijí jak v pasivních situacích (například
při čtení zpráv nebo sociálních sítí), tak zejména při aktivní

participaci nebo při verbálním prosazování vlastních potřeb
zajišťujících wellbeing. Debata žáky učí nejen formulovat, co
chtějí říct, ale také jim poskytuje nástroje a jistotu potřebnou
k tomu, aby to dokázali jasně a nahlas vyjádřit.

Jak debatovat, materiály a podpora

Soutěžní debatu je možné využít v rámci výuky, je ale také
možné založit debatní klub a s ním se zapojit do programů
Asociace debatních klubů (Debatáda pro druhý stupeň ZŠ,
Debatní liga v češtině i angličtině pro SŠ). Nejaktuálnějším
a nejobsáhlejším podpůrným materiálem je učebnice *Sou-
těžní rétorika* zakladatele debatování v ČR Reného Brindy.
Další podpůrné materiály nebo užitečné informace a kon-
takty najdete na debatovani.cz.

Barbora Lacinová, předsedkyně představenstva Asociace debatních klubů, z. s.

Kouč pro celou školu

Tvoříte ŠVP podle revizí RVP a zavádíte nové metody do výuky?

Chcete podpořit wellbeing učitelů, který se přenesení na žáky?

Chcete zvládat změny a náročné situace s větším klidem?

Koučování rozvíjí kompetence učitelů i žáků, posiluje týmovou spolupráci a dobré klima školy.

Proto nabízím program Kouč pro celou školu – individuální koučování
pedagogického sboru po celý školní rok.

Více na www.holkat.cz/skolstvi.

**HolKa
sTalentem**
— Holubová Kateřina | Osobní kouč —

Finalisté Global Teacher Prize – sonda do péče o spokojené žáky a učení

JOSEF VALENTA

Finalistka GTP¹ (výběr z písemné odpovědi): „Vedu žáky k sebehodnocení (...), aby nás učitele časem k hodnocení nepotřebovali. Při učení spolupráci je potřeba se naučit sdílet ostatním svoje potřeby, svůj cíl, dát prostor ostatním k vyjádření, vyhodnocovat, jaké kroky pro skupinu budou nejlepší, říci si o pomoc a nabídnout ji. Tomu se děti nenaučí jen a pouze tím, že je necháme ve skupině pracovat. Je potřeba si dát cíl; spolupráci vyhodnotit, popsat, co se dělo, co nás posouvalo vpřed, co nás brzdilo, pojmenovat, co příště můžeme udělat lépe, co uděláme. Pojmenování, co potřebují, co oceňují u druhých, odpovědnost za to, jak se ve škole cítí. Pravidelné, intervizní kruhy v každé třídě, kde se s jasně danými pravidly tomuto vyřikávání věnujeme. Povzbuzujeme žáky, aby pojmenovávali, co jim vyhovuje, co jim vadí a co by potřebovali jinak.“ **Poznámka porotce:** „Co kolegyně píše, to taky v hodinách dělá.“

Začneme „slovníčkem“:

- Global Teacher Prize (GTP): Global Teacher Prize Czech Republic je odborná cena pro učitele ZŠ a SŠ. Do České republiky ji v roce 2017 přinesla nezisková organizace EDUin a od července 2025 ji pořádá organizace GetThePoint: „(...) nacházíme, oceňujeme, motivujeme inspirační pedagogy. Zároveň však usilujeme o to, aby získání ocenění (...) bylo prostředkem k navázání vzájemné spolupráce, využití potenciálu oceněných učitelů a rozšíření dopadů jejich pedagogických aktivit.“²
- Životní spokojenost/pohoda aneb wellbeing: Pocit spokojenosti v rozmanitých oblastech vlastního života (zde akcentují především pohodu psychickou a sociální).³
- OSV (osobnostní a sociální výchova): V roce 2004/2005 průřezové téma, od roku 2025 samostatný obor.⁴
- Sonda: Coby porotce GTP disponuji textovými i video materiály (od) účastníků. V tomto textu se řídím i otázkou inspiračně nabídnutou redakcí: „**Jak se pozná, že ocenění učitelé / oceněné učitelky GTP zapojují hlas žactva a studujících do vzdělávání?**“

Následující text vznikl na základě řady k tématu vztažných výroků, které lze číst v textech zasílaných porotě finalistů, a mých poznámek a komentářů k těmto textům a ke

sledovaným hodinám.⁵ Některé výroky zde budou citovány (zkratky: F = finalista/finalistka; P = porotce).

Z textů a z hodin zjištěné formy OSV a onoho „zapojení hlasu žactva“

Učitelova osobnost – její potenciální vliv

Jde vlastně o učení na základě vzoru. Důležitá je autenticita učitele. Autentičtí finalisté byli různí, ale vesměs aktivně a koncentrovaně uvolnění, jejich ego nemělo potřebu jiné sebestylizace než té nutné pro řízení učení žáků. Byli různě věcní, partnerští, názorově otevření, respektující a (!) pozorně vnímající – slyšící a vidící, co se na scéně třídy děje nejen z hlediska fungování procesů učení se látce, ale též z hlediska výrazu žáků, komunikace a žáky různě vyjevovaných vzdělávacích či pocitových potřeb. „Učení modelem“ je implicitní, je to realizace skrytého kurikula typu „jak je dobré se chovat k lidem“. Nemáme plně pod kontrolou výsledky takového učení, ale je nezanedbatelné. Zejména pokud se učitel cíleně a vědomě hlásí k tomu, že při vyučování je pro něj klíčové ono „budování pozitivního sebepojetí, sebevědomí, asertivity a psychické odolnosti žáků“ (F).

¹ Pavlína Moravcová, ZŠ kpt. Jaroše, Trutnov, pracoviště Náchod (Běloveská), 2024.

² <https://www.gtpcz.cz/cena-gtp-cz/>

³ <https://www.josefvalenta.cz/novinky/wellbeing-tedy-velb%C3%BDjink-%C4%8Dili-spokojenost>

⁴ Pracovní název při současné revizi RVP ZV zní „osobnostní, sociálně-etická a kariérová výchova“; je součástí vzdělávací oblasti „Člověk, jeho osobnost a svět práce“.

⁵ Od roku 2017.

Osobně příjemné interakční klima ve třídě

Z předchozího vyplývá následující: Finalisté GTP pěstují dobrou atmosféru při učení. F: „(...) rozvíjení vzájemné důvěry, vytvoření podmínek pro otevřenou diskusi a kladení otázek, možnost zažít bezpečně chybu i neúspěch, možnost říct, že se mi něco nelíbí, že se něco nepovedlo nebo že něco nechci dělat.“ Dobrému běhu všemožných komunikací, které se v hodině dějí, pomáhá, co bylo řečeno v části „osobnost“. Některé situace je však užitečné identifikovat nejen jako situace „k řešení“, ale i k „osobnostně-sociálnímu a etickému učení“. A pak jim věnovat čas. P: „(...) intervenuje u holčičky, co vypadá našťavaně = vidět, dát holčičce zpětnou vazbu, dát možnost vyjádřit myšlenku (pocit, chtění), hledat řešení.“ Ani tady nás finalisté GTP svým vnímáním potřeby péče o „duši“ dítěte nezklamou. A pozor, nejde jen o „duši“, jde současně o efektivitu učení!

Propojení „psychotémat“ s výukou předmětů (integrace)

První verze RVP (2004/2005) zavedla tzv. průřezová témata.⁶ Tím byla i OSV a jejích jedenáct subtemat (cílicích i na spokojenost). Integrace chce psychotémata vytežit z propojení učiva a/nebo metod „předmětu“ a učiva a/nebo metod „OSV“. Dát stejnou váhu předmětu a OSV je ale velmi těžké (učivem tu je žák a psychosociální dění ve třídě). Snadnější to může být ve výchovách. P: „Jasně – [hudebnice] uvažuje o učení i přes tělo, propojuje učivo i metodu obojího.“ Šance jsou ale i např. při reflexi (ne)kooperativní komunikace skupiny. Nebo při analýze „referátu o knize“. P: „(...) rozbor prezentace [žákyní přečtené] knihy i z hlediska komunikačního – jo! Rétorika!“

Čistá OSV

Nyní již máme i obor OSV. V roce 2024 dokonce v GTP zvítězil vyučující ZSV (psychologie/OSV).⁷ A s potěšením lze konstatovat, že v posledních dvou až třech letech přibývají mezi finalisty učitelé „výchov“. Kromě zmíněné OSV jde hlavně o hudební a výtvarnou výchovu.⁸

V posledních dvou rocích GTP se k OSV také přímo hlásili hned čtyři učitelé: F: „(...) pomohl [mi] koncept osobnostní a sociální výchovy, se kterým jsem se seznámil na univerzitě.“ F: „Vzdělávání by mělo připravit žáky nejen na akademické úspěchy, ale také na život. To zahrnuje rozvoj emocionální inteligence, sociálních dovedností a schopnosti adaptace na nové situace. Snažím se se studenty hledat znovu cesty k hodnotám, jako jsou odpovědnost, úcta k ostatním a schopnost pracovat v týmu.“

Poznámka k učitelským předpokladům pro dobrou práci s osobní spokojeností

F: „Dovzdělala jsem se v psychologické části učitelské práce. Množství konfliktů, křivd, tvoří se hierarchie, žáci (lidé) ve skupině fungují jinak než sami. Vzdělání z pedagogických fakult je v tomto směru nedostatečné. Abych se skupinou uměla pracovat, účastnila jsem se množství sebezkušenostních výcviků, skupin a seminářů.“ K dobré práci na osobní spokojenosti (včetně „hlasů“ žáků) obvykle nestačí mít „fakultu, životní zkušenost a případně víkendový kurz“. Finalistka formuluje, co je třeba: prohloubit psychologické vzdělání, projít sebezkušenostním a optimálně i dalším, např. sociálním, výcvikem.⁹ Alespoň do té doby, než začne některá vysoká škola připravovat učitele přímo OSV. A věřte či ne, ale jak při sledování cvičné výuky studentů, tak i při hledění na hodiny finalistů GTP se celkem rychle pozná, kdo prošel něčím navíc nad „běžný standard“ práce s psychotématy v učitelské přípravě.

Josef Valenta, katedra výchovné dramatiky DAMU, pedagog na FF UK, porotce GTP

⁶ RVP ZV. (2005). Praha: Výzkumný stav pedagogický, s. 90. Průřez „je možné využít jako integrativní součást vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu (...)“.

⁷ K. Gamba, Arcibiskupské gymnázium, Kroměříž.

⁸ Též v integraci s výchovou filmovou a audiovizuální či výchovou dramatickou („divadelní“).

⁹ Tam si lze ostatně i potvrdit, zda pro hlubší práci s psychotématy máme my sami osobnostní předpoklady... abychom nebyli třeba jako učitel hudby bez hudebního sluchu...

Šance do škol: Když děti rozhodují o tom, jak bude vypadat jejich škola

MARIANA ČAPKOVÁ

V městské části Praha 6 už několik let běží projekt, který dává žákům základních škol skutečnou moc měnit prostředí, ve kterém tráví většinu svých dní. Šance do škol je participativní rozpočet určený právě dětem – umožňuje jim přemýšlet, plánovat, diskutovat i hlasovat o tom, co by chtěly ve své škole zlepšit.

„Cílem Šance do škol není jen zkrášlit prostředí, ale hlavně naučit děti přemýšlet o veřejném prostoru a odpovědnosti za rozhodování. A vzhledem k tomu, že děti tráví ve škole většinu dne, chceme jim dát tu možnost, aby se podílely na rozhodování o tom, jak to v jejich škole vypadá,“ říká místostarostka pro školství Prahy 6 Mariana Čapková.

to nejdůležitější: hlasování žáků. Vítězné návrhy se následně skutečně realizují.

„Bylo skvělé vidět, že náš nápad na školní zahradu opravdu vyhrál,“ popisuje sedmačka Klára ze ZŠ Petřiny. „Najednou jsme si uvědomili, že když se spojíme, dokážeme něco změnit.“

Od nápadu k realizaci

Princip je jednoduchý. Každá zapojená škola dostane určitou částku z rozpočtu městské části. Žáci pak mohou navrhovat, co by chtěli ve škole změnit nebo vylepšit – třeba nové lavičky, venkovní učebnu, pingpongový stůl, relaxační zónu nebo zelenou střechu. Po sběru nápadů následuje diskuse a prezentace návrhů. Školní komise ověří, zda jsou projekty finančně i technicky proveditelné, a pak přichází na řadu

Demokracie v praxi

Projekt Šance do škol není jen o nových houpačkách či barevných zdech. Je především o demokracii v praxi. Děti se učí, co znamená veřejná debata, jak funguje rozpočet, jak obhájit svůj návrh a proč se vyplatí spolupracovat. Zkoušejí si roli aktivních občanů. To, co se naučí při Šanci do škol, se jim bude hodit celý život – nejen ve škole, ale i v dospělosti.

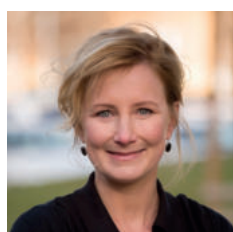
Viditelné výsledky i radost

Díky projektu už vznikly například nové relaxační koutky, venkovní učebny, mlžitka na školních zahradách či

sportovní zóny. Městská část Praha 6 na projekt každoročně vyčleňuje několik milionů korun a zapojuje do něj stále více škol. Na některých školách se díky tomu změnila nejen výbava, ale i atmosféra. Žáci se více zajímají o dění kolem sebe, učitelé je vedou k odpovědnosti a spolupráci.

Společná zkušenost, která spojuje

Šance do škol je skvělým příkladem, jak se dají principy participace a občanské angažovanosti přenést i do školního prostředí. Děti si odnášejí nejen lepší prostředí, ale i zkušenost, že jejich hlas má váhu. Proměna světa začíná často u malíčkostí – třeba u nové lavičky ve školní zahradě. A právě v tom je kouzlo Šance do škol. Učí děti, že změna je možná, když se pro ni rozhodnou a společně ji uskuteční.

Ing. Mariana Čapková, MBA, místostarostka městské části Praha 6 pro školství a investice ve školství

- **Vydává:**
Wolters Kluwer ČR
www.wolterskluwer.cz
- **Šéfredaktorka:**
Mgr. Naďa Eretová
e-mail: redakce@rozeniskoly.cz
- **Odborná editorka:**
Mgr. Michaela Váchová
tel.: 774 555 570
- **Adresa:**
Wolters Kluwer ČR
redakce Řízení školy
U Nákladového nádraží 10
130 00 Praha 3
tel.: 246 040 444
IČ: 63077639
- **Předplatné a distribuce:**
tel.: 246 040 400
e-mail: obchod@wolterskluwer.cz
- **Inzerce:**
Mgr. Miroslav Hřebecký
tel.: 777 230 849
e-mail: mhrebecky@gmail.com

- **Tisk:**
Triangl, a. s.,
Beranových 65, Praha 9

Za správnost údajů uvedených v člancích odpovídají jejich autoři.

Přetisk a jakékoli šíření dovoleno pouze se souhlasem vydavatele.

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR pod číslem MK ČR E 23924
ISSN 2694-9946

Všeobecné obchodní podmínky najdete na
www.wolterskluwer.cz/obchod.

Předáno do tisku dne 19. 1. 2026

© Wolters Kluwer ČR, 2026

